12-V-5/a

MEDITACIJE O LUKINU EVANĐELJU

I.

RICHARD GUTZWILLER

MEDITACIJE O LUKINU EVANĐELJU

I.

PREVEO
DR. NIKOLA KOLAREK

ZAGREB 1960

Original glasi:
Richard Gutzwiller
Meditationnen über Lukas
I.
Benziger Verlag Einsieden Zurich Köln

Dopuštenjem Nadb. Duh. Stola u Zagrebu

Izdac:Nadb. Duh. Stol, Zagreb, Kaptol 31
Umnoženo ciklostilom Nadb. Bogoslovskog Sjemeništa u 5oo primjeraka za upotrebu klera.
Odgovara: Dr.Nikola Kolarek,Zagreb,Kaptol 23

ZAGREB 196o.

POPRATNA RIJEČ

Što čovjek dublje ponire u Božju riječ, u njezino nabujalo bogatstvo, u njezinu oporu veličinu, u njezinu oslobodilačku širinu, u njezinu raznobojnu živahnost, to više blijedi ljudska riječ,sa svojim siromaštvom što se gubi, sa svojim neznatnim čuvstvenim naglaskom, svojom vremenskom i prostornom skučenošću, i svojom bezbojnom apstraknošću. Zato ova razmatranja o Lukinom evandjelju ne žele da Božjoj riječi pridodaju mnogo bijednih ljudskih riječi. Ona namjeravaju privoditi čovjeka Božjoj riječi. Žele mnogo zaposlenom čovjeku našega vremena pomoći, da se barem četvrt sata dnevno bavi jedinim, nužnim, vječnim Bogom. Njegovom riječju i Njegovim kraljevstvom.

Razmatranja su iz praktičnih razloga po mogućnosti kratka. Ona nisu knjiga za čitanje, već pomoć za razmišljanje. Da bi samo evandjelje što bolje došlo do izražaja,stalno je pred očima misaona razvojna linija svetoga Luke. Svemu je pridodana skica izgradnje evandjelja svetoga Luke. Kratka napomena izmedju pojedinih dijelova uvijek upućuje na ovu medjusobnu vezu.

P R E D G O V O R   E V A N D J E L I S T A

1,1-4

"Budući da su mnogi pokušali izvijestiti o dogadjajima, koji su se ispunili medju nama, kako su nam predali, koji su od početka sami vidjeli i bili sluge riječi, naumih i ja, ispitavši sve točno od početka, po redu napisati tebi, odlični Teofile da potpuno upoznaš stalnost one nauke koju si naučio."

Iz predgovora, kojim Luka uvodi u svoje evandjelje, slijede dvije važne spoznaje.

I. Evandjelje želi pružiti s i g u r n o s t. To je izričito naglašeno kao prava svrha djela, Ova sigurnost počiva na raznim elementima. Ponajprije, na sadržaju evandjelja. Ovo nije u prvoj liniji nauka, dakle misaona zgrada, nazor na svijet. Ono nije ni zakon s propisima i zabranama. Još manje je vijenac legenda, koga je neka kasnija generacija splela oko Isusove osobe. A najmanje je to mit, dakle dramatizacija neke misli. Evandjelje izvješćuje o činjenicama. Prava religioznost mora biti stvarna, t.j. sagradjena na stvarima. No Bog je prvi uzrok, prva stvarnost. Njegov je dolazak na svijet najvažnija i najveća stvarnost. Jer ovdje se dogodilo stvarno djelo, po kome dobivaju sva ljudska djela i sve druge stvari novi smisao i novu vrijednost. O tim stvarnim djelima, o činjenicama izvješćuje evandjelje.

To su, nadalje, činjenice, koje su se desile medju nama " u našoj sredini". Luka ne izvješćuje poput povjesničara, koji mukotrpno iz svojih izvora rekonstruira dogadjaje,koji leže stoljećima unatrag. On piše u zemlji, u kojoj su se stvari zbile i pripada naraštaju, u či-

joj su se sredini ova djela dogodila.

Sigurnost zajamčuju i izvori, iz kojih Luka crpi. On sam nije bio neposredni apostol ni učenik Isusov. Dakle, nije gledao Gospodina licem u lice, niti je slušao Njegove riječi vlastitim ušima. Ali on zna od očevidaca, dakle od ljudi, koji su saopćili na temelju svoga vlastitog očevida. A to su ljudi, koji su ove dogadjaje doživjeli ne jednostavno,kao sporedne, nego su ovi svjedoci odredjeni, da budu sluge evandjelja. Time je ovo svjedočanstvo zapravo postala njihova životna zadaća. Sve njihovo djelovanje stoji u službi ovoga davanja svjedočanstva. Riječi, koje oni svjedoče, nisu ma kakve riječi, nego su r i j e č. Što nam oni saopćuju, to su verba Verbi, bogočovječanske riječi, utjelovljenje Riječi Božje.

Nije samo jedan jedini izvor, kojim se Luka služi. On izričito govori o " mnogima ". Osim kanonskih spisa Mateja i Marka, Luka je raspolagao s drugim napisanim izvještajima i k tome velikim brojem usmenih svjedočanstava. Tko poznaje vjernost pamćenja starih istočnjaka, taj zna, da su takvi usmeni izvještaji već vrlo brzo dobili čvrste oblike i da su u tim oblicima s najvećom pouzdanošću dalje prenošeni.

I,konačno, sam je Luka najbolje jamstvo sigurnosti. On naglasuje, da je sve " točno ispitao". On nije lakomislen, naivan pripovjedač. Kao Grk i kao liječnik trijezan je promatrač sa smislom za stvarnost. Daleko je od svakoga sanjarenja i neprijatelj zanesenosti. On se također ne zadovoljava time , da jednostavno izvješćuje što je bitno, nego naglasuje, da je ispitao sve od početka. On ne počinje svoje evandjelje kao Marko istom s ja-

vnim nastupom Isusovim. Luka kao nijedan drugi evandjelista, vrlo opsežno izvješćuje o posebnim okolnostima neobičnog poslanstva, o začeću i rodjenju Isusovom i još dalje unatrag o začeću i rodjenju preteče. I konačno, Luka želi izvijestiti "po redu", dakle u čvrstom redoslijedu. On ne niže dogadjaj na dogadjaj, već temelji svoju knjigu na čvrstom planu, na uredjenoj i smišljenoj okosnici.

Tako je ovo evandjelje, čisto ljudski gledano, spis, koji može pružiti sigurnost. Kao vjerni kršćani znamo, da iza ove ljudske riječi stoji Duh Božji, koji je nadahnuo evandjelista. Ovaj Duh Božji, kao pravi i prvotni pisac evandjelja, daje nam potpunu sigurnost neprevarljive istine.

2. Predgovor već donekle pokazuje pored svrhe i z n a č a j k u svoga evandjelja. Pisac je liječnik i Grk. Oboje je važno. Kao liječnik ima osobito izoštreno oko za ozdravljivanja i pomaganje, koje Isus vrši. Zato on na poseban način opisuje Kristovo djelovanje kao liječenje i pomaganje kod tjelesnih bolesti i kao utjehu i opraštanje duhovno bolesnima, grješnicima. Zato je Kristova slika u Lukinom evandjelju uistinu slika Spasitelja. Isus spasava dušu i tijelo. U svim raspravama, borbama, u muci, smrti i uskrsnuću, u porazu i pobjedi, ipak je sve preobraženo sjajno rasvjetljenom crtom Isusove čovjekoljubivosti i dobrote. Luka nije jednostavan čovjek iz naroda kao Marko. Nije ni duhovni borac kao Matej. Niti je bogoslov i mistik kao Ivan. On je upravo liječnik sa svojim razumijevanjem za ljudsku nevolju i za božansku pomoć, za bolest i ozdravljenje, za grijeh i oproštenje.

I Luka je Grk. On ne dolazi iz židovstva, nego iz poganstva. Zato njegovo evandjelje na poseban način ruši uski židovski okvir. Kao Grk ima pogled na čitavo čovječanstvo, svjetovno široki horizont. I tako njegovo evandjelje postaje posebno naglašivanje onoga novoga, što je Isus donio, Novoga Zavjeta i stvaranje novoga, Božjega naroda, u kome nije više samo jedan jedini narod na uskom prostoru izabran, već je poziv upućen svima narodima po čitavom svijetu – tako, da djelo Spasitelja svijeta postaje svjetovna crkva.

Sažeti, sadržajem bogati predgovor, pravi je uvod u svrhu i značajku ovoga evandjelja. Tako stvara kod čitatelja pravi duševni stav i duhovnu pripravnost. Isus donosi i zahtijeva sa svim novi, unutarnji i nadaleko također izvanjski preobražaj života. Čovjek je za takav preobražaj samo onda pripravan, ako taj zahtjev počiva na sigurnosti, i ako mu donosi veličinu i širinu. Svrha i značajka Lukina evandjelja pružaju jamstvo za oboje.

N A V J E Š T E N J E Z A H A R I J I
1,1 – 25

"Bio je u vrijeme Heroda, kralja Judeje, neki svećenik po imenu ZAKARIJA od razreda Abijina i žena njegova od kćeri Aronovih, i ime njezino Elizabeta. Bili su oboje pravedni pred Bogom, živeći po svima zapovijedima i uredbama Gospodnjim bez mane. I nisu imali djeteta, jer je Elizabeta bila nerotkinja, i oboje bijahu odmakli u godinama. Kad je on vršio svećeničku službu po redu svoga razreda pred Bogom, po običaju svećeničkom ždrijebom ga zapade, da udje u hram Gospodnji i prinese kad. A sve je mnoštvo naroda bilo napolju i molilo se u vrijeme kadjenja. Njemu se ukaže andjeo Gospodnji, stojeći s desne strane oltara kadionoga. I kad vidje Zaka–

rija,uplaši se i strah ga spopade.Andjeo mu reče: Ne boj se,Zakarija,jer je uslišana molitva tvoja.Tvoja će ti žena Elizabeta roditi sina,i nadjeni mu ime Ivan.I bit će ti radost i veselje,i mnogi će se obradovati rodjenju njegovu.Jer će biti velik pred Gospodinom. Ne će piti vina ni opojna pića,i napunit će se Duha Svetoga već u utrobi svoje majke.I mnoge će sinove Izraelove obratiti ka Gospodinu Bogu njihovu.I on će ići pred njim u duhu i sili Ilijinoj,da obrati srca otaca k djeci i nepokorne k mišljenju pravednika,da pripravi Gospodinu puk spreman.Tada reče Zaharija andjelu:Po čemu ću ja to poznati? jer sam ja star i moja je žena odmakla u godinama.I odgovori mu andjeo:Ja sam Gabrijel,što stojim pred Bogom,i poslan sam da govorim s tobom i da ti javim ovu radosnu vijest.I,evo,zanijemit ćeš i ne ćeš moći govoriti do onoga dana,dok se to ne zbude,zato što nisi vjerovao mojim riječima,koje će se ispuniti u svoje vrijeme.I puk je čekao Zakariju i čudio se,što se zabavio u hramu.A kad izidje,nije mogao da im govori.I upoznaše,da je vidio prikazanje u hramu.I on im je namigivao,i ostade nijem.I kad se navršiše dani njegove službe,otide kući svojoj.Poslije ovih dana zatrudnje Elizabeta,njegova žena,i krila se pet mjeseci govoreći:Tako mi učini Gospodin: U ove dane milostivo pogleda na me, da skine s mene sramotu medju ljudima."

PRIPRAVA

1.V a n j s k i o k v i r

Dogadjaj počinje vremenski i prostorno u dostojnom okviru vanjske veličine.

V r i j e m e je odredjeno riječima "bio je u vrijeme Heroda,kralja Judeje".Još je jednom

čitava Palestina ujedinjena pod jednim žezlom. Herod je kao vladar dao zemlji,a osobito Jeruzalemu, novi sjaj.Izgradnja kazališta,kupališta, stadija,palača,a nadasve novogradnja silnoga hrama, znakovi su njegove moći.Pa ipak, sve je to samo znak vanjskoga sjaja.Jer,ustvari,Herod vlada samo po milosti Rima.Prava neovisnost izgubljena. Sam Herod nije Židov nego Idumejac,dakle potomak Ezava,koji sada opet je dnom vlada nad Jakobom.Tako je u dvostrukom smislu odmaklo žezlo od Jude.

P r o s t o r n o, dogodjaj počinje u Jeruzalemskom hramu kod žrtvene svečanosti.Dakle u gradu velikih kraljeva i proroka,u Jahvinom hramu, u okamenjenom zavjetnom šatoru izabranoga naroda. Kod žrtvene svečanosti,koja obuhvaća prošlost i,puna slutnje,pokazuje u budućnost. Ali, i ovdje je samo vanjska veličina. Svećeništvo je izabranog naroda posvjetovnjačeno. Pa i sam Zaharija,dakle jedan od najboljih, potomak čistoga svećeničkoga roda i oženjen s Elizabetom,potomkom Aronovih kćeri,dakle jedna ko iz čistoga svećeničkoga roda,ne stoji u ovom dogodjaju na visini svoga zadatka.Sada,kad se ispunila punina vremena, i kad treba da bude svezan snop tisućljeća.Sada, kad se ostvaruju riječi proroka,sveti grad ide ususret odlučnim dogadjajima,a hram i žrtva postaju od simbola stvarnost. Sada,kad je vanjska veličina tu,da dostojno uvede i pripravi dogadjaj,već postaje vidljivo,kako je sjajna posuda forme na široko ispražnjena,a okvir je još samo okvir.

2. B o ž j a r i j e č

Sve što je veliko izlazi iz Boga.On ima incijativu.Njegova je riječ zapravo zbivanje, u redu stvarstva,kao i u redu spasenja. Tako i

ovdje. On šalje svoga glasnika, koji u njegovo ime pripravlja njegov dolazak. Poslanstvo je dvostruko. Najprije se objavljuje o s o b n a v e l i č i n a g l a s n i k a, koji će pripraviti Gospodinu put. "On će biti velik pred Gospodinom". Dakle radi se kod njega o pravoj veličini, koja može opstati pred Bogom. "Ne će piti vina ni opojna pića." On će biti čovjek odricanja i napuštanja. Djelovati će više primjerom nego riječju. "Napuniti će se Duha Svetoga već u utrobi majke." Dakle u početku izabran i milošću obdaren. Prazan svijeta, ali pun Boga. Pijan Duha Božjega. Čovjek pravoga oduševljenja.

No, važna je njegova s l u ž b e n a veličina. Ona je već podana njegovim imenom. Jer, "Ivan" znači "Bog je milostiv". Njegov zadatak, njegova služba je služba glasnika. On će biti preteča, koji najavljuje dolazak Gospodina, i to u duhu i sili Ilijinoj. O tome se Iliji kaže, da će ponovno okrenuti srce oca sinu i ocu srce sina. Dakle prvi će naraštaj Izraelaca duhovno povezati sa sadašnjim naraštajem. Veliki počeci u doba patrijarško i sadanji svršetak treba da postanu jedno i time postati novim početkom i velikim svršetkom. Kao što je Ilija bio revnitelj za Boga, tako treba i Ivan rasplamtjeti novu revnost za Boga. Osim toga on će kao glasnik, koji dolazi "nepokorne obratiti k mišljenju pravednika i pripraviti Gospodinu puk spreman." On treba probuditi duhovnu pripravnost. Narod privesti spremnosti. Treba da se postigne priklanjanje i otvorenost volje za Boga. Time se ostvaruje riječ proroka Malahije, da sada započinje veliki dan Gos-podinov, dakle Mesijansko vrijeme. Time andjelova riječ završava proročke riječi. Jer, Ivan treba biti posljednji od proroka i prvi na osvitu Božjega kraljevstva. Zato andjelova riječ naglasuje, da će veliko veselje ispuniti ne samo Zahariju, nego mnoge iz naroda. Ovdje po prvi put odzvanja zvuk evandjelja.

Ali ovome velikomu okviru i ovoj velikoj poruci nipošto ne odgovara ljudska veličina.

3. L j u d i p o d b a c u j u

Zaharija, kojega veličina je upravo naglašena, jedan od najboljih i najpripravnijih u Izraelu, podbacuje u odlučnom času. On sumnja. Jer, on je sam star, stara je i neplodna njegova žena. Kako će se ispuniti riječ andjela? Nakon što je nadvladao prvi strah, on izriče sumnju." Po čemu ću ja to poznati, jer ja sam star, a moja je žena poodmakla u godinama". Zaharija misli odviše ljudski. On prosudjuje po kategorijama ljudskih mogućnosti. Njegova vjera ne doseže dovoljno visoko, niti je dovoljno duboka. Andjeo tonom predbacivanja upozoruje, da on, koji je donio poruku, ipak stoji pred Bogom, i da govori po Božjem nalogu. To bi moralo biti dovoljno. Ali, to je dovoljno upravo za čovjeka velike i duboke vjere, koji zna, da kod Boga nije nijedna stvar nemoguća. Da Božja moć istom tamo pravo počinje, gdje nemoć ljudi pokazuje konac ljudskih mogućnosti. Jer Zaharija ne zna pravo slušati, ni po-slušati Božju riječ, ne smije za znak više moći ni ljudske riječi pravo čuti niti govoriti. To je znak, da je sada Izrael zanijemio, jer Bog počinje govoriti. Znak, da izraelski narod nema pravoga uha za Božju riječ.

Vani čeka začudjeni narod. No, on samo lagano sluteći shvaća, da se nešto tajanstveno

dogadja. Narod još nije pripravan,da prihvati tajnu.Kao što je Zaharija zanijemio,tako treba da i nijemi narod čeka,dok poruka Utjelovljenje Riječi postane ljudski i,ujedno božanski čujna.

Tako spasonosno zbivanje započinje s jedne strane,moćnom Božjom riječju,a na drugoj strani u slabosti ljudskog podbacivanja.Ali, sve obasjava nešto utješno.Jer."moje riječi će se ispuniti u svoje vrijeme" govori andjeo Božji. Bog provodi svoj plan spasenja uprkos čovjeka. I zato će spasonosno zbivanje biti Božja pobjeda nad ljudskim podbacivanjem. Bog je uvijek veći. Njegova milost odlučuje. Spasenje je N j e g o v o d j e l o.

N A V J E Š T E N J E
I, 26-38

"U šesti mjesec posla Bog andjela Gabrijela u grad Galilejski po imenu Nazaret, k djevici zaručenoj za muža po imenu Josipa iz kuće Davidove. I djevici je bilo ime Marija. I ušavši k njoj reče: Zdravo, milosti puna,Gospodin s tobom, blagoslovljena ti medju ženama!A ona uplaši se od ove riječi i razmišljaše,kakav bi to bio pozdrav. I reče joj andjeo: Ne boj se, Marijo! jer si našla milost u Boga. Evo,začet ćeš i rodit ćeš sina, i nadjeni mu ime Isus. On će biti velik i zvat će se Sin Svevišnjega. I dat će mu Gospodin Bog prijestolje Davida,oca njegova,i kraljevat će u domu Jakobovu uvijeke,i kraljevstvu njegovu ne će biti kraja.Reče Marija andjelu,kako će to biti, kad ja ne znam muža? I odgovori joj andjeo: D u h će s v e t i d o ć i . . . . . .

na tebe,i sila će te Svevišnjega osjeniti;zato će se i sveto,što će se roditi /od tebe/,zvati Sin Božji. I, evo, Elizabeta, tvoja rodjakinja, i ona zatrudnje sina u svojoj starosti, i evo je šesti mjesec njoj,koju zovu nerotkinjom; jer u Boga nije nemoguća ni jedna stvar. A Marija reče: Evo službenice Gospodnje,neka mi bude po riječi tvojoj. I andjeo otide od nje."

1. V a n j s k i o k v i r

Opet je to jedno navještenje.Opet je sadržaj iznenadjujuće predskazivanje potpuno neočekivanog začeća. Ova riječ opet dolazi preko andjela Gabrijela. I opet se radi o jednoj te istoj Božjoj osnovi, koja se postepeno provodi.

Pa ipak,sve je drugačije.Kako vanjski okvir, tako i unutrašnji stav.

Tamo je Božja riječ došla u Judeji,u njezinom glavnom gradu Jeruzalemu. Ovdje je riječ andjela izrečena u polupoganskoj perifernoj pokrajini Galileji. Pače,nije ni izrečena u glavnom gradu Sephorisu. Ili barem u jednom od gradova ili sela na obali jezera,nego u sasvim neznatom gorskom mjestu Nazaretu.Tamo je došlo navještenje u hramu,za vrijeme velike žrtvene svečanosti.Ovdje u maloj,jednostavnoj kućici u neoznačeno vrijeme dana.Tamo je primalac bio svećenik Izraela,a vani je čekalo i molilo mnoštvo naroda. Ovdje riječ dolazi mladoj, nepoznatoj djevojci, u Izraelu raširenom imenu, Mariji. I nitko drugi nije prisutan.Dakle, zapravo potpuno manjka okvir. Što je spoljašnje, tamo je bilo sve veliko,svečano,puno uti-

saka. Spoljašnje je ovdje maleno,obično i neznatno.

Pa ipak, ovdje je veće spoljašnje nešto bitno veće. Jer,tamo je andjeo pripravan stajao kod ulaska Zaharije u svetište.Andjeo je bio primalac, a Zaharija onaj,koji dolazi i ulazi. I riječ andjela upućena je bez pozdrava svećeniku. Ovdje je drugačije.Marija je u sobi. Ona je ta, koja prima.Andjeo je,naprotiv, onaj, koji dolazi.On ulazi.On je,dakle, niži, koji dolazi u audijenciju. I njegova prva riječ je pozdrav: "Zdravo." U prvotnom tekstu ove riječi leži trostruki elemenat pozdrava, veselja i milosti. Ova je posljednja posebno naglašena. "Zdravo milosti puna". Marija je uvijek bila puna milosti. U ovaj čas postaje to na poseban način."Gospodin je s tobom". On je uvijek bio s njome, a sada će biti posebnim načinom. I takav će ostati.Ako je kod Zaharija prvi učinak smetenost i strah,to je ovdje,prema prvotnom biblijskom tekstu,smetenost kod Marije još veća,t.j.ona zadire u dubinu srca i duše.Ovaj andjelov pozdrav i či - njenica, da joj je upućena Božja riječ,za Mariju je nešto potpuno neočekivano. Ona je htjela ići običnim putem jednostavne pobožnosti. Zato je bila zaručena s mužem po imenu Josipom. Bilo je samo po sebi razumljivo,da živi životom bilo koje žene u Izraelu,prema vani ničim različitim od drugih žena. Što bi Jahve nešto posebno s njome htio? Poziv dolazi neočekivano. On, dakle, nije učinak posebnoga, psihološki protumačivog držanja. Nije ni projiciranje unutrašnje nade. Niti je odgovor na neku duševnu težnju. Nego sve dolazi od Boga i samo od Njega. Kod Zaharije i Elizabete životna neplodnost bila je bol i tiha žalost.A moжda je još tinjala posljednja iskra nade.Upravo zato Zaharija nije htio doživjeti razočaranje, pa je postavio pitanje znaka. Naprotiv, Marija ništa ne očekuje. Božja riječ ju je iznenadila i svladala. Tako su obje scene ujedno paralelno prikazano, a ipak,vanjski i unutrašnji sasvim su različito. To se još jasnije očituje u razgovoru.

2. R a z g o v o r

Dvokratna poruka andjela izazivlje dvokratni Marijin odgovor.

P r v a p o r u k a. Umirnu riječ "Ne boj se Marijo" obrazlaže činjenica: "Našla si milost u Boga". Milost ne možemo uzeti,niti sebi nabaviti. Nju možemo tražeći naći i primiti. A sadržaj ove milosti glasi ovdje: "začet ćeš i roditi sina". Primanju milosti ovdje pridolazi i tjelesno začeće,ne samo duševno, nego i utjelovljene Riječi Božje.Marija,koja prihvaća andjelovu riječ,prima drugu osobu Trojedinoga Boga. Tako Riječ u njoj postaje Tijelom. Ona ne će samo začeti,već i roditi. Jer je Sin,koga ona radja,Bog, s pravom se ona naziva Bogorodicom. "Začet ćeš i roditi sina". Sin Božji postaje Sin Čovječji.Zato će njegova čovječja majka biti i Majka Božja.

"I nadjeni mu ime Isus". Ako je već ime prije bilo puno značenja, to je više ime Isus. Ono znači: Bog je spas. Isus je naprosto Spasitelj. I zato je andjelova poruka vijest spasenja. Zbivanje koje se ovdje dogadja,presudan je dogadjaj povijesti spasenja.

Andjelova riječ nije samo izjava,već nalog: "Rodit ćeš". Stoga je Marija trebala sudjelo-

vati svojim pristankom.

Kao kod preteče,tako i ovdje andjeo daje osobne i službene izjave.

O s o b n o "On će biti velik."On je naprosto Veliki. Tu solus altissimus. "I zvat će se Sin Svevišnjega." Zato Ga zovu Sin ne samo ljudi, nego i sam Otac na nebesima.Logos je kao unutrašnja riječ naprosto Izrečena.Time što je Izrečen, On je Sin, a po tome,što je Sin, On je izrečen. Zato je "nazvan" u punom i najbogatijem smislu riječi.

S l u ž b e n o. "I dat će mu Gospodin prijestolje Davida,oca njegova" Sinovstvu od Marije i sinovstvu od Oca nebeskoga pridolazi i povijesno sinovstvo od Davida.Ugasli sjaj kraljevske kuće Davidove nanovo sjaji. Ali ne u smislu sjaja čovječje vanjske moći,nego sjaji sjajem božanskoga dostojanstva.

"I kraljevat će u domu Jakovljevu uvijeke". Rečenica nadvisuje predjašnje po riječi "uvijeke". Ovdje se,dakle, radi o jednom drugom načinu kraljevanja i o drugoj vrsti kraljevstva. Lomi se zatvoreni krug prolaznosti sa stalnim ponavljanjem jednoga te istoga.Jer nadvremenski Bog dolazi u vrijeme, i tako će ovo biti produženo u vrijeme bez kraja.Time je kraljevstvo,koje se sad osniva,gospodstvo,koje se sada podiže,vječno kraljevstvo,vječno gospodstvo.Vremensko ograničeno kraljevstvo uz njega je bez značenja. "Kralj židovski" ne treba zemaljskog prijestolja ni zlatne krune.Ako on bude na križu nosio trnovu krunu,to ne će značiti svršetak Njegova kraljevstva.Naprotiv,to će biti pravo osnivanje i odlučni početak kraljevstva.

"Njegovu kraljevstvu ne će biti kraja".Njegovo gospodstvo nema ni vremenskoga niti prostornoga svršetka.To je nagovještanje beskonačnosti i tiho upućivanje na nadljudsko i nestvoreno.Tako je andjelova riječ jednostavna, ali svečano silna izjava.Ona raste od riječi do riječi.Puna je užarenih sunaca i šumećih mora.Ove su riječi poput visokog gorja i poput grmljavine,koja tutnji.

Marijin odgovor iznenadjuje svojom jednostavnošću. Kod prvoga čuvenja gotovo,razočarava,trijeznošću. Ali odaje i silnu duševnu veličinu. "Kako će to biti,kad ja ne znam muža"? Njezin duševni stav nije ni vesela pripravnost,koja se formalno nudja i radosno kaže "da". Niti je uplašen uzmak u lažnoj poniznosti. No,nije ni sumnja,kao kod Zaharije.Za Mariju je samo po sebi razumljivo,da se mora zbiti,što Bog po svome andjelu saopćuje i što traži.Njezino se jedino pitanje odnosi na "kako". Ona hoće i mora znati,što ima sada činiti? Koji put je Bog odabrao? Ako ona dodaje , da ne zna muža,to znači,da želi znati,je li ima sada bračno živjeti s Josipom,jer tako Bog hoće. Želi li Bog bračno oplodjenje i začeće,kao odraz unutarnjega Božjega radjanja Sina od Oca? Marija je tek zaručena,ali još nije udata. Želi li Bog brzu ženidbu i iz nje bračno začeće Isusa? Ili želi nešto drugo? Marija ne postavlja nikakve uvjete,već samo pita.Ona želi upoznati volju Božju.Tada je ispunjenje spoznatoga za nju nešto,što se samo po sebi razumije.

D r u g o a n d j e l o v o n a v j e š t e n j e izvodi nas preko prvoga. "Duh Sveti doći će na tebe, i sila Svevišnjega će te os-

jeniti". Tako,dakle,sudjeluje čitavo Presveto Trojstvo: Svevišnji,Njegov Sin i Duh. Ovaj je Duh lebdio nad vodama kao stvaralačko počelo na početku stvaranja. Isto tako ON ovdje lebdi nad krilom Djevice i stvaralački oplodjuje. Stoga je Sin Marije ujedno Sin Božji, a Marija je,po začeću od Duha Svetoga,zaručnica Duha Božjega. Ako sila Svevišnjega Mariju osjenjuje,to je ova slika osjenjujućega oblaka,s biblijskog gledišta,znak sakriveno,otajstvene, ali i posebne Božje prisutnosti.

"Zato će se i sveto,što će se roditi/od tebe/,zvati Sin Božji". Ne kaže se sveti,već s v e t o. Jer neposredno se radja narav,Osoba,kojoj pripada ova narav,jest sam Bog. Ovaj Sin će se zvati svetim,jer je On svet u punom smislu riječi. Tu solus sanctus. On će se zvati Sin Božji,jer je On Mesija,u komo se utjelovljuje čitav Božji narod,koji je od Jahve primio ljubljeno ime sina. Osim toga,On je Sin Božji,jer će baš istobitni Sin Božji posjedovati ovu čovječju narav kao svoju vlastitu.

Marija ne traži znaka kao Zaharija. No,andjeo joj sam od sebe daje znak: nerotkinja Elizabeta dobila je u svojoj starosti sina. Čudo jednoga začeća treba da bude znak čuda ovoga sasvim drugoga začeća. Tamo je neplodnost naravi - ovdje je prividna neplodnost zbog toga,što nije udata; "ja ne znam muža". Posljednje obrazloženje glasi: "U Boga nije nemoguća nijedna stvar". Riječ je citat iz Gen. 18,14. Tamo je neplodnomu Abrahamu obećano, da će stara Sara još začeti i roditi. To je bio pred-znak,pred-priprava na ovo sadašnje čudo začetka i poroda,gdje će pravi Sin Božji donijeti pravi Božji narod. U prvotnom tekstu doslovno se kaže: "U Boga nije nijedna stvar bez moći". Božja riječ,koju ovdje andjeo izriče,snažna je stvaralačka riječ. Ona je Božja zapovijed. Dinamika Božje volje. Zato se ona ostvaruje. Ona nije samo poziv,već zahtjev. Da, ne samo zahtjev,već stvaralačko djelovanje Božje.

Zato drugi i /konačni/ Marijin odgovor glasi: "Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po riječi tvojoj". Tako tvrdo i oštro stoje jedan kraj drugoga: službenica i Gospodin. Bog je naprosto Gospodin. Zato se ona,koja u ovaj čas postaje gospodarica,naprosto zove službenicom. To je ponizno priznanje stvarnosti. To je spoznaja distance izmedju Stvoritelja i stvora. Izmedju volje,koja odlučuje,i koja u suverenoj slobodi zahtijeva i radi,te čovjekove volje,koju izvana odredjuje. Čovjekova sloboda stoji u tome,da se uklopi u svetu volju Božju,te da teče sasvim u pravcu struje Gospodnje.

"Neka mi bude po riječi tvojoj". Ovaj je dogadjaj najvažniji dogadjaj povijesti. "Neka mi bude" zajedno je pasivna pripravnost i aktivno prihvaćanje. Bog je uključio ljudski faktor u oblikovanje dogadjaja i povijesti. Nakon pitanja "kako će to biti",sada dolazi Marijin odgovor: "Neka mi bude". Ovdje se ne radi o ekstatičkom klicanju od veselja,kao ni o poniznoj molbi. To je sasvim jednostavni i razumljivi "da" na jasno spoznanu volju Božju. No, upravo u ovoj razumljivosti leži veličina. Ono,što je za Mariju odlučno,nije njezina vlastita želja,njezina vlastita volja,ni govor ljudi,već je jedino i isključivo volja i riječ Božja.

" I andjeo otidje od nje". Zaharija sam izlazi iz hrama. Andjeo izlazi. Sada je nazaretska soba postala svetište. Tiha povučenost Elizabete bio je samo nagovještaj velike tišine, u kojoj se sada zbiva Božja tajna u krilu Djevice. U ovom se besmrtnom izvještaju spaja divna nježnost i svečana veličina sa skromnom jednostavnošću. Ova pokazuje pravu veličinu čovjeka, koji pred Bogom stoji u potpunoj pripravnosti.

P O H O D E L I Z A B E T I
1,39-46.

"Marija ustavši onih dana, otide žurno u planine u grad Judin. I udje u kuću Zakarijinu i pozdravi Elizabetu. I kad Elizabeta ču pozdrav Marijin, zaigra dijete u njezinoj utrobi. I Elizabeta se napuni Duha svetoga, i povika iza glasa: Blagoslovljena ti medju ženama, i blagoslovljen plod utrobe tvoje! I otkuda meni ovo, da dodje k meni mati Gospodina moga? Jer, gle, kad dodje glas pozdrava tvoga u moje uši, zaigra dijete od radosti u mojoj utrobi. I blago tebi što si vjerovala, da će se izvršiti, što ti je kazao Gospodin. I reče Marija: Veliča duša moja Gospodina."

1. D j e l a

Vrlo je značajan susret Elizabete i Marije, u kome se vanjski dodiruju obje dosadašnje biblijske scene. Elizabeta je zastupnik Izraela, stara, od prirode nerotkinja, iz svećeničkog roda. Čudom je učinjena plodnom za porod preteče Mesije. Marija je zastupnik Crkve, mlada djevičanska. Božjim je čudom osposobljena za porodjenje Spasitelja. Dvije majke, kojih materinstvo ima značenje za povijest čovječanstva, su sreću se u jedinstvu veličanja milosti Božje.

Kod Marije je razlog susreta, s jedne strane, prirodna želja, da u razgovoru priopći veliki dogadjaj. S druge strane, takodjer i pripravnost za pomoć. Želja da iskaže uslugu i, konačno, primanje znaka, na koji je Bog uputio i timo uklapanje u veliki plan Božji.

Iza toga stoji Marijina incijativa, njezina vlastita odluka. Mig andjela i poticaj milosti dostaju za to. Ona razumije i radi. Evandjelje dodaje, da je to "brzo" učinila. Prihvatanje volje Božje, poslušnost Božjem pozivu ne smiju biti polagani i tromi, već veseli i brzi. Tko slijedi Božji poziv i tko je ispunjen Božjim Duhom, koraca vesela srca i otvorena duha i po teškim putevima. Ovaj Marijin korak nije sam po sebi razumljiv. Da djevojka od 16-18 godina jednostavno poduzimlje trodnevno putovanje, i da je zatim mjesecima otsutna od svoje kuće, bilo je u tadanjem Izraelu napadno i gotovo izazovno. Ali Marija ne poznaje nikakav ljudski obzir, ako se radi o Božjoj volji.

2. R i j e č i

Marija pozdravlja Elizabetu u Zaharijinoj kući. Da li je to bio samo pozdrav, ili je pozdrav sadržavao i saopćenje andjela o čudesnom dogadjaju, mi toga ne znamo. U svakom slučaju Marijine riječi uzrokuju, da Elizabeta, a po tome i dijete što ga Elizabeta nosi u svome krilu, dolazi u prirodno i istodobno, pod utjecajem Duha Svetoga potaknuto oduševljenje i uzbudje-

nje, I tako Elizabeta duboko uzbudjena, odgovara: "Blagoslovljena ti medju ženama, i blagoslovljen plod utrobe tvoje!" Prvi dio Zdravomarije je izrekao andjeo. Drugi je dio pridoda la Elizabeta i s njome i zadivljeno čovječanstvo. Treći je dio kasnije Crkva formulirala u smislu i duhu grješnog čovječanstva. Tako je ova Zdravomarija istovremeno biblijskog i crkvenoga podrijetla. Jedna je od najljepših i najdubljih molitava, u kojoj se sjedinjuju Elizabeta a s njome Stari Zavjet, s Marijom, a s tim s Novim Zavjetom. Obadvoje završuje riječ Crkve, koja ujedinjuje Stari i Novi Zavjet.

Plod utrobe Djevice je razlog veličanja. Jer je plod njezine utrobe blagoslovljen, zato je i ona sama blagoslovljena medju ženama. Marijino je materinstvo tajna njezine veličine. Po tome je ono i tajna Marijinog štovanja sviju onih, koji biblijski misle i vjeruju.

"I odakle meni ovo, da dodje k meni mati Gospodina moga?" Elizabeta je starija, pa ipak spoznaje i priznaje sebe manjom i zadivljena te vesela, slavi veličinu mladje. "Mati Gospodina moga." Ona, dakle zna, koje Dijete počiva u krilu Djevice. Ona zna, da će ovo dijete u dvostrukom smislu biti njezin Gospodin. Ta upravo ovo Dijete je Gospodin sviju ljudi, a time Gospodin Elizabete. Ono je, kao kralj, Gospodin glasnika i preteče, koja ona, Elizabeta, nosi u svom krilu.

"I blago tebi, što si povjerovala, da će se izvršiti, što ti je kazao Gospodin." Stvarnoj i službenoj veličini Marijinoj pridolazi i njezina osobna veličina po vjeri u moć Božje riječi. Nevjeri čovjeka ovdje stoji nasuprot vjera Marijina. Tako je ovdje na početak spasenja

postavljena vjera, kao prihvaćanje Božje riječi, Vjera koja zahtijeva i daruje, pozivlje i napunja milošću, koja oplodjuje i stvara. Spas dolazi od Boga i djelo je Božje. Ali čovjek treba da izreče pristanak, svoju pripravnost, jer se Božje djelovanje ne zbiva bez suradnje čovjeka. Božje djelovanje zahtijeva čovjekovo sudjelovanje. A to sudjelovanje i suradnja jest vjera, koja se izražava u djelu. Živa vjera kao pristanak čitavoga čovjeka na Božju riječ.

Pohvala Marije, koju izreče Elizabeta, pohvala je Crkve koju izriče Izrael. Priznanje je Novoga Zavjeta po Starom Zavjetu. Iskazivanje je počasti staroga Božjega naroda novomu Božjem narodu.

U čitavoj ovoj sceni leži opravdanje Marijinog štovanja. Jer, ovo ima svoj praizvor u biblijskoj riječi i izvještaju. A ovaj sadrži dvostruku veličinu Marijinu, naime službenu i osobnu: njezino materinstvo i pripravnost vjere. Veličanje Marije ustima Elizabete samo je nastavak veličanja ustiju andjelovih. Oboje dalje nastavljaju usta Crkve i usta sviju onih, koji prihvaćaju riječ i duh Biblije i Crkve. I tako ne će nikada umuknuti slava djevičanske Majke Isusove.

M A G N I F I K A T

1,47-56.

"I raduje se duh moj u Bogu, Spasitelju mojemu. Što pogleda na poniznu službenicu svoju, jer, gle, odsad će me blaženom zvati svi naraštaji. Jer mi učini velike stvari onaj, koji je

silan,i sveto je ime njegovo.I milosrdje je njegovo od koljena do koljena onima,koji ga se boje.Učini silu rukom svojom,rasprši ohole u mislima srca njihova.Zbaci vladare sa prijestolja,i podiže neznatno.Gladne napuni dobara, i bogate otpusti prazno.Zauze se za Israela , slugu svoga,sjećajući se milosrdja svoga.Kako to obeća ocima našim,Abrahamu i potomstvu njegovu do vijeka.

Marija ostade s njome oko tri mjeseca,i vrati se kući svojoj. "

Navještenje Zahariji gubi se u tišini. Sam Zaharija postaje nijem,Elizabeta živi u potpunoj povučenosti, a mladi preteča ide u pustinju. Naprotiv navještenje Mariji završava u ekstatičnom veselju,poput rose svježom radošću, slavopojkom veselja usrećenoga srca. Zdenci se duha prelijevaju.Iz tihe i zamišljene žene, izbija se ovdje nabujalom puninom himan,pjesma, psalam pun radosti. "Veliča duša moja Gospodina".

Tumačitelji Svetoga Pisma nisu jedinstvenog mišljenja obzirom na formalnu razdiobu Magnifikata. Sadržajem se svakako razlikuju tri misaona kruga. I,prema tome ,tri strofe.

P r v a s t r o f a odnosi se na samu Mariju. Dakako,njezin pogled nije usmjeren na vlastiti ja,nego na Boga. U Bogu,koji je zapravo jedini velik,ona gleda svoju vlastitu veličinu,koju je od Njega dobila.

"Veliča duša moja Gospodina". Sva slava ide Gospodina. Ancilla Domini slavi svoga Gospodina. Čini se, kao da ne može naći riječi,kojima bi dostojno izrazila ovu slavu.Slavi Velikoga i Uzvišenoga. Proslava veličanstva je na prvom

mjestu. Pogled religioznoga čovjeka prema Bogu nije nešto naporno,nego je nešto,što se samo sobom razumijeva. Nije ništa što pritište, već uzdiže. To je predah duše.To je pogled iz tamnih dolina i mračnih kolibica na nebotične vrhunce neizmjernoga Boga. Liturgija više voli"mi" od "ja".Ali Marija ima poseban položaj medju svim ljudima. To joj je sada rečeno u ovoj milosnoj andjelovoj riječi. Zato ona u svojoj duši posebnim načinom slavi za sebe Božju milost. Kao jedinstveno izabrana ima osobiti razlog,da slavi milost Onoga,koji ju je izabrao.

"I raduje se duh moj u Bogu Spasitelju mojemu. " Duša se i duh ujedinjuju u slavi Boga. Klicanje srca odjek je blage vijesti o Riječi. Bog je Spas. Ime je Djeteta,koga je ona začela, Isus. Dakle: Jahve je Spas.

Navještenje spasenja upravljeno je Mariji. Ona je prva,koja radosnim klicanjem odgovara Bogu kao Spasitelju. Ona nosi Spasitelja u svom djevičanskom krilu. Zar da ona ne kliče od radosti nad ovom najvećom činjenicom povijesti spasenja?

"Što pogleda na poniznu službenicu svoju." Marija ne smatra sebe vrijednom pogleda.No Bog gleda na nju. I to ne gleda vatrenim plamenom svojih sudačkih očiju,već milosnim pogledom odabranja i ljubavi. U Božjem svijetlu i pod Božjim pogledom čovjek bolnom jasnoćom spoznaje vlastito ništavilo i bijedu.Pod Božjim pogledom čovjek postaje istom pravo svjestan svoje egzistencije, kao sluga. Zato Marija ispovijeda svoje službeništvo pred Gospodinom. A biti službenica Njegova već znači nešto veliko,jer Gospodin kao vladar čini ovu

službenicom vladaricom.

"Jer gle,od sad će me zvati blaženom svi naraštaji." Ovo" "sada" je prekretnica u Marijinom životu. Ona je do sada,kao nepoznata i nepriznata stupala običnim putem skrovitosti.No od sada koraca u sjajnom Božjem svijetlu,što na nju pada, i stoji pred zadivljenim očima svijų onih,koji je slave. Ali "sada" je i prekretnica u povijesti otkupljenja. Evo završava nesreća i neizlječivost,jer je došao Spasitelj i Posvetitelj. A došao je po njoj,djevičanskoj majci. Zato će je svi,koji o njoj čuju, zvati blaženom. Ovaj je proročanski pogled u budućnost anticipirano priznanje štovanja Mari je i njegovo opravdanje po samoj Marijinoj,od Boga nadahnutoj riječi. Pohvala Elizabete "blago tebi, što si povjerovala"samo je antifona. Magnifikat je zapravo psalam.Otkada ga je Marija zapjevala, on više ne će zamuknuti,nego će odzvanjati od naraštaja do naraštaja do konca vremena i prijeko u vrijeme bez svršetka.

"Učini mi velike stvari,onaj koji je silan". Marija ne poznaje lažne poniznosti .Ne poznaje grčevitoga poricanja Božjih darova.Ona ne tvrdi za sebe,da je djevojka, koja na plesu ne pleše.Niti da živi poput pepeljuge i ne povlači se zastidjena u pozadinu. Ona zna,da je sve veliko što ima, milost Božja.Bila bi nezahvalnost, a da toga zahvalno ne prizna.Tko pozna Božju veličinu,treba da radosno oznanjuje Božja djela.Svemogući je snagom svoje milosti izveo u krilu Djevice čudo začeća.Svojom je svemoći nadvladao nemoć čovječanstva,koje svojom snagom ne može izvesti spasenja. A to je učinio po Mariji, u kojoj je spasenje počelo.

"Sveto je ime Njegovo". Uz moć Božju stoji svetost,koja sada postaje vidljiva u čovjekom

postalom Sinu Božjemu. Sveti je stupio na nesveti svijet. Time se ponovno posvećuje oskvrnjeno ime Božje i postaje čujno i vidljivo u nesvetom svijetu. Nedokučivi se približio.On je neki način probio i otvorio neprekoračivi krug svoje vlastite svetosti,da tako svojim pozivom i svojom milošću podigne nesvete ljude u područje svoje svetosti. Svijet se pretvara u svetište, Profano je izgubilo razlog svoga opstanka.

Tako prva strofa suprotnošću "Bog-ja"zahtijeva proslavu Božju, u kojoj "ja"nestaje.

D r u g a s t r o f a. Marija gleda izvan sebe na čovječanstvo. Ona zna,da nije začela Dijete za sebe,nego za druge.

"Milosrdje je njegovo od koljena do koljena onima,koji ga se boje."

To je natpis druge strofe. On kaže,da je milost dana svima pod pretpostavkom,da poput Marije imaju prema Bogu stav ancillae.Dakle, da se boje Boga kao Gospodina i da pred njim stoje u zadivljenom počitanju kao pred Veličanstvom. Dolazi do izražaja jedan milosni zakon.Što se pokazuje kod Marije ima općenitu vrijednost. Ovaj zakon kaže,da Bog tamo daje svoju milost,gdje čovjek zna,da je potreban milosti. Samo onaj,koji je svjestan svoga siromaštva, taj će biti usrećen Božjim bogatstvom. To se očituje na tri područja: milost ne odabire ohole već ponizne. Ne moćne već slabe. Ne site već gladne.

"Učini silu rukom svojom,raspršì ohole u mislima srca njihova".

Oholost je pravi neprijatelj Božji.Samouz-

dizanje dovodi do pada ispod razine vlastitoga "ja". Nadčovjek postaje podčovjek. Moć Božja jača je od onih,koji sanjaju,da će snagom svojih ruku moći izvesti djelo samootkupljenja.

"Zbaci silne s prijestolja i podiže neznatne". Dijete Marije, službenice Božje, zaposjet će prijestolje Davida. Vladari,zvali se oni Herod,Pilat ili Tiberije,bit će zbačeni s prijestolja. Ljudi, makar sjede na prijestolju moći, slave,novca ili udobnosti, bit će strmoglavljeni u neznatnost vlastite nemoći, kadgod budu gospodarili i sebe smatrali silnima.To će se dogoditi,makar i u tamnom času,kad smrt svojom neumoljivom rukom učini brzi kraj umišljenosti onih,koji sebi utvaraju,da su veliki.

"Gladne napuni dobara i bogate otpusti prazne." Postoji glad i žedja za Bogom.Ona gori u srcu onih,koji spoznavaju vlastitu prazninu i osjećaju,da im ništa stvoreno ne može srca pravo ispuniti. Ako je šalica prazna,Bog je ispunja do vrha. A gdje je čovjek sit,pun samoga sebe ili pun dobara ovoga svijeta,tu nema mjesta za milost Božju. Otvorenost prema gore preduvjet je, da nas ispuni milost Gospodina. Tko sebe umišlja sitim po utvaranju,po posjedu, po užitku, u stvari,prazan je pred Bogom. A tko bolno osjeća prazninu svoga srca, taj je pripravan ,da ga Bog ispuni. Duhovna pripravnost je preduvjet Božjega djelovanja.

T r e ć a   s t r o f a. Nakon pogleda na Boga i na čovječanstvo,Marija gleda na Izrael. Jer, što se na Mariji zbilo, i što ima u širem smislu značenje za svo ljude, u posebnom se

smislu pokazuje na Izraelu. On je sada uzdignut iznad samoga sebe i postaje duhovni Izrael novoga Božjega naroda,Crkve.

"Zauze se za Izraela slugu svojega". Izrael je sluga Jahve, Ali sada služinstvo posta je posinaštvo po Djetetu u Marijinom krilu. Sluga postaje sinom po Sinu. Izrael postaje tako u novom smislu uzet u izabranje, u osobitost, da, u samu Božju obitelj.

"Sjećajući se milosrdja." Bog misli na Izrael. On nije zaboravio svoga naroda.Njegova bit je vjernost i milost. Izabranje nije zasluga čovjeka, nego je Božje smilovanje.Nismo izabrani "jer",nego "premda": Primat milosti Gospodnje pred čovjekovim djelovanjem.

"Kako to obeća ocima našim,Abrahamu i potomstvu njegovu dovijeka." Bog je progovorio. On drži svoje obećanje. I ako Izrael prekine zavjet, Bog ostaje vjeran zavjetu. I ako Izrael prekrši Božju riječ, Bog ne krši svoje riječi. Njegov govor je obećanje.On ga drži.Obećanje je dano ocima,a sada se ispunja na sinovima. Abraham je praotac svih vjernika.Svi,koji vjeruju pripadaju sada rodu onih,koji imaju Boga za pravoga oca. Neplodni Abraham ima sjeme i potomstvo brojno kao morski pjesak,kao zvijezde na nebu. Ali ovdje je govor o Potomku, o jedinom i osobitom Sinu Abrahamovu, A ovaj ostaje dovijeka. Tako himan Magnifikat svršava upozorenjem na Mesiju, kao posljednjim akordom Izraela. On je ispunjenje Staroga Zavjeta i sviju obećanja. On je veličina Marije, veličina čovječanstva, i veličina pravoga Izraela. Zato se radosno slavi Njegova veličina: "Veliča duša moja Gospodina".

B E N E D I K T U S

1, 51-80

"Elizabeti navrši se vrijeme da rodi, i rodi sina. Kad čuše susjedi i njezini rodjaci, da joj je Gospodin pokazao veliko milosrdje, rado vali se s njome. I osmi dan dodjoše da obrežu dijete, i htjedoše ga nazvati imenom oca njegova Zakarije. Ali njegova mati reče: Ne, nego Ivan će se zvati. I rekoše joj: Nikoga nema u tvojoj rodbini, koji bi se tako zvao. I namigivali su njegovu ocu, kako bi on htio da ga nazovu. I zaiskavši pločicu napisa: Ivan mu je ime. I začudiše se svi. I odmah mu se otvoriše usta njegova i jezik njegov, i govorio je slaveći Boga. I obuze strah sve susjede njihove, i po svim gorama judejskim razglase se svi dogadjaji ovi. I svi, koji čuše, razmišljali su /o tom/ u svom srcu govoreći: Što će dakle biti ovo dijete, jer je ruka Gospodina bila s njim. I Zakarija, njegov otac, napuni se Duha Svetoga i prorokova govoreći: Blagoslovljen gospodin Bog Izraelov, što pohodi i otkupi narod svoj! I podiže nam rog spasenja u kući Davida, slugo svoga. Kao što je obećao ustima svetih proroka svojih od davnine: Spasenje od naših neprijatelja iz ruku svih, koji na nas mrze. Da učini milosrdje ocima našim, i da se sjeti svetoga zavjeta svoga, prisege, kojom se zakle Abrahamu, ocu našemu, da će nam dati, da se izbavimo iz ruku neprijatelja svojih i da mu služimo bez straha, u svetosti i pravdi pred njim, dok smo živi. I ti, dijete, zvat ćeš se prorok Svevišnjega, jer ćeš ići pred licem Gospodnjim, da mu pripraviš putove, da poučiš narod njegov, da je spasenje njegovo u oproštenju grijeha njegovih;

po dubokom milosrdju Boga, našega, po kojem nas pohodi sunce s visine; da obasja one, koji sjede u tami i u sjeni smrtnoj, da uputi noge naše na put mira. A dijete je raslo i utvrdjivalo se duhom. I bilo je u pustinji dotle, dok se ne pokaza Izraelu."

Luka je našao već gotove, čvrsto oblikovane usmene izvještaje, a dijelom već i napisane odlomke. On ih je umjetničkim stvaranjem sastavio u jedinstvenu cjelinu. Tako su oba izvještaja o navještenju u svojoj sukladnosti i svojoj raznolikosti paralelno oblikovana. Jednako i sada oba izvještaja o porodjenju. Prvi je izvještaj uklopljen u zahvalnicu Zaharije, a drugi u pjesmu andjela.

Benediktus je pozdrav Izraela na odlasku Mesiji, koji dolazi. Sve je ispunjeno veseljem. Veseljem, što nijemi Zaharija dobiva govor, Veseljem, što stara Elizabeta rodi dijete. Veseljem nad čudnovatim stvarima, koje se dogadjaju kod poroda ovoga djeteta. Ovo veselje žubori u Benediktusu.

1. M e s i j a n s k o d o b a

Ono, našto je Izrael čekao i što sada prima njegovu pravu veličinu, to je mesijansko doba.

M e s i j a j e d o š a o. Bog Izraelov zauzeo se je za svoj narod i donio mu je slobodu. Oslobodjenje iz egipatskog ropstva bio je samo uzor, simbol ovoga duhovnoga oslobodjenja, što ga Mesija donosi svomu narodu. On je "rog spasenja". Izrael je kao pastirski narod došao iz pustinje u obećanu zemlju. I tako zna, da rog stvara snagu životinje i stada. Sada, preneseno u duhovno, ovomu je narodu dan moćni

Mesija. I to "iz kuće Davida, njegova sluge" Pored ancillae Domini stoji i čitava kuća Davida, i po tome čitav Izrael kao servus Domini. Tako je sada Izraelova povijest dovedena do vrhunca.

P r o r o č k e s u r i j e č i i s p u n j e n e. Obećanje mesijanskog doba dao je Bog već davno na usta proroka. Sada se te riječi izvršuju. Milosrdje se Božje iskazuje na ocima i sinovima. Na prvoj generaciji patrijarha i sadašnjih generaciji onih, koji smiju gledati Spasitelja. U Izraelu je prošlost i sadašnjost jedna cjelina. Obećanje je ispunjeno, jer Bog je milosrdni Bog.

Z a k l e t v a B o ž j a j e o d r ž a n a. Kroz tisućljeća već nije upravljena nijedna proročka riječ Izraelu, i moglo se misliti, da je Bog zaboravio svoj narod. Ali Božja je riječ bila potvrdjena Božjom zakletvom. Zato je bilo osigurano ispunjenje. Nevjernost Izraela je nadvladana vjernošću Jahve. Njegov se sveti zavjet ispunjuje. Obećanje neplodnomu Abrahamu izvršuje se u plodnosti njegova naroda.

P o s l j e d i c a j e n o v i ž i v o t. To je život bez straha i u slobodi. To je služba Bogu u svetosti i pravdi. Ovdje raste čisto političko-zemaljska predožba o sigurnosti od neprijatelja i o vanjskom mirnom životu u visinu duhovnoga, moralnoga i vjerskoga. Božji narod će moći služiti Bogu u slobodi.

Sve je to razlog slave Boga. Religiozni čovjek ne smije gledati na sebe, da se tuži na vlastiti bijedu. On ne smije da gleda samo na svoje vrijeme i svoju okolinu, da jadikuje nad

zlim vremenom i nad zlim običajima. On treba da gleda na Boga, koji je dao obećanja, i koji vjerno drži obećanja. Tada će usprkos svega, biti veseli pjevač, koji uvijek i ponovo može slaviti Gospodina. Nijemost Zaharije razriješuje se pjesmom slave Božje veličine. Svaka šutnja pred Bogom vodi do radosti srca u Bogu.

2. Z a d a ć a g l a s n i k a

Ivan pripravlja put. On će biti "prorok Svevišnjega". Veliki niz duhom ispunjenih Božjih ljudi, ovih neobičnih likova iz jednoga drugoga svijeta, ovih neustrašivih glasnika Božje volje, završava u Ivanu Krstitelju. On je ispruženi prst proročke ruke, koji pokazuje na Mesiju. "Ti ćeš ići pred licem Gospodnjim", kako je prorekao jedan od tih proroka /Malahija/ No Ivan je više nego proroci. Oni su gledali u daljine. On, naprotiv, iz najveće blizine pripravlja put već došlom Gospodinu. On će naučiti narod, da pravo shvati spasonosnu vijest o oproštenju grijeha. Sve se to dogadja po milosrdju Srca Božjega. Ovo je po prvi puta što stoji u Novom Zavjetu riječ o milosrdnom srcu. Još će jednom biti na poseban način govora o probodenom srcu, i to u Ivanovom izvještaju o muci. A ponovno će odzvanjati u Apokalipsi, gdje je govor o drugom dolasku Gospodina s probodenim srcem. Ono ne će nikada više zamuknuti u molitvi i pjesmi Svete Crkve.

Dolazak Gospodina, to je najvažnije što glasnik obznanjuje. I to Gospodin će doći kao sjajno sunce. Kao "sunce s visine". Ovo sunce ne izlazi iz dubine, iz bezdana mora, iz kaosa tamnih bujica. Ono dolazi obasjavajući zrakama iz nebeske visine. Krist ne uzlazi već

silazi. Novo i sasvim drugo sunce sada donosi svijetlo svima,koji sjede u tami i sjeni smrtnoj. I zato je od sada moguće stupati putem mira.

Tako je ovaj Benediktus sastavljen iz starozavjetnoga teksta, i još odiše starozavjetnim duhom. On je začudno radostan pogled u budućnost. Pogled na pravi duhovni,budući Izrael. Nesigurnost i nemir bit će sada nadvladani sigurnošću i veseljem vjere. Putnik Izrael sada nalazi "put mira". Zemaljski, politički Izrael ulazi u religiozno Božje kraljevstvo. Kad tada Gospodin po drugi puta dodje,sjediniti će zemaljsko i nebesko,vanjsko i unutarnje političko i religiozno, u jednu novu jedinicu, u novi pravi Božji narod,kad budu stvoreni novo nebo i nova zemlja. I time će Magnifikat Djevice,Benediktus Zahariju i hvalospjev andjela nad betlehemskim poljanama zajedno odjekivati u velikoj pjesmi zahvalnosti. Njome će otkupljeni slaviti Gospodina,koji im je donio mir i slobodu: Benediktus Dominus Deus Izrael.

RODJENJE GOSPODINOVO

2, 1-2o

"U to vrijeme izidje zapovijed od cara Augusta, da se popiše sav svijet.Ovaj je popis bio prvi,kad je Kvirinije upravljao Sirijom.I polazili su svi,da se popišu,svaki u svoj grad. Tada uzidje i Josip iz Galileje,iz grada Nazareta u Judeju,u grad Davidov,koji se zove Betlehem,jer bijaše iz kuće i porodice Davidove, da se popiše s Marijom,zaručenom svojom ženom, koja je bila trudna. A kad su bili ondje,dodjo

vrijeme,da ona rodi. I rodi Sina svoga prvenca, i povi ga u pelenice,i metnu u jasle,jer nisu imali mjesta u gostionici. Bijahu pastiri u onom kraju, u polju, koji su čuvali noćnu stražu kod svoga stada. I andjeo Gospodnji pristupi k njima,i slava ih Gospodnja obasja, i vrlo se prepadoše. Ali reče im andjeo.Ne bojte se! jer gle,javljam vam veliku radost, koja će biti svemu narodu; jer vam se danas rodi Spasitelj,koji je Krist Gospodin,u gradu Davidovu. I eto vam znaka: Naći ćete djetešce povito u pelenice gdje leži u jaslama. I najedamput postade s andjelom mnoštvo nebeske vojske hvaleći Boga i govoreći: Slava Bogu na visini, i na zemlji mir ljudima dobre volje. I kad andjeli otidjoše od njih na nebo, govorahu pastiri jedan drugomu: Hajdemo do Betlehema,da vidimo to,što se dogodilo,što nam je obznanio Gospodin. I dodjoše žurno,i nadjoše Mariju i Josipa i djetešce gdje leži u jaslama. A kad vidješe, javiše,što im je rečeno za ovo dijete. I svi, koji čuše,diviše se tome, što im kazaše pastiri. A Marija je čuvala sve ove dogadjaje i razmišljala o njima u svom srcu. I vratiše se pastiri slaveći i hvaleći Boga za sve,što čuše i vidješe,kao što im je kazano."

Već je navještenje utjelovljenja Isusova bilo neobično po suprotnosti izmedju vanjske neznatnosti i unutrašnje veličine. Još je neobičnija i napadnija ta suprotnost kod rodjenja Isusova.

1. Rodjenje

Ono se ne dogadja u Nazaretu,što bi zapravo bilo po sebi razumljivo, nego u Betlehemu,

I ono se ne zbiva ovaj puta na izričitu riječ andjela, već povodom čisto zemaljskog dogodjaja, naime, povodom zapovijedi rimskoga cara. Tako Isus izgleda već kod svoga poroda podredjen zemaljskoj vlasti. Kao onaj, koji nemoćan stoji prema zemaljskoj moći, Kao slabi, koji uzmiče pred jakim. A ipak i to je Božje djelo. Jer, jednom će biti vidljivo, da i ljudsko djelovanje, a da to ono samo i ne sluti, služi Božjim planovima. August naredjuje popis u svom silnom carstvu, da osigura jedinstvo svijeta. Da sazna i da pokaže, koliko mu vojnika stoji na raspolaganje. I da može većom sigurnošću utjerivati poreze, koji mu služe za provodjenje njegovih planova. Ali, u stvari, ova zemaljska moć, kojoj je Isus prividno izručen, samo je oruđje Božje moći, koja kroz nju provodi plan spasenja.

Tako se Isus rodio u Betlehemu, dakle u gradu Davidovu, kako to evandjelje više puta naglasuje. Ovdje u Betlehemu pozvan je i pomazan mladi pastir David. Ovdje će se roditi pravi sin Davidov, pravi pastir koji pase stado Gospodnje. On, koji je kao Riječ Božja po svojoj unutrašnjoj biti pozvani. Kao Mesija i Sin Božji naprosto je Pomazanik. I još se nešto drugo zbiva po ovoj Augustovoj zapovijedi. Porodjenje je Isusovo uklopljeno i uzidano u svjetovnu povijest. Utvrdjuje se na kome mjestu, i koje vrijeme se porodjenje dogodilo. Ovdje se dakle, ne radi o mitu, ili o legendi, već o stvarnom povijesnom dogadjaju, kome je u prostoru označeno mjesto i vrijeme. Pored Augusta, koji je trebao, da kao spasitelj svijetu donese rimski mir, ovdje stoji Isus, koji je po Božjem miru/Pax Divina/ postao stvarni Spasitelj svijeta.

Ali, u Betlehemu nema mjesta za Njega. I tako je rodjen u štalici. Ako se kaže, da u skloništu nije bilo mjesta, to može ili značiti, da tamo više nisu našli mjesta, kad su ga tražili. Ali, može i značiti, da u skloništu, u kome su kao stranci boravili, nije bilo mjesta za svetu tajnu Isusova poroda. Tako Gospodin dolazi na svijet vani, u samoći i siromaštvu štalice. Kolijevka mu mora biti valov isklesan iz pećine, u kome inače jedu životinje. Evandjelje posebno naglasuje, da je dijete bilo povijeno u pelene. Pored siromaštva stoji tu i puna čovječnost sa svom svojom slabošću.

P r v o r o d j e n a c Božji, Sin u punom smislu riječi, tu je došao na svijet kao malo Dijete. Čitav je okvir tako jednostavan, priprost, siromašan i malen, kako je to samo moguće. Ovo se siromaštvo i jednostavnost ne može pružiti u manjoj mjeri. Pa ipak, ovaj je dogadjaj najsmažniji. Onaj, koji ovdje dolazi na svijet, nosilac je svega bogatstva. Pred Bogom ne treba nikakva vanjskoga aparata ni vrludanja. Naprotiv. Što vanjsko više uzmiče, unutarnja veličina to jače može doći do izražaja. Sve raskošno, naduveno, izvještačeno, sve što je izloženo javnosti, protivi se Isusovom biću od prvoga časa Njegova poroda u štalici do posljednjega časa Njegova siromašnoga i razgolićenog umiranja na križu.

2. O b j a v a p o r o d j e n j a

Prva poruka ide pastirima. Izrael je pastirski narod, a Isus je pastir novoga čovječanstva. Veliki ne razumiju ove pravo veličine. Bogati trče za lažnim bogatstvom. Učeni nemaju

pravog razumijevanja za mudrost Gospodnju. Tako su prvozvani maleni, siromašni neuki pastiri na polju.

S a d r ž a j poruke je blagovijest. U trim je riječima sadržana: Spasitelj, Pomazanik, Gospodin. On je Spasitelj, jer ljude koji sami sebi ne mogu pomoći, spasava iz njihove nevolje. Pomazanik je, jer je njegova čovječja narav uljem Božjega pomazanja posvećena za svećenika, proroka i kralja. Gospodin je, jer je njemu dana sva vlast na nebu i na zemlji.

Kako je neobičan z n a k. "Naći ćete Djetešce povito u pelenice, gdje leži u jaslama". Maleno postaje znak velikoga. Siromašno znak bogatoga. Već kod poroda Isusova treba iznova učiti i promijeniti mišljenje. O Božjim stvarima moramo misliti u drugim kategorijama i mjeriti ih drugim mjerilima.

Poruka završava pjesmom andjela. Ova poruka sadrži u dva dijela po tri usporedna elementa. U prvom je dijelu govor o visini, o časti i o Bogu. U drugomu je govor o zemlji, o miru i o ljudima.

Bogu na visini sada je uistinu dana čast i slava. Jer, sakriveno Božje gospodstvo postaje vidljivo po Isusu. I on, koji u svom djelovanju nosi karakter Neizmjernoga, može uistinu dati Bogu čast, koju Mu nijedan čovjek ne može dati. A na zemlji imaju sada ljudi mir, jer su nebo i zemlja, koji su bili grijehom odijeljeni, sada po milosti sjedinjeni. Nemir grijeha pretvara se u mir po milosti. A sve se to dogadja, jer Bog sada pokazuje ljudima svoju blagonaklonost, poradi Boga, koji je postao čovjek. Tako je ova pjesma andjela silna antifona za psalam

Isusova života. Dubokoumni je prolog za veliko zbivanje, koje se odvija na pozornici čovječanstva. Nije samo želja ili molitva: "Slava Bogu". To je utvrdjenje i navještenje činjenice: Bogu je dana slava, a ljudima mir. Kucnuo je čas spasenja. Djelo otkupljenja je započelo. Jer Spasitelj svijeta je došao.

Prvi u č i n a k je odluka pastira, da riječ prime vjerom i da je slijede. Oni koji traže, nalaze Mariju, Josipa i Dijete. Silno čudjenje i divljenje nagradjuje njihovo traženje i nalaženje. Šutnja mlade Majke pokazuje, kako je radost njezina Magnifikata dala mjesto tihom razmišljanju. A povratak pastira k njihovoj običnoj svakidašnjici uvjerava nas, da nalaženje Gospodina ovdje na zemlji ne znači promjenu vanjskoga položaja, već unutarnju promjenu srca.

Tako je suprotnost u ovoj sceni ono, što udara u oči. Isus je sakriven, a ipak upoznat. Malen, a ipak proslavljen. Navezan na pomoć dvoje slabih ljudi, a ipak okružen brigom andjela. U slabosti, a ipak je Spasitelj svijeta. Akcenat biblijskoga izvještaja počiva na ovoj suprotnosti, u kojoj Božansko ulazi u ljudsku neznatnost. Ali će kroz nju svijetliti, da veliča Boga.

P R I K A Z I V A N J E U H R A M U

2, 21-40

"I pošto se izvršiše dani čišćenja njezina po zakonu Mojsijevu, doniješe ga u Jeruzalem, da ga prikažu Gospodinu, kako je napisano u zakonu Gospodnjem: "Svaki muški prvorodjenac

neka se posveti Gospodinu"; i da prinesu žrtvu, kako je propisano u zakonu Gospodnjem, dvije grlice ili dva golubića. I, gle, bio je u Jerusalemu čovjek po imenu Simeon. I taj je čovjek bio pravedan i bogobojazan, koji je čekao utjehu Israelovu, i Duh je sveti bio u njemu. I objavio mu je Duh sveti, da ne će vidjeti smrti, dok ne vidi Krista Gospodnjega. I dodje po Duhu u hram. I kad donesoše roditelji dijete Isusa, da učine za njega po običaju zakona, on ga uze na svoje ruke, slavi Boga i reče: Sad otpuštaš s mirom slugu svoga, Gospodine, po riječi svojoj; jer vidješe oči moje spasenje tvoje, koje si pripravio pred licem svih naroda: svijetlo da rasvijetli neznabošce, i slavu naroda tvoga Izraelskoga. Kad se otac njegov i mati tomu diwili, što se govorilo za njega, blagoslovi ih Simeon i reče Mariji, materi njegovoj: Gle, ovaj je postavljen na propast i na uskrsnuće mnogima u Izraelu, i za znak, kome će seprotiviti. I tebi će samoj mač probosti dušu, da se otkriju misli mnogih srdaca. I bila je proročica Ana, kći Fanuelova, od plemena Aserova. Ona je veoma odmakla u godinama, a sedam je godina živjela sa svojim mužem od svoga djevojaštva. I tada je bila udovica imajući osamdeset i četiri godine, te nije odlazila od hrama služeći Bogu postom i molitvama i noć i dan. I ona dodje upravo u taj čas i slavljaše Boga i govoraše za njega svima, koji su čekali otkup Jeruzalema. I kad sve svršiše po zakonu Gospodnjem, vratiše se u Galileju, u grad svoj Nazaret. A dijete je raslo i bilo je duhom jako, jer je bilo puno mudrosti, i milost je Božja bila na njemu."

Luka ništa ne izvješćuje iz mladosti prete-

čo. Ona potpuno nestaje u tišini i samoći. Obratno, iz mladosti Isusove Luka pripovijeda tri dogadjaja. Prvi je obrezovanje. Ono je spomenuto jednom jedincatom rečenicom. Pri tome je odlučna činjenica, da je Isus dobio ime, što ga je andjeo tražio, i da ono sadrži bit i zadaću novorodjenoga Djeteta. To je ime, koga Crkva slavi posebnom svetkovinom. To je ime, o komo su misaoni ljudi razmatrali. Mistici su u njemu nalazili izvor veselja i oduševljenja: ime Isus. Pred Njime, po riječi apostola Pavla, treba da se pokloni svako koljeno na nebu, na zemlji i pod zemljom.

Naprotiv, Luka opsežnije izvješćuje prikazanje u hramu. Pri tome ističe prije svega dvije stvari.

1. D o g a d j a j i

Izvanjski se ne dogadja ništa napadno. Stotine mladih parova stupa tokom godine na hramski brijeg, da kod vratiju, koja vode u predvorje za žene, obavi obredno čišćenje i otkup novorodjenog dječaka. Čišćenje je bilo zakonom propisano, jer su začeće i porod često povezani s grijehom i neobuzdanom strašću. Prema Božjemu planu oplodjenje i porod trebali su biti nešto sakramentalno, jer oni daju ne samo naravni, nego i nadnaravni život. No grijeh je onečistio ovaj izvor. I tako se dobru miješa zlo, Božanskomu ljudsko, i odviše ljudsko. Istom, kad je prikazana žrtva, majka opet vrijedi kao čista i smije pristupiti u hram. Marija nema novaca, da kupi janje za žrtvu. Kao siromašna žena mora se zadovoljiti parom golubica, koje je zakon dopustio kao žrtveni dar. Otkup novorodjenoga dječaka je bio u zakonu propisan, jer je svaki prvorodjenac polja, stada, a napo-

se čovjeka bio na poseban način vlasništvo Jahve. I tako je morao dječak na neki način biti otkupljen, da time može voditi svoj zasebni život. U svemu tome nije bilo ništa upadno i posebno.

Pa ipak,unutrašnje je bilo nešto drugačije. Upravo je Marija bila majka,kod koje je bila isključena svaka nečistoća. Jer ona nije začela od muža, već od čistoga Duha Božjega. Ona nije imala zle želje,jer "nije poznala muža". I otkup Djeteta je bio samo izvanjski.Jer,unutarnji bio je i ostao Očev Prvorodjenac i Njegovo vlasništvo.Njega ne otkupljuju,nego će On druge otkupiti. A otkupnina,koju On plaća, nije par sikala,nego vrijednost krvi Njegova Srca.

I kao što je ovdje Isus ovdje svemu podvrgnut zakonu,kako carskom ediktu, tako i Mojsijevom zakonu, isto tako treba i kršćanin da se u svemu,što je pravo, podredjuje vanjskim vlastima, koje po Božjoj volji ili pripuštenju imaju vlast nad čovjekom. On treba da se podvrgava naredbama kao i svi drugi. Ono što odlučuje u biti kršćanina i u kršćanskom životu izvanjski je neupadno. Jer to je drugačije unutarnje bivstvovanje pred Bogom. Ne radi se o revoluciji vanjskih odnosa već o revoluciji srdaca.

2. R i j e č i

Dogadjaji bi ostali nezapaženi,da nijo mladi par omeo čovjek,te neobičnim pozdravom pozdravio Dijete. To nije bio svećenik,već priprost i jednostavan čovjek iz puka,No bio je istinski pravednik,koji je čekao utjehu Izraelovu,dakle Mesiju. Njega je Duh Božji napunio, zato on unutrašnjim rasvjetljenjem spoznaje u ovom Djetetu na rukama priproste Majke samoga Mesiju.

Njegova je p r v a r i j e č upravljena Bogu. "Sad otpuštaš s mirom slugu svoga,Gospodine. Bog je Gospodin. Tko želi Njemu služiti,Njegov je sluga. Živpt staroga Simeona bilo je stajanje i rad u službi Božjoj.Služba je Bogu gledana još kao služinstvo. No,sada je došao počinak nakon tvrdoga dnevnoga rada ovoga dugoga života. Smrt je otpuštanje iz službe i služinstva. To je za Simeona otpuštanje u miru i za mir. Težinu napornoga rada ovoga čovjeka podržavala je nada na spasenje u večer. Istom sada, kad je Spasitelj došao,rad se ukazuje kao pun smisla i kao koracanje na putu prema spasenju. Nunc dimittis in pace večernja je molitva Izraela, koji zatim izmjenjuje jutarnja molitva Crkve.

"Vidješe moje oči spasenje tvoje". Simeon je kao misaoni i osjećajni čovjek bio bolno svijestan nestašice spasenja,što ga je okruživala. Njegove su oči morale gledati zlo i nesveto. Ali, sada je sve drugačije, jer njegove oči, eto, gledaju Onoga,koji donosi spasenje i svetost. Krist je lijećnik,koji sve liječi. On je Svetac Božji, koji sve posvećuje.

"Pred licem sviju naroda". Uzanost Izraela se razbija. Širina općenite Crkve postaje vidljiva. Izrael na rastanku raširuje u Simeonu uski horizont te naslućuje novu nadolazeću širinu Duha i srca.

"Svjetlo da rasvijetli neznabošce". Proročke su riječi iz 42 i 43 poglavlja Izaije ovdje prihvaćene. Pogani ne će više biti prezrenici i odbačenici,na koje izabrani u lažnoj

samodopadnosti s visoka glodaju. Jer, sada treba da svijetlo Kristovo razdvoji sve noći, da otjera svu tamu i da donese novi dan, na koji više neće slijediti noć.

"Za slavu naroda svoga Izraela." Stablo ovoga naroda cvate i donosi plod u Isusu. Gri - ješni Izrael je na sablazan ljudima i mnogi se rugaju njegovu imenu i mrze ga. Naprotiv, pravi je Izrael njiva, na kojoj raste ovaj plemeniti plod. On je brijeg, iz čije unutrašnjosti ključa ovo vrelo. On je nebo, s kojega sjaji ovo sunce i zato ga vjernici sa zahvalno - šću i poštovanjem spominju. U riječima Simeonovima Izrael stavlja veličinu, koju je od Gospodina primio, do nogu Gospodinu, koji je čovjekom postao. Njegova samrtna pjesma je slavopojka Kristu. Njegovo je gašenje obasjava - nje jasnijim svijetlom. Njegovo umiranje znači uključivanje u novi pravi život po Isusu, Mesiji.

D r u g a je r i j e č Simeonova upravljena Mariji.

"Gle, ovaj je postavljen na propast i na uskrsnuće mnogima u Izraelu i za znak, kome će se protiviti." Kršćanstvo nije nasilje. Ono se neodoljivo, silovito ne nameće, već je poziv i poticaj. Čovjek je postavljen pred odluku. On može kazati "da" ili "ne". "Da" postaje za njega uskrsnuće, jer će tada biti kao hrom izliječen i može stupati Božjim putem. Njegov "ne" znači za njega propast. Jer ovaj "ne" je samouzdizanje i samoprecjenivanje. Ono svršava u padu i propasti. Tako stav prema Isusu odlučuje o sudbini pojedinaca i naroda pred Bogom. Krist je veliko raskršće puteva i k

spasenju i propasti. On je vododjelnica. Kamen kušnje pravoga i krivoga.

Za Majku će ova spoznaja, da sam Krist i u pravo On nailazi na otpor i protivljenje, biti velika bol Njezina života. "I tebi će samoj mač probosti dušu". Jer, ovaj "da" i "ne" otvoriti će srca mnogih u Izraelu. Sakriveno dolazi na svjetlo. Otvrdnuće srca, zlobne misli, samodopadni egoizam, oholost i mržnja, sve od - vratno postat će vidljivo. Sve će okaljano biti otkriveno. Sve bolesno i gnojno očišćeno. Tako otkrivanje misli znači skidanje maski od vratnih lica i otvaranje pobijeljenih grobova. A, prije svega, hladnoća, kojom će ljudi primiti utjelovljenu Ljubav, pogoditi će dubine srca Majke, koja ljubi. Tako je ovdje mater dolorosa već na početku Isusova života. Ona na svršetku ovoga života stoji pod križem. Sa Sinom, čije je srce probodeno, i sama s probodenim srcem prinosi veliku žrtvu ljubavi, jače od mržnje ljudi.

Ako evandjelje kaže "Otac i majka divili su se tomu, što se govorilo za njega", iz toga je vidljivo, da oni nisu od početka sve razumjeli, nego su i u prihvatanju vjere morali korak po korak napredovati. Neprekidno novo spoznavati i novo usvajati.

Starcu Simeonu se pridružuje i časna starica Ana tako, da je čitav Izrael, muževi i žene, ovdje zastupan po Simeonu i Ani, da slave Boga. I da ponesu poruku onima koji "su čekali otkup Izraela".

O smrti obaju staraca ništa se ne kaže. Oni su ispunili svoju misiju. Umrli su mirna i zadovoljna srca, kao znak pravoga Izraela, koji se tiho i radosno razvija u Mesiju. A time u

novi Izrael.

DVANAESTOGODIŠNJI U HRAMU

2, 41 - 50

"I njegovi su roditelji išli svake godine u Jerusalem o blagdanu pasho. I kad mu je bilo dvanaest godina, uzišli su u Jerusalem po običaju blagdana. Kad dane provedoše i oni se vratiše, osta dječak Isus u Jerusalemu, i ne znadoše njegovi roditelji. A misleći da je s društvom, otidoše dan hoda, i stadoše ga tražiti medju rodjacima i znancima. I ne našavši ga vratiše se u Jerusalem, da ga traže. I poslije tri dana nadjoše ga u hramu, gdje sjedi medju učiteljima, i gdje ih sluša i pita. A svi, koji su ga slušali, divili se njegovu razumu i odgovorima. I vidjevši ga začudiše se. I mati njegova reče mu: Sinko, šta učini nama tako? Evo, otac tvoj i ja žalosni smo te tražili. I reče im: Zašto ste me tražili? Niste li znali, da meni treba biti u onome, što je oca moga? Ali oni ne razumješe riječi, koju im reče."

Dogadjaji oko dvanaestogodišnjeg Dječaka u hramu od osobite su važnosti. Jer oni su jedino, što se izvješćuje iz dugačkoga vremenskoga razmaka od trideset godina u skrovitosti. Šutnja je samo ovoga jedinoga puta prekinuta. Tako je ova scena kao svijetlo u noći.

1. Uskrs

Značajno je, da se radi o uskrsnoj svečanosti. Uskrs je prvotno bio svečanost proljeća nomadskih naroda u pustinji. Kad su se sastali u šatoru, da zajednički blaguju zaklano i

pečeno janje, da dijelo isti krušni kolač, i da kruže istim peharom oko stola, bili su svi jesni svoje zajednice. I kad su kod toga šatorski kolac namazali krvlju janjeta, vjerovali su, da time odbijaju demone. Tako su mogli u veselju i u zajednici slaviti dolazak proljeća. Mojsije, koji je u pustinji upoznao ovaj običaj, dao mu je novo posvećenje i nov sadržaj. Sada se radilo o proljeću nove slobode putem izlaska iz egipatskoga ropstva. Radilo se o novoj zajednici obitelji i plemena Božjega naroda kao zajednici s Jahvom. I radilo se o krvi žrtvenoga janjeta za zaštitu života i za obranu od andjela smrti. Tako je Izrael svake godine slavio uspomenu onoga izlaska iz Egipta i onoga putovanja pod vodstvom Jahve. No janje se trebalo jesti stojočki s putničkim štapom u ruci kao znak, da Izrael još nije na cilju, nego još uvijek na putu. Isus će na posljednoj uskrsnoj svečanosti ovomu obredu dati nov sadržaj. On će sam biti Janje. I Njegova Krv će štititi od duševne smrti i od sotone. Zajednica stola nove gozbe, koju On osniva, ne će stajati samo u zajedničkom blagovanju kruha i pijenja iz istoga kaleža. Već će ovaj kruh biti pretvoren u Njegovo Tijelo, i ovo će vino biti pretvoreno u Njegovu Krv. Tako će biti zajednica stola s Njime i potom zajednica medju sobom. I ne će biti samo uspomena na izlazak iz egipatskog ropstva, već će biti uspomena na napuštanje grijeha i ropstva grijehu. Stupanje u novi život slobode. Njegovo je uskrsnuće od mrtvih prvi korak novoga Božjega naroda u obećanu zemlju Božjega kraljevstva slave.

Ali, i to ne će biti posljednje. Uvijek je to još svečanost putničke Crkve, koja je još u

vijek na putu. No, jednom će doći i četvrta preobrazba ove uskrsne svečanosti, na dan Njegova ponovnog dolaska. Tad će Božji narod swiju izabranih napustiti Egipat zemaljske vremenitosti i stupati u zemlju nebeskoga preobraženja. Tada će svi spoznati, da su otkupljeni Krvlju Jaganjca. Svi će sudjelovati na nebeskoj gozbi zajednice s Kristom. Tada će sotona biti konačno nadvladan Krvlju Kristovom. To je vječni Uskrs, na koji ukazuje svakogodišnji i na koji svakoga tjedna spominje nedjelja.

Tako ima uskrsna svečanost svoje etape. Od primitivnog prirodnog početka preko simbolike Izraela do ispunjenja kod dolaska Kristovoga i do dovršenja kod povratka Gospodina.

2. O s t a j a n j e   D j e č a k a

Marija i Josip vraćaju se kući sa mjesnom zajednicom iz Nazareta u radosnom raspoloženju hodočasnika. U njihovim srcima odzvanja slavlje blagdana. Mladež je često medju sobom na okupu i sastaje se sa starijima istom na konačištu prve postaje. Ali ovaj je puta Dječak Isus zaostao. To ima svoje posebno značenje. Po prvi je puta Sin u punoj svijesti došao u hram Jahve, svoga Oca. I tu Ga je osobitom jasnoćom i u nabujaloj punini i nadmoćnom snagom obuzela spoznaja o posebnom poslanstvu od Oca. Obuzela Ga je spoznaja Njegova posebnoga bivstvovanja s Ocem i u Ocu. Ova je prva od tih velikih scena evandjelja. Krštenje na Jordanu s glasom iz neba i silaskom Duha Svetoga bit će druga. Tabor treća. Isus je imao u duši blaženo gledanje Oca. Uza sve to On je mogao trpjeti i Njegov polagan rast i dozrijevanje, Njegovo učenje i stalno razvijanje bilo je

stvarno, a ne samo prividno. Ne samo "kao da je bilo". Tako prosijova u Njegovoj duši od časa do časa, već prema zadatku, što ga u svojem Mesijanskom poslanju ima obaviti, poseban sjaj odozgo. Tada je On osobito ispunjen i zanesen. Zato je na Jordanu tako unutrašnji nadvladan; da ga je punina Duha tjerala od ljudi i vodila u pustinju. Zato će Ga sjaj na Taboru toliko prožeti, da će prodirati i prema vani. Ovdje je na dvanaestogodišnjem Dječaku ova unutarnja punina Duha Božjega tako snažna, da On ostaje u hramu i nekim načinom, gubi svijest vremenske i prostorne ograničenosti. On je u kući Očevoj, i to ne samo izvanjski, nego prije svega, unutarnjim načinom. I tako je uistinu kod kuće. Zašto da odlazi? Za Njega boravak u hramu nije kratko hodočašće, s kojega se vraća kući. To je pravi boravak kod kuće. On je tamo, gdje pripada. Nije začudno, da ovdje osta je, već da On uopće opet odlazi.

Za nas ostale je kratki boravak kod nebeskoga Oca u molitvi samo slab doživljaj. Samo je lagani, daleki odjek snažnoga zova, koji je prodro u dušu Dječaka Isusa. Samo je polutamno svjetlucanje punine svijetla u Njegovoj duši. Za nas je nešto samo po sebi razumljivo, da se mi prebrzo vraćamo u običnu svakidašnjicu. Mi smo premalo kod kuće tamo, gdje bismo zapravo morali biti kod kuće. Svijet molitve nam je stran, malo poznat svijet. A zapravo se tamo točno i dobro snalazimo, gdje bismo se morali osjećati stranima: u udaljenosti od Boga.

3. I s u s o v a   r i j e č

Ovoj riječi isto tako pripada osobito značenje. Jer ona je prva Kristova riječ, koju e-

vandjeljo izvješćujo. A, jer je i prije i pos lije okružuje duboka šutnja, izdiže se kao čudnovata stijena iz mora ove šutnje.

"Z a š t o s t e m o t r a ž i l i ? N i s t e l i z n a l i" Marijina riječ : "Sinko, šta učini nama tako?", bila je ozbiljan prigovor. Njegov odgovor je izraz čudjenja i krije isto tako lagani prigovor. Zašto Ga traže tamo, kamo On zapravo ne pripada? Ako Ga hoće tražiti, treba Ga tražiti kod Oca. Tamo je Njegovo mjesto. Oni bi imali znati, kamo pripada. Gdje Ga, prema tomu, imaju tražiti i naći. I mi često tražimo Krista na krivom mjestu. Mi mislimo, da bi On morao doći k nama tamo, gdje se odvijaju naši prividno tako ozbiljni doživljaji, a koji su ipak samo igračke. Tamo, gdje nas taru prividno tako velike, a ustvari male brige. Tamo, gdje mi držimo, da je život vrlo važan, a koji je upravo u ovim prividnö važnim stvarima tako nevažan. Uistinu, Gospodina bismo morali tamo tražiti, gdje mi nismo, već gdje je On: kod Oca, u volji i u Duhu Očevom.

Isusova riječ izriče i jasno udaljavanje. On ne pripada svojim zemaljsko-ljudskim roditeljima. On ne će ostati u malenom Nazaretu, u krugu ove sakrivene Svete Obitelji. Ako se On sada vraća i njima je podložan, oni od ovoga dana znaju, da sve to ima samo prolazan značaj. Da je sve to samo predbježno i priprava. Da im je stvarno zato dan, da Ga opet povrate. On je u njihovoj sredini, da Ga zatim puste u sredinu svoga naroda i u sredinu čovječanstva. Nema mjesta religiozmom egoizmu, pridržavanju milosti za sebe. Milost treba dalje davati i darivati je drugima.

"N i s t e l i z n a l i, d a m e n i t r e b a b i t i u o n o m e, š t o j e O c a m o g a?" On pripada veličini i prostranosti Božjega kraljevstva. Cijeli svijet i čitavo čovječanstvo pripada Ocu. Sve je vlasništvo Očevo. Zato je On ovdje za svijet i za čovječanstvo. Za sve i za svakoga. Njegovo je poslanstvo upravljeno svima. Ako On sjedi u hramskom predvorju medju pismoznancima pitajući i odgovarajući, to je samo vanjski znak, da On boravi pitajući i odgovarajući usred čovječanstva. Da postavlja pitanja, na koja ljudi najčešće ne znaju dati odgovor. I da daje svoje odgovore, kojima se mudri i učeni uvijek nanovo čude.

Poslije ovih riječi udaljavanja i poslije boravka u hramu zna svatko, kome je upravljen Božji poziv, bilo za svećeništvo, bilo za redovnički stalež da mora napustiti skrovitost lijepoga, ali malenoga obiteljskoga života. Da mora biti izručen borbenomu, nemirnomu, ali velikom i širokom svijetu čovječanstva. A skriven da bude jedino u Ocu.

Ovaj je čudnovati dogadjaj na prvi Uskrs samo početak. Još čudnovatiji dogadjaj na posljednji Uskrs zemaljskoga života Isusova bit će završetak. Ujedno i početak novoga bivstvovanja kod Oca.

Evandjelje pridodaje: " O n i n e r a z u m i j e š e r i j e č i, k o j u i m r e č e." Marija i Josip, ovo dvoje, koji su znali i razumijevali, na ovaj Uskrs još nisu shvatili i razumjeli Njegovo djelovanje i Njegovu riječ. Nije lagano donekle razumjeti tajnu Isusa, i samo malo pojmiti Njegove iznena-

djujuće riječi. Marija je tek malo po malo prodrla u razumijevanje Njegova duha. A to je razumijevanje bilo samo zato moguće, jer je O na, kako evandjelje nadodaje "č u v a l a s v e o v e r i j e č i u s v o m e s r c u." Samo onda, ako čovjek jasnim duhom i srcem punim ljubavi razmišlja o Božjoj rije – či i Nju u pravom smislu riječi uzme k srcu, on će polagano, korak po korak, ulaziti u svi jet Božjih tajna.

N A Z A R E T

2, 51- 52

"I sidje s njima i dodje u Nazaret. I bio im je poslušan. I mati je njegova čuvala sve dogadjaje ove u srcu svome. A Isus je napredo vao u mudrosti i u dobi i u milosti kod Boga i kod ljudi."

1. Ž i v o t

Jedva je moguće sebi dovoljno primitivno predočiti život u Nazaretu. I u koliko se od – nosi na stambene prilike, kao i na odvijanje života. Život je owoga orijentalnoga mjesta u udaljenoj, bregovitoj Galileji, bio prekidan samo dvokratnom promjenom godišnje dobi, svet kovanjem subote i vjerskim blagdanima. Nameće se pitanje, zašto je Isus, pred kojim je le – žao najveći zadatak, koga je ikada koji čovjek imao pred sobom, proveo najveći dio svoga ži – vota, punih tridesot godina u osamljenosti i ljudski govoreći, u beznačajnom djelovanju. Evandjelje ne daje nikakvih razloga za to. I tako smo mi kod razmišljanja navezani na vla – stite misli. Kao osobito možemo istaknuti što slijedi.

Prije svega, skrovitost je kao takva jedan od razloga. Ona pokazuje, da pred Bogom vrije di drugo mjerilo nego kod ljudi. Ljudski govo reći, ono čini utisak, što udara u oči. Što je napadno, vidljivo. Što se može čuti. Vanjsko djelovanje i vanjski rezultati izgle – da da odlučuju. Pred Bogom je drugačije. Tu je odlučno unutarnje uvjerenje. Pred Bogom je ve liko ono što je obično, a učinjeno je s veli – kom ljubavlju. Pred Bogom je maleno ono, što je izvanredno, a učinjeno je s običnim raspo – loženjem. Uvjerenje odlučuje. Seljak ili se – ljakinja, koji za svoga života nikad ne napu – štaju svoga sela, često su pred Božjim sudom veći, bogatiji od čovjeka, koji juri ovim svi jetom, čini silne stvari, ostavlja duboke tra gove iza sebe, i kome se svi dive. Tko ne po – zna vrijednost skrovitosti i tišine, ne će op stati pred skrovitim, tihim Bogom.

Važnost priprave pridolazi k tome kao dru – gi razlog. Upravo zato, jer Isus ima tako veli ki zadatak pred sobom, uzima zakonom propisa no vrijeme za pripravu. Zakonoznanac ne smije stupiti pred narod prije navršene tridesete godine. Samo je zreo čovjek vrijedio kao pri – pravan da navješta Božji zakon. Zato i svećе nik, koji ima navještati Božju riječ i dijeli ti Božju milost, treba vremena, da se za to pripravi duhom i srcem. Ljudi, koji pristupa – ju svećeniku, ne traže u njemu okretnoga druš tveno-salonskoga čovjeka, koji je ovladao svi ma oblicima društvenosti. Ne traže ni uvježba na športaša, koji imponira snagom mišića i o – tvrdnutim tijelom. Ne traže ni vještoga finan sijera, koji zna, kako se koristonosno ulaže novac. Ne traže niti organizatora i poslovnog

čovjeka, kod koga je uvijek nešto u pokretu. Niti učena čovjeka znanosti, koji zna odgovoriti na sva pitanja. Pa ni razborita iskušana diplomatu, koji uvijek nalazi stražnja vrata za izlaz iz situacije. Oni više traže Božjega čovjeka, koji je studijem i molitvom usvojio Božju riječ, duboko o njoj razmišljao. Čovjeka, koji čestito nastoji po Božjoj riječi živjeti. No, Božji čovjek raste, prije svega, u tišini i skrovitosti. Za to izvlačimo i otkidamo svećeničke kandidate od njihovih obitelji, od - njihova kruga prijatelja, od buke i pogona gradskoga života. Zato samoća sjemeništa i novicijata. Svećeniku su potrebne tihe godine studija i meditacija. Samo, ako je imao svoj Nazaret, moći će poslije pravo živjeti i djelovati u onome, što je Očevo.

I treći je tome razlog. Nazaret je svetište obiteljskoga života. Tu zajedno žive Djevičanski Otac, Majka i Dijete kao zajednica rada i molitve, radosti i briga. Krist je proživio trideset godina u maloj, ali svetoj Obitelji, da svijetu dokaže važnost obiteljskoga života i njegova posvećenja. Obiteljski život smeta radio i televizija. A nadasve, naše se obitelji rasipaju zbog bračnih rastava. Zbog sve jačega ograničavanja poroda. I zbog sve širega pomanjkanja počitanja, poslušnosti i ljubavi u obiteljskom životu. Obnova obitelji po uzoru nazaretske obitelji jedan je od najvažnijih zahtjeva našega vremena.

2. R a s t i n a p r e d o v a n j e

Evandjelje ističe o Isusu, da je u Nazaretu stalno napredovao u dobi mudrosti i milosti kod Boga i ljudi. D o b a. To izgleda samo po sebi razumljivo. U tome napreduje svaki

čovjek, htio to on ili ne. Ali, baš to nije kod Isusa samo po sebi razumljivo. Ta, On je gospodar svih stvari. On je savršen, a ipak se podlaže životnom zakonu rasta. Kako je roditeljima u Nazaretu podložan, dakle se poslušno podvrgava moralnom zakonu, tako je On i drugim zakonima života u poslušnosti podložan. I On raste. On postaje od djeteta dječak i mladić, te raste do zreloga muža. Iz pupoljka postaje cvijet i plod. Njegovo tijelo jača. Njegov se duh sve više otvara. On ne preskače pojedine etape, već se pridržaje u strpljivosti i poslušnosti polaganog rasta. On ne će ništa izsiliti. Ništa nasilno provesti, već se vremenski i prostorno drži zakona organskoga rasta. Ova poslušnost prema zakonima rasta, predpostavlja duševnu veličinu i pripravnost, da u tim zakonima gleda i ispunja volju Božju.

Napredovao je u m u d r o s t i. To je ovdje izričito istaknuto. Nije, dakle, samo tako, da je Njegova mudrost sve jače dolazila do izraza. Da je samo bila prema vani sve više vidljiva. Već to je unutarnji rast. On stvarno uči. Stvarno sakuplja životna iskustva tako, da sve više postaju jedna cjelina. I to nije kod Njega samo znanje, koje On prima, već je to mudrost. Jer, On gleda sve u pravom odnosu prema Bogu Ocu. A time sve na pravom mjestu, u pravoj mjeri i u pravoj podjeli težišta. Ova mudrost, koja gleda stvari u pravom redu. Koja sebe ne da odrediti od slijepe privrženosti, lažnih veza, podredjenih i burnih strasti, nego koju odredjuje ljubav, što od Boga dolazi i k Bogu privodi. To je prava mudrost, koja istom daje znanju pravu vrijednost.

Kad se kaže, da je napredovao u m i l o -

s t i pred Bogom i pred ljudima, to znači, da je milost Božja svakoga dana sve sjajnije iz Njega zračila. A time je sve više posvećivala zemlju. I pred ljudima je napredovao u milosti. Isus nije u Nazaretu upadao u oči. To vidimo iz Njegova prvoga nastupa u rodnome mjestu. On dakle nije činio u mladosti čudesa ni išta izvanredno. No svi su Ga voljeli. On je zadobio simpatije. Bio je poštovan i voljen. Okruživala Ga je milost ljudi. To je trajalo tako dugo, dok nije prestao izlaziti ususret željama svojih užih zemljaka. I dok nije raskinuo okvir njihova uskoga horizonta. A, jer je On sproveo mladost više šuteći, nego govoreći. Više slušajući i u poslušnosti, taj otpor i protuslovlje još nije došao do izražaja. Tako nad Njegovom mladošću sjaji modro nebo ljudske milosti. Bio je to miran, radostan rast i zrenje. Proljeće, koje je obećavalo bogato ljeto i plodonosnu jesen. Nitko nije slutio, kako će sasvim drugačije u zbilji proteći ovaj život i kako će završiti pred očima ljudi.

Ako čovjek nema pravoga proljeća mladosti, ne će dorasti burama i pogibljima života. Drvo mora uhvatiti korjenje, da može prkositi olujama. Kuća mora imati temelje, da se ne pokoleba. Dajte narastajućoj mladosti zadovoljnu, moralnu čistu mladost, i ona će ovladati budućnošću i urediti je po volji Božjoj.

0

0 0

N A S T U P G L A S N I K A

3, 1 - 6

" U petnaestoj godini vladanja cara Tiberija, kad je bio Poncije Pilat upravitelj u Judeji, i Herod četverovlasnik u Galileji, a Filip, njegov brat, četverovlasnik u Itureji i u Trahonitidi, i Lisanija četverovlasnik u Abileni, za velikih svećenika Ane i Kaife, dodje riječ Gospodnja Ivanu, sinu Zakarijinu u pustinji. I dodje u svu okolinu Jordansku propovijedajući krštenje pokore za oproštenje grijeha, kako je napisano u knjizi govora Isaije proroka: "Glas onoga, što viče u pustinji: Pripravite put Gospodnji, poravnite staze njegove! Sve doline neka se ispune, i svaka gora i brežuljak neka se slegne; i što je krivo neka bude ravno, i hrapavi putovi neka budu glatki. I svako će tijelo vidjeti spasenje Božje."

Poslije čudesnih dogadjaja kod navještenja i poroda Ivanova te navještenja Isusova opet je nastalo zatišje. Punih trideset godina nije se više ništa čulo. Scena sa dvanaestogodišnjim Isusom u hramu nije nikome upala u oči. Tako je već odavno zaboravljeno šaputanje o dogadjajima kod navještenja, koje se u narodu pročulo. Zato je nastup Krstitelja i prvi nastup Isusa sasvim iznenadan. Najprije nastupa glasnik, a zatim vladar.

1. V r i j e m e

Oznaka vremena zvuči svečano i ozbiljno. Iza povijesnih imena, koja se tu spominju, krije se velika tragodija.

"U p e t n a e s t o j g o d i n i v l a d a n j a c a r a T i b e r i j a." Veliki August, čiji je edikt uzrokovao, da se Isus rodio ne u Nazaretu, već u Betlehemu, medjutim je umro. Pokopane su sve nade, koje je rimsko carstvo u njega položilo. On nije postao "spasitelj svijeta", kako su se tome dugo nadali. I njegovi su sinovi mrtvi. I tako mjesto njega vlada adoptirani, mrzovoljasti i nepovjerljivi Tiberije. Od njega sigurno više ne očekuju spas. Sjaj Rima već počinje da gasi. Grede carstva škripaju. Pojave raspadanja već postaju vidljive.

"K a d j e P o n c i j e P i l a t b i o u p r a v i t e l j u G a l i l e j i" I ova rečenica takodjer krije veliko dogadjaje. Jer, u medjuvremenu je umro i Herod, posljednji veliki židovski vladar. Nestalo je jedinstvo kraljevstva. Ono je podijeljeno u četiri malene kneževine. Ako i vladari nose naslov kraljeva, to je samo izblijedjeli sjaj. A najvažniji je dio, Judeja s Jeruzalemom, izgubio i sjenu samostalnosti. Jer, nasljednika Herodova, Arhelaja, skinuli su Rimljani, a Judeja je neposredno podredjena rimskoj vlasti. Njome upravlja rimski upravitelj. Rimska vojska sjedi u tvrdji Antoniji. Rimski vojnici čuvaju stražu u gradu i u zemlji. Božji je narod podvrgnut poganima i mora im plaćati porez. Nestalo je slobode i veličine.

Pilat je tvrd i bezobziran visoki komesar. Kadkad naoruža vojnike toljagama i pušta ih, da se pomiješaju medju narod, kako bi saznao, što se zbiva. Zatim pak otvoreno udara svojom vojskom. On se nimalo ne obazire na vjerske nazore Židova. On želi služiti svojoj

volji za vlašću i obogatiti se.

"K a d j e b i o H e r o d č e t v e r o v l a s n i k u G a l i l e j i, a F i l i p, n j e g o v b r a t, č e t v e r o v l a s n i k u I t u r e j i i u T r a h o n i t i d i, i L i s a n i j a č e t v e r o v l a s n i k u A b i l e n i j i." Herod je stranac, i razvratnik. On želi biti dobar s Rimljanima. Zato je, da se njima dodvori, nazvao svoju rezidenciju, koju je sagradio na obali Genezaretskog jezera Tiberiada, u počast cara Tiberija. Ali, on je želio biti dobar i sa Židovima. Zato ide od vremena do vremena na svečanosti u Jeruzalem, da tako dokaže svoju pobožnost. Osim toga ima i potajna spremišta oružja, da u slučaju nužde iskoristi pogodan položaj, bilo protiv jedne ili protiv druge vlasti. Galileja, zemlja Isusova djelovanja, podložna je ovome vitezu tužnoga lica. Treće "okružje" upravlja prijatelj Grka. On je miran i beznačajan vladar. A četvrti je uopće inače nepoznat. Tako je zemlja razdijeljena. Narod je izručen samovolji malenih vladara, koji prije svega misle na sebe, na svoje bogaćenje i svoju udobnost. Od veličine staroga kraljevstva nije preostalo ništa. Kruna je Izraelu pala s glave.

"Z a v e l i k i h s v e ć e n i k a A n e i K a i f e". Izrael je svećenički narod. Njegovo svetište je najvažnije. Svećenici i kraljevi su pomazanici Jahve. On ih je postavio i uzeo u svoju službu. Ali, nestalo je i svetosti i svećeništva. Veliki je svećenik bio najsvetija osoba u narodu. Ostajao je doživotno u svojoj službi. No Rimljani se nisu zato brinuli. Oni su po svojoj volji imenovali veliko svećenike i opet ih svrgavali.

Sveta je služba izručena poganima i postala je kupovna. Tako su i ovdje spomenuta dva velika svećenika, Ana i njegov zet Kaifa. Prvi je bio prije veliki svećenik. Zatim su došli na red njegovih pet sinova. Sada je bio u službi njegov zet. Svjetovna je i duhovna veličina dakle nestala. I tako je čitava povijesna slika, koja je nacrtana ovim imenima, samo žalosna uspomena na prošlu veličinu i pokazuje na beznadnu budućnost.

"I d o d j e r i j e č G o s p o d n j a." Gdje je ljudska mudrost pri kraju, tu istom pravo započinje Božja mudrost. I gdje ljudska moć ne može dalje, očituje se Božja moć. Milost predpostavlja narav i na njoj gradi. Ali nije ni na koji način na nju upućena. Božja riječ može doći i tamo, gdje se je najmanje očekuje. Bog može koristiti rimske careve, da ujedini svijet. Može upotrijebiti rimske ceste, da olakša širenje evandjelja i da evandjelje preko rimskih vojnika svakamo dopre. Ali, On se može odreći i ove prirodne priprave i potpuno neočekivano progovoriti snagom svoje moći. On suverenom slobodom odlučuje, kada, kome, kako, što i gdje progovara. Božja je riječ uvijek izrečena iz slobode. Upravo zato i čovjek ne smije nikada napustiti nadu. Jer uvijek ostaje otvorena najveća i najvažnija mogućnost, naime, da Bog progovori. I da nešto učini. Izrael je u času poniženja najviše uzdignut. U vrijeme njegove slabosti došao je Jaki i Moćni. Generacija raspada dala je Mesiju, koji je oblikovao novi svijet.

2. M j e s t o

X Gratia non destruit sed perficit

"I d o d j e r i j e č G o s p o d n j a I v a n u, s i n u Z a h a r i j i n u u p u s t i n j i. I d o d j e u s v u o k o l i n u J o r d a n s k u." Dva su mjesta ovdje imenovana. P u s t i n j a. Gospodin je u pustinji pozvao i poslao Mojsija. Narod je izveden u pustinju i u njoj je školovan. Ilija je otišao u pustinju. Sam Isus će se u pustinji pripraviti za svoje poslanje. Pavao će poslije svoga obraćenja ići u pustinju. Tisuće i deseci tisuća će kasnije slijediti ovaj primjer. U tišini se može laganije prisluškivati Božju riječ. A tvrdoća života bolje omogućuje da se okusi Božja ljubav.

"O k o l i n a J o r d a n s k a" Rijeka nije samo granica izmedju pustinje i zemlje tako, da ovdje može narod doći k čovjeku, koji sa svoje strane dolazi iz pustinje. Već je rijeka Jordan, koju je narod prešao, da zaposjedne obećanu zemlju. Sada će napustiti duhovnu pustinju i ući u Božje kraljevstvo. Na Jordanu je Božjom moću pala tvrdjava Jerihon. A sada će pasti duhovna tvrdjava, koju je sotona podigao, da zatvori prilaz u Božje kraljevstvo. Tako su pustinja i Jordan značajni. Postoje mjesta, na kojima Božja riječ osobito govori i osobito se prima. To su mjesta milosti, na koja narod hodočasti. Mjesta posebnoga Božjega djelovanja, na kojima se podižu svetišta, jer je sveti Bog ovdje posebno bliz.

3. D j e l o v a n j e

Tri su stvari osobito naglašene.

I v a n p r o p o v i j e d a. Stoljeća su prošla, otkako je Božja riječ upućena Iz-

raelu. Sada nastupa po prviput jedan od Božjih ljudi, koji su nekada bili tako česti u Izraelu. Nije to više riječ andjela. To je neposredno Božja riječ, koja je došla Ivanu, i koju on dalje novi. Propovijed nije saopćenje vlastitoga znanja. Nije ni rezultat bogoslovskog studija, navještanje unutarnjih doživljaja, već ona je Božja riječ. Propovjednik je samo orudje, samo njezin posrednik. Njegova osoba ima kod toga samo sporedno značenje. On ima samo dužnost, da pravilno sluša i da ispravno dalje prenosi. Tako on mora biti otvoren na dvije strane. Gore prema Bogu i dolje prema narodu. On ne smije ništa za sebe ostaviti. Napose ništa mijenjati, slabiti, iskrivljavati. Jer propovjednik propovijeda Božju riječ, on ne govori s upitnikom nesigurnosti, ni s osjećajem manjevrijednoga, koji nije siguran u svoju stvar. Ali niti s diktatorskim izbacivanjem aduta, ni samodopadnim sveznadarstvom. On govori u duhu i snazi, koja jedino odgovara Božjoj riječi.

I v a n k r š t a v a. Riječi pridolazi znak, propovijedi obred. Čovjek nije samo duhovno biće, nego je duhovno-sjetilno biće. Tako mu duhovno postaje zorno u osjetnim znakovima. Krist će s riječju spojiti sakramenat. Tako već kod Krstitelja stoji uz riječ, koja je samo privremena, onaj znak, koji je preteča sakramenata. Krštenje je pranje; jer sada treba biti grijeh opran. Jedan nečisti narod se pere. Krštenje je zaronjavanje i izronjavanje. Jer, sada treba čovjek umirućim Kristom zaroniti u smrt grješnog staroga čovjeka i po uskrslom Kristu biti uzdignut na novo bivstvovanje. Na novi život milosti. Krštenje je tekuća voda. Jer sada će biti izliveno i bogato

će teći vode Božjega Duha. Tako je i krštenje Ivanovo važno.

I v a n z a h t i j e v a p o k o r u.

Ako se čovjek ne odvrati od svoje grješnosti, i ako se okretom od 180 stupnjeva potpuno ne okrene i time obrati, nije pristupačan za Božju riječ. Pokora je kao odvraćanje od vlastitoga "ja" te priklanjanje Bogu, prvi zahtjev i predpostavka posvećenja. Preobučavanje i promjena mišljenja, koja postaje vidljiva već kod poroda Isusova i kod Dvanaestogodišnjega u hramu, sada će biti glasno zatražena. Pokora bitno pripada spasenju. Ona je zahtjev, koga čovjek nikad rado ne sluša. Ali ga treba uvijek.

4. I s p u n j e n j e

Evandjelje dodaje, da se sada ispunjaju riječi Izaije: "Glas onoga što viče u pustinji: Pripravite put Gospodnji. Poravnite staze njegove! Sve doline neka se ispune, i svaka gora i brežuljak neka se slegne; i što je krivo neka bude ravno, i hrapavi putovi neka budu glatki. I svako će tijelo vidjeti spasenje Božje."

Tekst kod proroka govori o povratku naroda iz progonstva. Jahve se vraća na čelu svoga naroda kroz pustinju u svetu zemlju. Za taj pobjednički put treba da mu budu pripravljeni i poravnani putovi u pustinji. Ova se proroкova riječ sada ispunja u višem, duhovnom smislu. Ne radi se o zemaljskim putovima i zemaljskoj domovini. Čovječanstvo treba sada da iz duhovnog ropstva i progonstva udje u neodoljivom pokretu u Božje kraljevstvo. Ovaj pokret vodi Bog, točnije utjelovljeni Bog, Me-

sija, Isus Krist. Zato Mu treba poravnati duhovne putove po pripravnosti duha i srca. Ivan je glasnik, veliki dozivač, koji traži ovu pripravu, jer predstoji dolazak velikoga kralja.

Nije začudno, da se nakon svega toga narod uzgibao. Što u vedrim skupinama struji k Jordanu, da čuje ove riječi i da prati ove događaje. Mesijansko se gibanje pokreće.

R I J E Č I   G L A S N I K A

3, 7 - 2o

"A govorio je svijetu, koji je izlazio, da ih krsti: Legla zmijska! Tko vas je poučio, da bježite od buduće srdžbe? Rodite dakle rodove dostojne pokore! I ne mislite u sebi: Imamo oca Abrahama, jer vam kažem, da Bog može od ovoga kamemja podići djecu Abrahamovu; jer je već sjekira položena na korijen drveću. Svako dakle drvo, koje ne rodi dobra roda, siječe se i u oganj baca. I pitalo ga je mnoštvo svijeta: Što da činimo? On im odgovori: Tko ima dvije haljine, neka da onomu, koji nema; i tko ima hrane, neka čini tako! Dodjoše i carinici, da ih krsti, i rekoše mu: Učitelju, što da činimo? On im reče: Ništa ne tražite više, nego što vam je odredjeno. A pitali ga i vojnici: A što da činimo? I reče im: Nikomu ne činite nasilja, niti koga varajte, i budite zadovoljni swojom plaćom. Kad je narod iščekivao i svi razmišljali u srcima svojim za Ivana; nije li on Krist, odgovori Ivan svima: Ja vas krstim vodom, ali će doći jači od mene, komu ja nisam dostojan odriješiti remena na obući njegovoj; on će vas krstiti Duhom svetim i ognjem. On

ima vijaču u svojoj ruci, pa će očistiti gumno svoje i skupit će pšenicu u žitnicu svoju, a pljevu će spaliti ognjem neugasljivim. I još drugo mnogo učio je propovijedajući blagu vijest narodu.

A Herod četverovlasnik, jer ga je korio za Herodijadu, ženu njegova brata, i za sva zla, koja Herod učini, doda ostalim nedjelima i ovo: zatvori Ivana u tamnicu."

Riječi Krstitelja sasvim odgovaraju njegovom zadatku da pripravlja putove Gospodinu, koji dolazi. Prema tome, one sadrže dvoje.

1. P r i p r a v a

Ivan, gleda poput svih proroka na mesijansko kraljevstvo kao na jednokratnu pojavu. Nije mu je tudja misao, da će Mesija dvaput doći. U prvom, pripravnom dolasku i u konačnoj paruziji, da dovrši Božje kraljevstvo. Zato on gleda na Mesiju kao na suca, koji dolazi.

Riječi prijetnje trebaju da naglase ozbiljnost i prešnost zahtjeva za pripravnost. "Sud srdžbe" predstoji. Nitko mu ne može izbjeći. Sjekira je položena na korjen drveća. Neplodno se drvo odsječe, a njegovo se stablo u vatri spaljuje. Plodno je drvo ono, koje donosi plodove, što ih s pravom od njega očekujemo. Za Izrael znače ti plodovi promjena mišljenja i priznanje vlastite grješnosti.

Ali, u Izraelu nema dovoljno pripravnosti. Ovi se ljudi pozivaju na tjelesno porijeklo od Abrahama. Na krvnu vezu s praocem i na vanjsku pripadnost Božjem narodu. U stvari to je sasvim krivo mišljenje. Jer, pred Bogom, koji može iz kamenja načiniti djecu Abrahamovu, to ne znači baš ništa. Na mjesto krvne veze treba da stupi duh. Na mjesto vanjske pripadnosti Izraelu

unutrašnja pripadnost Bogu. Tkogod sebi na religioznom području nešto uobražava zbog nečesa vanjskoga, bila to pripadnost Crkvi ili vanjska funkcija koje službe, ili vanjska osobna djela, a ujedno nema i pokorničko raspoloženje, priznanje krivnje, spoznaja vlasti te grješnosti, tko nema iskrene volje za unutranjim obraćenjem, nije sin Abrahamov. Još manje je dijete Božje. On pripada "leglu zmijskom" t.j. nasadu zmije. On je dakle, sin djavolji, a ne dijete Božje.

Pravo se obraćenje s plodovima dostojnima pokore mora u tome pokazivati, da čovjek započne nesebično činiti dobro." Tko ima dvije haljine, neka da onome, koji nema; i tko ima hrane, neka čini tako". Već su proroci dali prednost etosu pred obredom. Ili, barem su etičko uvjerenje i moralno djelovanje postavili kao bitnu nadopunu obredne svečanosti. Tako i Krstitelj traži nesebično djelovanje, socijalnu pomoć, otvorenu ruku kao učinak otvorenoga srca. Ljubav je učinak pokore. Djelotvorna je ljubav plod unutarnjega obraćenja. Pogled na Boga mora oštriti pogled za čovjeka. Veza s Bogom, koja ne mijenja odnosa prema čovjeku, kriva je pobožnost.

Posebno su još spomenute dvije grupe: carinici i vojnici. Pripadnike obih grupa Izraelci su smatrali za izgubljene. Jer, obje moraju suradjivati s poganima i time su bitno postali nečisti i ponovno se onečišćuju. I oba zvanja imaju posla sa nasiljem i nepravednim obogaćivanjem. Krstitelj misli drugačije. On je prema njima blag i postavlja samo neznatne zahtjeve. "Ništa ne tražite više nego što vam je odredjeno." Oni se moraju pridržavati pravih granica. Nije njihovo zvanje nespojivo s pobožnošću, nego samo prekoračenje mjere. Od vojnika traži: "Nikome ne činite nasilje niti koga varajte i budite zadovoljni svojom plaćom". Opet je to zahtjev da drže granice. Ali, zlo je samovoljno vršenje nasilja i zloupotreba vlasti i oružja te lakomo nezadovoljstvo..

2. Dolazak Mesije

Narod gleda u Ivanu Mesiju. Ali preteča nije Kralj. Zato njegova riječ glasi: ne ja, nego On. Glasnik odvraća poglede od sebe i upravlja ih na Krista. On nije egoista, koji veže ljude uz sebe, već je nesebični Božji čovjek, koji privodi ljude Bogu. Da, razlika je izmedju njega i Mesije tako velika, da se on poput roba ne drži dostojnim da odriješi remenje na obući gospodara. Prema tome je i razlika izmedju njegova i Mesijina krštenja. "Ja vas krstim vodom, ali će doći jači od mene. On će vas krstiti Duhom Svetim i ognjem." Ivanovo krštenje je samo simbol, a Isusovo je krštenje punina i stvarnost. Ivanovo je krštenje samo izvanjsko, kao što je voda, koja teče preko tijela. Isusovo krštenje je unutarnje, kao vatra, koja sve spaljuje. Kao Duh Sveti, koji svojim žarom prodire u dubine srca i tamo sve preobražuje.

Završujući, Krstitelj još jednom naglasuje važnost položaja. Treba zauzeti stav prema Kristu. Treba se odlučiti: jer Krist će doći da provede diobu. On će lopatom na vijalici očistiti gumno, skupit će pšenicu u žitnicu, a pljevu će spaliti u ognju. S riječju o sudu počelo je poslanstvo Ivanovo. S riječju o sudu ga završava. Čovjek, koji će biti pozvan pred sud, mora spoznati ozbiljnost časa. Još

ima vremena da stvari uredi te uzmogne opstati pred Božjim sudom. Ali, već je krajnji čas.

Izvještaj evandjelja završava upozorenjem, da već počinje dioba i odluka. Jer, na jednoj strani , narod prihvaća "blagu vijest". On spoznaje, da su,pače,i najozbiljnije i prijeteće riječi blaga vijest. Evandjelje je započelo. Na drugoj strani započinje otpor.Herod, komu je nedozvoljeni odnos prema ženi svega brata važniji od Božje riječi, laća se zloupotrebe svoje vlasti. On nalaže, da Krstitelja bace u tamnicu. Započinje dioba duhova.A s time takodjer i sud.

S I N B O Ž J I I S I N Č O V J E Č J I

3, 21-38

"Kad se krsti sav narod,i pošto se i Isus krsti i moljaše se, otvori se nebo, i sidje na njega Duh Sveti kao golub u tjelesnom obliku i dodje glas neba: Ti si Sin moj ljubazni, ti si po mojoj volji! Kad je Isus započeo,imaje oko trideset godina, i bio je, za koga su mislili, da je sin Josipov, sin Helijev,sin Matatov, sin Levijev, sin Melkijev,sin Janajev, sin Josipov, sin Matatijin, sin Amosov, sin Naumov, sin Eslijev, sin Nagajev,sin Maatov, sin Matatijin, sin Semejov, sin Josipov, sin Judin, sin Joananov, sin Resin,sin Zorobabolov, sin Salatijolov, sin Nerijev, sin Melkijev, sin Adijev, sin Kosamov, sin Elmadamov, sin Erov, sin Isusov, sin Eliezerov,sin Jorimov, sin Matatov, sin Levijev, sin Simonov , sin Judin, sin Josipov, sin Jonamov,sin Eliakimov, sin Melejin,sin Menin, sin Matatin,sin Natanov, sin Davidov, sin Jesejev, sin Obedov sin Bozov, sin Salmonov, sin Naasonov, sin Aminadabov, sin Adminov, sin Aramov,sin Esronov, sin Faresov, sin Judin, sin Jakobov,sin Izakov, sin Abrahamov, sin Tarin, sin Nahorov, sin Sarugov, sin Ragaujev, sin Falegov, sin Eberov, sin Salin, sin Kainanov,sin Arfaksadov sin Semov, sin Noin, sim Lamehov, sin Matusalin sin Henohov, sin Jaredov, sin Lallaleelov, sin Kainanov, sin Henosov, sin Setov, sin Adamov, sin Božji.

Poslije Krstiteljeve priprave slijedi priprava samoga Isusa. Odozgo Ga Otac proglasuje Sinom Božjim. Odozdo Ga sotona kuša.

1. S i n B o ž j i

Dogadjaj na Jordanu ima po ukazanju Duha Svetoga i po tom, što se čuje glas Očev dvostruko značenje.

Ponajprije za samoga Isusa. To je opet jedan od velikih doživljaja, poput onoga, kad je kao Dvanaestgodišnji bio u hramu. Ako se nebo otvara, to nije samo izvanjska stvar, nego je to, prije svega, nešto unutarnje -religiozno. Od božanske naravi struji punina svijetla u čovječju narav Isusa Krista. Glas Očev govori Njemu, a Duh Sveti se ukazuje u simbolu. Isus stoji na neki način u sredini. Tako je ovdje čitavo Presveto Trojstvo spomenuto kao Trojedinstvo: Otac, Sin i Duh Sveti. Da,Otac Ga izričito zove "Sin moj ljubazni!" A Duh Sveti to na poseban način pokazuje. Isus je jedan od svete Trojice. On to zna i ovdje to posebnim načinom doživljava, da je i kao čovjek uključen u vatrenu struju toga trojstvenoga života. On je sasvim drugačiji no što su drugi ljudi. On je jedini Sin, u jedinoj i posebnoj ljubavi

Očevoj, u jedinoj i posebnoj punini Duha. Tako nije začudno, da Ga to Jedino toliko nadvladava. Da ga ovo nečuveno u ekstazi tako uzdiže iznad samoga sebe. Da je u punini ovoga Duha, kao izvan sebe gonjen u pustinju, kao da to više ne zadržaje Sina Božjega medju ljudima. Jedinoga ne više medju mnogima.

No, Bogojavljenje na Jordanu je dano i za drugo. Zato se čuje glas. Svi trebaju znati, da Ga je Otac nebeski svečano zasvjedočio i ovjerovio. Da poradi toga imaju uzeti sve, što će Sin govoriti, kao riječi Boga Oca. I da je sve, što će Sin činiti, Duh Božji ožario i ispunio. Duh Sveti se ukazuje u obliku lebdećeg goluba. Onaj Duh, koji je plodujući lebdio nad vodama bezdana kao i nad krilom Djevice Marije. To je plodan Duh, koji silazi nad Isusa, da bi stvaralačkom snagom iz Njegovih ljudskih riječi i ljudskih djela stvorio novi svijet, novi život, novo stvarstvo. Svijet nadprirodnoga, Svijet božanskoga usred čovječanskoga.

Ovo izvanredno dogadja se u času, kad Isus kao obična pojava izabire običan put drugih, i kad se uvrštava medju grješnike. Ovo je uzvišenje iznad svega ljudskoga u čistoću božanskoga zbiva u onom času, kad se Isus ponizuje, da medju grješnicima primi krštenje pokore za grješnike. Svemu svijetu treba učiniti vidljivim, da se onaj uzvisuje, koji se ponizuje. I da je čisti i Sveti Onaj, koji ovdje silazi u vode kao da je grijesima opterećen, da dopusti, te vode grijeha prijedju preko njega. Prvi se nastup Isusa u javnosti odvija izvana u potpunoj nezapaženosti nenapadno i neprimjećeno. Ali, upravo tu se zbiva neobično, napadno, tako da Ga svi moraju sada uvažavati. Sam je Bog ovdje preuzeo uvodjenje i ovjerovljenje.

2. Sin Čovječji

Luka neposredno zatim nabraja ljudske predje Isusove.

Već su formalni elementi onoga rodoslovlja osobiti. Napose u poredbi s rodoslovljem kod Mateja. Kod Mateja je red praotaca podijeljen u tri puta po četrnaest generacija. Silazi odozgo prema dolje i počinje istom kod Abrahama. Rodoslovlje kod Luke je drugačije. On jednostavno niže sedamdeset i sedam imena jedno iza drugoga. Sveti broj sedam nije slučajno izabran. Luka vodi rodoslovlje odozgo prema gore i prelazi preko Abrahama sve do Adama i preko Adama sve do Boga. Sin Božji je prikazan kao Sin Čovječji. On je po Mariji duboko usadjen u čovječanstvo. Njegovo rodoslovlje duboko siže s korjenim grančicama i nitima u ljudsku zemlju.

No, pored formalnoga, istaknuto je još na što osobito i puno sadržaja. Evandjelje kaže: "Smatrali su Ga sinom Josipovim". Za evandjelistu je pravno važnije od krvnoga. Rodoslovlje nije po krvi Njegove Majke, već je po zakonu onoga, koji uopće nije bio Njegov krvni otac. Isus je pravno Sin Čovječji. On je pravno ukorijenjen u čovječanstvu, te sada zapravo po pravu uzimlje svu krivnju i teret čovječanstva na sebe. I to svu krivnju i teret sve do Adama, prvoga čovjeka, po kome je krivnja i teret kao baština prešla na čovječanstvo. Isus, koji de facto ne nosi ovu baštinu krivnje u sebi, uzimlje je do jure na sebe. On želi ispuniti svu pravdu. On želi grješno čovječanstvo u svom vlastitom Ja staviti pred sud Oca. Želi uzeti osudu na

sebe, da se na Njemu izvrši, i tako svojom krvavom zadovoljštinom uspostavi red pravednosti. Ali, jer je On ne samo Sin Čovječji, nego i Sin Božji. On će svojim uskrsnućem pobijediti smrt i smrtnu osudu, da onima koji su izručeni smrti, donese život. Rodoslovlje uzlazi sve do Adama, jer se time zatvara krug. Isus kao novi Adam nije svršetak, nego početak. Počinje novo čovječanstvo s novim životom, koji mu je darovao Otac po Sinu u Duhu Svetomu. Postoji unutarnja veza izmedju objave Presvetoga Trojstva na Jordanu te pokazivanja Isusove čovječje naravi.

Luka, koji uvijek lomi uski židovski okvir, da kao Grk pokaže univerzalnost spasenja, govori stoga ne samo o Abrahamu i njegovim potomcima, nego o Adamu i svima sinovima Adamovima. Dakle, o čitavom ljudskom rodu. Jer sada će Sin Božji sve pozvati na posinaštvo. Ljudi bit će Božja djeca, jer je sam Bog postao čovjek.

Tako je Isus kao Bog i kao čovjek pokazan i uveden u svom dvostrukom odnosu i porijeklu. Samo zato, jer je On i Sin Božji i Sin Čovječji, može Boga donijeti dolje u ljudski rod, a čovječanstvo uzdići k Bogu.

Zato je rodoslovlje vodjeno preko Adama sve do Boga. Jer Bog je početak i svršetak stvorova, zato takodjer i ljudskoga roda. Sin Božji će tako ljudski rod, koji se je od Boga udaljio, k Bogu privesti. Bog će postati ne samo početak i svršetak, nego i opet središte čovječanstva. Ono središte, koje Isus kao posrednik pokazuje i uspostavlja.

U P U S T I N J I
4,1-13

"Kad se Isus pun Duha Svetoga vrati od Jordana, odvede ga Duh u pustinju na četrdeset dana, i kušao ga je djavao. I onih dana ništa jeo, i kad se oni navršiše, ogladnje. Tada mu reče djavao: Ako si Sin Božji reci ovomu kamenu, da postane kruh! I odgovori mu Isus: Pisano je: "Ne živi čovjek o samome kruhu". I odvede ga djavao na goru visoku i pokaza mu u tronutak oka sva kraljevstva svijeta. I reče mu djavao: Tebi ću dati svu vlast ovu i slavu njihovu, jer je meni predana, i dajem je, komu hoću. Ako se ti dakle pokloniš preda mnom bit će sve Tvoje. I odgovori mu Isus: Pisano je: "Gospodinu Bogu svomu se klanjaj i njemu jedinome služi", I odvede ga u Jerusalem i postavi ga na vrh hrama i reče mu: Ako si Sin Božji baci se odavde dolje; jer je pisano: "Andjelima će svojim zapovijediti za tebe, da te čuvaju, i na rukama će te nositi, da ne zapneš za kamen nogom svojom". I odgovori mu Isus: Kazano je: "Ne kušaj Gospodina Boga svoga". I kad djavao svrši sve kušanje, otidje od njega za neko vrijeme."

Vodjen od Duha Božjega, Isus ide u pustinju. On je tako zanesen puninom ovoga Duha i otajstvenim razgovorom s Ocem, da više ne misli na jelo i pilo. Kao da je uzdignut iznad samoga sebe, živi u sasma drugom svijetu. Poslije četrdeset dana prestaje ekstatičko stanje. Sada se toliko jače javljaju ljudske potrebe. Poslije svijetla odozgo zasjenjuju Ga sjene odozdo. Poslije punine Božje, koja Ga je prožela, sada Ga okružuje kušanje dja

vla, koji Ga je nanjušio. Nitko nije tako izvrgnut kušanju kao mistik i svetac. Oni žive na osobitoj visini, i zato su u pogibli, da se duboko strovale u dubinu. No nijedan mistik ni svetac nije tako visoko uzdignut kao Isus. Ali, nitko nije od djavla progonjen kao On. U trostrukom juriši nastoji neprijatelj zauzeti ovaj položaj.

P r v o k u š a n j e znači zlorabu Božje moći za materijalnu korist. Isus treba da čudom pretvori kamenje u kruh i tako da utaži svoj glad. Njegov odgovor glasi:" Ne živi čovjek o samome kruhu". Čovjek je uvijek stavljen pred odluku, da li mu je preči duh ili kruh. Da li mu je tijelo važnije od duha. Najveći dio ljudi želi, doduše, obojo, ali u krivom redosljedu. Oni žele tjelesnost, nasićenost, materijalno blagostanje, a istom zatim i usput pribaviti važnost duhovnom i duševnom. Drugi se opet po svojim shvaćanjima, uopće ne brinu za duh i dušu. Jedini njihov cilj je tjelesna ugoda. Panem et circenses! Protivno tome, Isus naglasuje bezuvjetni primat duhovnoga. Jer, Bog je važniji od svijeta. Zato treba najprije tražiti kraljevstvo Božje, a istom tada sve ostalo. Nebo je važnije od zemlje. Vječnost je važnija od vremena.

Riječi, koje Isus citira, potječu iz osmoga poglavlja pete knjige Mojsijeve i sjećaju na kruh, što ga je Bog dao narodu u pustinji. One naglasuju, da su stvaralačka Božja riječ i duh važniji. Dakle važniji nego i čudesno, Bogom dani kruh. A daleko važniji nego obični svagdanji kruh. Krist ne prezire tijela i njegovih potreba. On će liječiti bolesne. Čudesno će umnožiti kruh. Mrtve će uskrisiti na život. On nije, dakle, jednostrani intelektualac, koji poznaje samo duhovne stvari. Nije ni fanatik, koji pozna samo Boga. Ali, On hoće, da i Božji duh i Božja riječ zauzmu ono mjesto, koje im pripada. Jer i tijelo samo tada dolazi do pravoga značenja. Tjelesne se potrebe samo tada pravo ostvaruju, ako je sve postavljeno u Božji red, i ako odgovara Božjoj volji. Isus će svoju čudotvornu moć upotrebljavati prema Božjoj riječi i volji, a ne po svojoj samovolji. Najmanje prema tjelesnoj ugodi ili neugodi. Njegov je zadatak, da propovijeda Božje kraljevstvo. On će ga bezuvjetno izvršiti.

D r u g o k u š a n j e: volja za vlašću. Sotona pokazuje Gospodinu"kraljevstva svijeta"i naglašuje :" Meni je dana sva vlast i slava, i ja je dajem kome hoću". Prema Božjoj volji Krist treba da slomi vlast grijeha po nemoći Križa. Sotona Ga hoće potaknuti da podlegne volji za vlašću i time da neda čast svemogućemo Bogu. Zato Isusov odgovor glasi: " Gospodinu se Bogu svome jedinome klanjaj i Njemu jedinome služi" Život je Isusov služba Bogu, a ne sotoni.

T r e ć e k u š a n j e je zloupotreba čuda za senzaciju. Sotona povede Isusa u duhu na vrh hrama." Ako si Sin Božji, baci se odavle doljo". I on se pri tome poziva na Pismo: "Jer je pisano: Andjelima svojima zapovijedi za tebe, da te čuvaju, i na rukama će te nositi, da ne zapneš za kamen nogo svojom"

Isus je svoj javni život započeo kao jedno stavan i neugledan, jer se na Jordanu ponjo-

šao medju narod i uvrstio se medju grješnike. Kušanje bi htjelo drukčije. On treba da prije svoga učini čudo silaska s neba pred narode. Da se pojavi nešto izvanredno i neobično. Narod voli senzacije. On Ga želi vidjeti, gdje dolazi na nebeskim oblacima. I treba da se pojavi nošen na rukama andjela, a ne da kao čovjek jednostavno stoji medju ljudima. U religioznom uvijek primamljuje napadno čudo. Ljudi ne će služiti Bogu u tvrdoj svagdašnjici. I ne će ispunjavati volje Božje u običnom životu. Oni žele čudesni doživljaj bilo da je vanjski čudesan, bilo to unutrašnje izvanredno proživljavanje, uslišenja molitve. Ukazanje Majke „Božje, stigmatizirani itd., mame ih na duga putovanja. Ova su za njih važnija od jednostavnog i sakrivenoga usvajanja Božje volje i volje za žrtvu zvaničnog rada. Važnija su od brige za obitelj. I od brige za dnevno podnošenje križa, koga nitko ne gleda i kome se nitko ne divi. Isus neće prezreti čuda, nego će i sam činiti čudesa. No, On ih ne će činiti, da zadovolji glad širokih slojeva za senzacijama. Ne će ih činiti, da pridá religiji značaj izvanrednoga. On će ih činiti samo po volji Oca na nebesima, i gdje odgovara redu i volji Božjoj. Zato Isusov odgovor: "Ne kušaj Gospodina Boga svoga."

Tako kao odgovor na sva tri kušanja stoji veličina Božja, Njegova Duha, Njegove Vlasti i Njegove volje. Isus pobjedjuje sotonu po Bogu i odbija kušanje pozivom na Boga. Čovjek ne svladava kušnje vlastitom snagom. On stoji izmedju Boga i djavla i može pobijediti samo Božjom pomoću. Ovdje nema neutralnosti ni uzmicanja. Odvraćanje od djavla moguće je samo

obraćanjem k Bogu. Obraćenje k Bogu je ujedno i odvraćanje od sotonskoga kušanja.

Time je dovršena priprava za javni nastup Isusov. On je od Boga ovjerovljen, a ipak stoji usred čovječanstva. On je od Boga rodjen, a ipak je čovjek. On je ispunjen Duhom Božjim, a borit će se protiv Duha sotonina. Božja je volja Njegov zakon. Božje je kraljevstvo Njegov zadatak, Sve sotonino Njegov neprijatelj. On će osnovati Božje kraljevstvo, a razoriti kraljevstvo sotone. Poslije ovoga dramatičkog prologa i ovoga stajanja izmedju dviju vlasti odozgo i odozdo, sada počinje Njegovo djelovanje u narodu.

U GALILEJI
4,14-15

"I vrati se Isus u sili Duha u Galileju, i odidje glas o njemu po svoj okolini. I učio je on po njihovim zbornicama, i svi su ga slavili."

Luka daje ispred velikoga odlomka o Isusovom djelovanju u Galileji neku vrstu kratkoga uvoda, koji karakterizira čitavo Isusovo djelovanje za ovo vrijeme.

"I v r a t i s e I s u s u G a l i l e j u". To nije samo po sebi razumljivo. Ivan je započeo mesijanski pokret u Judeji. Bilo bi dakle prirodno, da i Isus tamo nastavi djelovati. Osim toga, Isus je dogadjajima na Jordanu svečano uveden u Judeji. A Judeja s Jeruzalemom ipak je stvarno glavnim gradom Jeruzalemom ipak je stvarno glavnim gradom središte Božjega naroda. Tamo je hram, tamo se prikazuju žrtve. Tamo se sakupljaju mase. Tamo su škole pismoznanaca. Tamo je svećenstvo.

ca, Tamo je tradicija predaka. Tako je trebalo očekivati, da će Isus tamo početi. No, On ide u Galileju. Isus će kasnije doći u Judeju i ondje će voditi borbu s neprijateljima. Ondje će prikazati žrtvu svoga života i dovršiti djelo otkupljenja. Ali, taj čas još nije došao. On želi naprije u miru propovijedati Božje kraljevstvo. Položiti temelje Crkve, okupljati vjernike. A za to nalazi u Galileji skloniji i pripravniji narod. Božje Kraljevstvo je milost. A za to nisu pristupačni moćnici, bogati , duhovno oholi. Oni vjeruju, da mogu sami sobi pomoći. Tko vjeruje u samo otkupljenje, taj ne čeka Spasitelja. Tko se pouzdaje u vlastiti snagu, ne zna , da je upućen na milost.

S Galilejom je uglavnom dana u velikim crtama i natuknica u Lukinom evandjelju za njegovu razdiobu. Jer naredna su poglavlja evandjelja razdijeljena prema geografskim prostorima. Prvi dio u Galileji. Drugi na putu iz Galileje u Judeju. A treći u samoj Judeji. Unutar ovih triju prostora Luka donekle kronološkim redom rasporedjuje izlaganje dogadjaja. Ali to samo u velikim potezima, jer se više radi o tematskom nego o vremenskom nizu.

"U sili Duha Svetoga". Isti Duh, koji je Isusa vodio u samoću, sada Ga vodi medju ljude. Time je rečeno, da se Isus u svemu dao voditi po Duhu Svetomu. Tko želi svoj život urediti prema svojim idejama, i tko se pouzdaje u svoj vlastiti duh , nije pravo uključen u veliki, sveti Božji red. Čovjeka molitve , koji je otvoren prema gore, ispravno vodi Duh Sveti sad u tišinu sad medju ljude, Mi smo odavno izgubili pripravnost za

vodstvo Duha Svetoga. Zato je sve ispremetano.

Duh Božji je zapravo i najunutarnija Isusova tajna. On je pun ovoga Duha. Iz ove punine izviru njegove riječi, Njegova djela i Njegove odluke.

Evandjelje govori o sili Duha Svetoga. Isusovi snažni govori, i sila Njegovih čudesa struje iz ovoga izvora sile Božjega Duha. Grčka riječ dynamis sadrži elemenat dinamičkoga, pokretnoga. Gdje djeluje Duh Božji tamo se nešto dogadja. On nije samo milostivo udostojanje. On je aktivnost na djelu. Velika radna snaga svetaca, njihova stvaralačka djela, nisu samo vanjska radinost, nego prava dinamika i sile Duha Svetoga. Sveci su često bili tjelesno slabi i bolesni ljudi. A ipak su izveli djela, koja nijedan zdrav i tjelesno jaki čovjek ne može nasljedovati. Njihova snaga je sila Duha Božjega. A Duh Božji izvodi i slabim orudjem velike stvari.

"I otide glas o Njemu po svoj okolini." Sada je prošlo vrijeme nazaretske tišine i samoće pustinje. Isus stupa medju ljude. Njegovo poslanstvo nije zakutna stvar. Glas ide najprije od sela do sela. A poslije od zemlje do zemlje, od naroda do naroda. Kamen je bačen u vodu. Krugovi valova se dalje šire sve do obala vječnosti. Zazvonila je nova melodija. Ona više neće umuknuti, čak ni u vječnosti. Ovo raznošenje blage vijesti na početku galilejskoga djelovanja daje prvom nastupu Gospodina nešto neslomiva, proljetne, poput rose svježe, poput jutra radosno. To je poletno koracanje i veselo primanje. Jednostavni je narod onih seljaka osobito srotan, što je sada ustao u

njihovoj sredini prorok,izrastao iz njihovih redova. Jedan koji ih razumije. Koji pozna njihov život i djeli njihovu sudbinu.A On je u isti mah veći od sviju njih. Govori jasno, vodi sigurno i djeluje ljubavlju.

"I u č i o j e p o n j i h o v i m s i n a g o g a m a". Isus uči i drugdje.Na obalama jezera, na podnožju brežuljaka, u kućama. No prije svega , On uvijek i ponovno uči u sinagogama. Jer tamo se sakuplja narod. Tamo se čitaju zakon i Proroci. Zato je u sinagogi uvijek dana vanjska i unutarnja polazna točka za Isusovu nauku. Kao prvo naglašeno je poučavanje. Ono nije najvažnije u Isusovom životu. Važniji su Njegova smrt i uskrsnuće. Ako je ovdje uprkos toga, poučavanje istaknuto kao prvo, time je ukazano na važnost riječi. Isus je Utjelovljeni Logos,Utjelovljena Riječ. Zato su Njegove riječi u dvostrukom smislu uvijek Božja riječ. Riječi, koje od Boga izlaze, riječi su same Riječi. Ali su tako takodjer i riječi, koje o Bogu rade.Njegova je nauka po tome nešto posebno. Čudesa, o kojima se kasnije izvješćuje, podredjena su riječi. Isus nastupa kao zakonoznanac,jer objavljuje pravi smisao Staroga Zakona, i proklamira Novi Zakon evandjelja. Mi moramo uvijek prisluškivati Božjoj riječi, da ne bi bili zavedeni ljudskim riječima.Znanost ne rješava posljednje zagonetke niti ne odgovara na najdublja pitanja. To čini Božja riječ,Isusova nauka.

"I s v i s u G a s l a v i l i" Njegova pojava, njegov način govora, način, kako se je davao, Njegov nastup i djelovanje imaju nešto neodoljivo. Tko bez predrasuda sluša i tko već nije unutarnje protiv Njega zauzeo stav, taj Ga mora ljubiti i diviti Mu se. A On primorava na odluku. Mase se pokreću. Svi zauzimaju stav za Njega ili protiv Njega.Nema neutralaca, koji ravnodušno stoje po strani. Prvo nije neki otpor već sjajno oduševljenje. Istom polagano se javlja opozicija i zgusnuje se u pravi front otpora. Ali na početku stoji radosno pristajanje. Sve zvuči kao nova pjesma. To je novi pokret na put. Njegov duh probudjuje oduševljenje.

Tako je s ovo malo riječi opisano djelovanje u Galileji kao poučavanje i djelovanje u širinu. Kao budjenje radosti i kao djelo Duha Svetoga.

DUBROVNIK

N A Z A R E T

4,16-30

"I dodje u Nazaret, gdje je odrastao.I udje po svom običaju u dan subotnji u zbornicu, i ustade da čita. I pružiše mu knjigu proroka Isaije. I kad otvori knjigu, nadje mjesto,gdje je napisano: "Duh je Gospodnji na meni,zato me pomaza, da navješćujem evandjelje siromasima. posla me da propovijedam zarobljenima otkup i slijepima vid,da oslobodim potlačene, da propovijedam milosnu godinu Gospodnju". I zatvorivši knjigu, dade je natrag sluzi pa sjede.I svi u zbornici upriješe oči u njega. I poče im govoriti: Danas ste vi svjedoci,da se ispuni ovo Pismo. I svi su mu odobravali i divili se milosnim riječima, koje su izlazile iz njegovih ustiju, i govorili su: Nije li ovo sin Josipov? Tada im reče: Vi ćete meni sigurno reći ovu poslovicu: Liječniče, izliječi sam sebe !

Što smo čuli, da si činio u Kafarnaumu, učini i ovdje u svom zavičaju. Nadalje reče: Zaista vam kažem: Nijedan prorok nije mio u svojem zavičaju. Zaista vam kažem: Mnoge bijahu udovice u Izraelu za vrijeme Ilijino, kad se nebo zatvori tri godine i šest mjeseci, kad bi velika glad po svoj zemlji. I ni k jednoj od njih ne bi poslan Ilija do k ženi udovici u Sareptu Sidonsku. I mnogo bijaše gubavih u Izraelu za proroka Elizeja, a ni jedan se od njih ne očisti do Namana Sirca. I svi se u zbornici napuniše gnjeva, kad čuše ovo. I ustadoše i istjeraše ga napolje iz grada, i odvedoše ga na vrh gore, na kojoj je bio njihov grad sazidan, da ga bace strmoglavce. Ali on prodje izmedju njih i otide."

Prema Luki, Isus počinje svoj javni nastup u svom rodnom mjestu Nazaretu. Evandjelista ne želi time kazati, da je Isus tamo i vremenski održao prvu propovijed. Iz teksta već izlazi, da je Gospodin već prije djelovao u Kafarnaumu i drugdje. Luka, naprotiv, želi scenom iz Nazareta pokazati na jednom primjeru iz početka javnoga djelovanja Isusova, kako djelovanje je izazvalo diobu duhova u pristajanje i odbijanje. U "Da" ili "Ne". Tako je nazaretska scena sadržajno i ugodjajem kao neki prolog i uvertira za galilejsko djelovanje Gospodina. Scena je jasno podijeljena u dva dijela.

1. O d u š e v l j e n i p r i m i t a k

Kad su u sinagogi završila oba čitanja, iz Zakona ili Proroka, mogao se je tko od nih javiti za riječ, da tumačenjom ili prisutnim govorom nešto kaže o tekstu. Tako se javlja i Isus. On uzimlje knjigu proroka Izaije

u ruke. Pročita tekst, što ga je sam odabrao i sjedne da održi pouku. Izčekivanje i oduševljenje je veliko. Isus nije nikad u Nazaretu upao u oči. On nije bio rabi, koji je učio u školama. A sada su o Njemu čuli, da je počeo poučavati u drugim gradovima Galileje. Danas je po prvi puta u svom rodnom mjestu, gdje Ga svaki poznaje. Što će On kazati? Izaija je pisao u svom tekstu o svršetku progonstva i o velikom vremenu spasenja, koje će nadoći po Spasitelju. Isus primjenjuje na sebe ovaj tekst Izaije, u potpunoj razumljivosti jednostavne veličine. "Danas ste svjedoci, da s e ispuni ovo Pismo".

"D u h G o s p o d n j i j e na m e n i!" Ako itko to može kazati, sigurno to može Isus. Jer, On je na Jordanu ne samo vidio, kako Duh Gospodnji u vidljivom obliku silazi na Njega tako, da je On kao čovjek vidljivo ispunjem Božjim Duhom. Nego On je po vezi Božje i čovječje naravi u jednoj osobi tako ispunjem Božjim Duhom, da je taj Duh jednostavno Njegov Duh. Tako Duh Božji počiva na Njemu ne samo prolazno već trajno i bitno. On je Božji čovjek i čovjek Duha kao nijedan drugi.

"Z a t o m e p o m a z a". Krist je pomazanik. Jer, On je viši od svih proroka. On govori kao nijedan od njih u ime Božje i po nalogu Božjem. On je Utjelovljena Riječ Božja. Kao pomazanik, On je kralj kraljeva i vladar svih vladara, jer Njegovo kraljevstvo je Božje kraljevstvo koje prostorno i vremenski nema granica. On je pomazani svećenik, jer je kao Bogočovjek posrednik izmedju Boga i ljudi. On će prikazati jedino vrijednu žrtvu, od koje imaju sve druge žrtve svoj smisao i svoju moć. On je Mesija, koga Izrael očekuje, i koji

je sada došao.

"P o s l a m e". Religiozni poziv je uvijek religiozno poslanje. Pomazanje nije u prvom redu odredjeno za pomazanika, nego za druge, kojima je pomazanik poslan. Isus je po biti poslanik. Njegovo je poslanje nastavak rodjenja od oca. On koji rodjenjem izlazi od Oca, ide u svijet, da ovaj svijet ponovno privede k Ocu. Tako je Njegovo poslanje bitno.

"D a p r o p o v i j e d a m s i r o m a š n i m a e v a n d j e l j e". Ovdje se radi o materijalnim siromasima. No prije svega o duhovnim siromasima, o siromasima duhom. Oni, koji su svijesni svoga siromaštva, ti su pripravni za blagu vijest milosti. Isus zna, da nije poslan onima, koji drže, da im ne treba nikakve pomoći, nikakvog pomoćnika. Zna, da je poslan onima, koji trpe pod svojim stanjem, kao i pod stanjem svijeta, te traže pomoć. Njima je Njegovo poslanje blaga vijest.

"D a p r o p o v i j e d a m z a r o b l j e n i m a o t k u p". Vanjsko sužanjstvo u Babilonu s povratkom u slobodu bilo je samo mali znak onoga velikoga dogadjaja, koji nadolazi. Oslobodjenja iz unutarnjega sužanjstva grijehu i djavlu. Tu je pravo progonstvo i tu je pravo oslobodjenje. Krist je najveći Osloboditelj čovječanstva. Zato je sloboda jedna od središnjih istina kršćanstva. Jedan od najbitnijih elemenata kršćanskoga poslanja. Gdje se ne osjeća dah ove slobode. Gdje sve opet odrešuje zakonitost, bojažljivost i strah, tu je bit blage vijesti iznakažena.

"S l i j e p i m a v i d". I ovdje se radi o unutarnjem zasljepljenju duha i srca. O tami neznanja u odlučnim stvarima i o noći duše radi udaljenosti od Božjega svjetla. Krist je svijetlo svijeta. Po Njemu dolazi jasnoća u duh koji traži. Dolazi rasvjetljenje u potištena srca, i jasno svjetlo u noć grijeha. "Slijepi će vidjeti." Ako Krist povraća tjelesni vid slijepima dodirom svojih ruku, to je ponovno znak, da On želi donijeti duhovno slijepima pravo rasvjetljenje. Svijetlo razuma postaje po svjetlu objave prava jasnoća, dok jednom ne zasja bez svake tame u svijetlu slave. Tako k lumenu rationis pridolazi lumen revelationis i najposlije lumen gloriae. A sva su tri svijetla konačno dana po lumenu Christi.

"D a o s l o b o d i m p o t l a č e n e". Krist stoji na strani slabih, potlačenih, obespravljenih. Njegovo poslanstvo ima socijalan značaj. No i ovdje se radi o nečemu dubljemu. Ovdje se radi o unutarnjoj potlačenosti i ugroženosti od vlasti sotonskoga i demonskoga . Čovjek je stavljen pod pritisak i zato živi ugroženom egzistencijom. Sotona je knez ovoga svijeta. Stoga je kršćanstvo religijozna revolucija, jer zbacuje lažnoga vlastodršca, uzurpatora s prijestolja, koji mu ne pripada. A na njegovo mjesto da opet uspostavi Božje Gospodstvo. Ovo Gospodstvo ne ugnjetava, već oslobadja.

"Milosnu godinu Gospodnju". Sada je dolaskom Mesije napuklo veliko doba spasenja. Sve su jubilejske godine bile samo nagovještanje velikoga vremena, koje nadolazi. U kome slav-

lje ne će nikada utihnuti, jer je došla blaga vijest.

Tako Isus primjenom proročkoga teksta ocrtava svoju vlastitu bit i svoje poslanje. I sve to razlaže jednostavnim, ali divnim riječima tako, da narod napeto i bez daha sluša i da je potpuno zanesen. Oni se dive tome, da uči On, koji nije nigdje učio. Dive se tome, kako uči, jer sasvim drugačije nego ostali zakonoznanci, koje inače moraju slušati. Oni su oduševljeni tim, što On uči , jer je to poruka spasenja. To je svijetlo, pomoć, sloboda.

Nakon pouke slijedi pauza. Slušatelji izmijenjuju svoje utiske, medjusobno razgovaraju. To je iznajprije samo radosno oduševljenje. Ali se zatim polagano javljaju i drugi glasovi. Prije svega onih prisutnih zakonoznanaca. Malo po malo raspoloženje se mijenja i okreće. Drugi dio ove scene je protekao sasvim drugačije.

2. Otklon pun mržnje

Kad ispitujemo razloge ovoga nagloga prokreta, moramo ustanoviti s jedne strane, da Nazarećani, razmišljajući o Isusu i Njegovim riječima nisu pronašli Njegovu osobu i sadržaj Njegova poslanstva onakvim, kakvim su to očekivali. Njegova osoba ne odgovara njihovim predodžbama. Ta, On je kao jedan od njih. On nije došao na nebeskim oblacima. On ne čini pred njima nijedno čudo. I Njegovo poslanstvo nije zapravo onakovo, kakovo oni zapravo hoće. Jer , On im ne propovijeda zemaljsko blagostanje i materijalno bogatstvo, ni političku vlast i veličinu iz Izraela. Oni su upravo ono oče-

kivali, što je On kao napast u pustinji odbio; kruh, čudesa i vlast. No, On donosi Božju riječ, skromnu jednostavnost i veličinu Božjega kraljevstva. Zakonoznanci to objašnjavaju narodu i time izazivlju nagli preokret raspoloženja. A da je negdje drugdje, a ne u Nazaretu, a prije svega u Kafarnaumu već činio čudesa, to povredjuje njihov lokalni patriotizam. I tako oni kažu:"Liječniče,izliječi sam sebe". Ako govoriš o oslobodjenju i veličini, dokaži sam čudom , da to možeš. Isus odgovara: Nijedan prorok nije mio u svom zavičaju". On dakle ne ulazi u njihov krivi patriotizam. On se ne ravna po njima, već oni se imaju ravnati po Njemu. Da, On ide još dalje i pokazuje, da pripadnost njihovom narodu, izabranom narodu nipošto nije jamstvo spasenja. O tome odlučuje uvjerenje duše, a ne krvna pripadnost. Već je Ilija otišao od svojih sunarodnjaka k jednoj tudjinki. Njoj je donio spas, a ne njima. Jer udovica iz Sarepte je njega primila, a njegovi ga nisu razumjeli. Isto tako je proroku Elizeju došao stranac Sirac i postigao spas, a ne njegovi sunarodnjaci, koji su mu uvijek činili poteškoće. Oba su proroka time pokazala, da nije dosta biti Izraelac, nego da se spas može zadobiti samo po pravom srcu i po pravoj duši. Nazarećani razumiju prijetnju. Njegov odgovor im je pokazao, da On ne izlazi ususret njihovim predodžbama i očekivanjima. Već oni moraju promijeniti svoje uvjerenje. Ali to nije za njih pitanje. Dakle,izmedju Njega i njih postoji neprijateljstvo. Njihovo se prvotno oduševljenje, koje je bilo više čuvstvene prirode okreće u protivno. Njima je postalo jasno, da On od njih traži obraćenje. A oni se neće obratiti. I tako ga odbacuju i tjeraju u

divljem meteţu iz zbornice na rub grada, da Ga strmoglave niz pećinu. No, Isus stupa kroz njihove redove, a da oni nisu kadri, da Ga unište. On odlazi i nikada se kasnije ne vraća natrag. Napuštanje rodnoga mjesta prvo je nagovještanje ovoga odbacivanja po Njegovom narodu i Isusova odlaska poganskim narodima.

Nagli, neočekivani preokret od ljubavi u mržnju, od oduševljenja u odbačenje, potiče na razmišljanje. Kršćanska nauka, sama po sebi, izazivlje kod svakoga čovjeka bez predrasuda spontano oduševljenje. Jer, kršćanstvo je odgovor na najunutarnija pitanja čovjeka i najunutarnjiju potrebu srdaca. Ali, ljudi ne prihvataju tu nauku bez predrasuda i razdraženi su. Oni prosudjuju prema predrasudama, koje su im utuvili. Ljudi sebi predočuju otkupljenje, pomoć i spasenje na svoj način. Jedni materijalno drugi socijalno, treći politički. Drugi opet prema konstruiranoj na vlastitim idejama. Ili prema religiji, koju je svaki sam sebi izgradio. Oni ne slušaju, da to jednostavno prihvate, već slušaju, da bi našli potvrdu onoga, što sami misle i žele. Vlastiti sud je mjera, kojom mjere Božju riječ. Ako ova ne odgovara njihovim željama i idejama, oni nipošto ne mijenjaju svojih ideja i želja, nego osudjuju i odbacuju Božju riječ. Oni ne žele da budu mjereni, nego oni mjere. Ne će da budu odredjeni, nego da oni odredjuju. Tako je nazaretska scena s početnim oduševljenjem i obratom u smrtnu mržnju važna. Scena se uvijek i ponovno obnavlja. Učinak prvoga Isusova nastupa je opomena i upozorenje. Ako Isus unakos svega ide kroz njihove redove i ide k drugima, to je znak, da odbačenje pogadja Njega,

već nje. Krist ide dalje, premda Ga ljudi ne primaju. Ako Ga ovi mrze, On drugima donosi ljubav. Ako Ga ovi hoće ubiti, On daje drugima život. Oni propadaju, a On ide dalje.

J E D A N D A N U K A F A R N A U M U

4,31-44

"Zatim sidje u Kafarnaum, grad galilejski, i ondje ih je učio u subotu, i divili se njegovoj nauci, jer mu je besjeda bila silna. Tada je bio u zbornici čovjek, koga je opsio duh nečistoga djavla, i povika iza glasa: Jao, što mi imamo s tobom Isuse Nazarećanine? Došao si da nas pogubiš? Znam te, tko si: Svetac Božji. I zaprijeti mu Isus govoreći: Umukni i izidji iz njega! I oborivši ga nečisti duh na sredinu, izidje iz njega, i ništa mu ne naudi. I obuze sve strah, i govorili su jedan drugomu: Kakva je to riječ, da s vlašću i silom zapovijeda nečistim dusima, pa izlaze. I raširi se glas o njemu po svim okolnim mjestima.

Ustavši Isus iz zbornice udje u kuću Simonovu. A punicu je Simonovu uhvatila velika groznica, i molili su za nju. I stavši više nje zapovijedi groznici i pusti je. I odmah ustade i služaše im. A kad sunce zadje, svi, koji su imali bolesnike kod različitih bolesti, dovedoše ih k Njemu. A on je stavio ruke na svakoga od njih i izliječio ih. I djavli su izlazili iz mnogih vičući i govoreći: Ti si Sin Božji. Ali on im je branio i ne dade im govoriti, jer su znali, da je on Krist. Kad nastade dan, izidje i otidje u pusto mjesto. I narod ga je tražio, i dodjoše k njemu, te su ga sustavljali, da ne ide od njih. A on im reče:

I drugim gradovima treba mi navijestiti blagu vijest o kraljevstvu Božjem, jer sam za to poslan. I propovijedao je po zbornicama Galilejskim."

Poslije riječi dolazi djelo. Krist ne odbacuje čudo. Ali ga ne čini da zadovolji znatiželji, nego da tamo pomogne, gdje je prava potreba, koja se vjerom obraća k Njemu. On čini čudom prije svega, kao znak svoga poslanja. Njegova vlast nad vlastima svijeta i podzemlja je dokaz Njegove nadzemaljske vlasti. I time je potvrda, da On, koji u vlasti djeluje, ima pravo da s vlašću i govori.

2. U Sinagogi

V l a s t u r i j e č i. Isus govori u Kafarnaumu. Ljudi se dive Njegovoj nauci, jer je Njegov govor silan. On se ne gubi u sitničavosti i kazuistici kao pismoznanci. No ne govori ni u nevezanoj diskusiji, niti s upitnikom problematike. Ne govori niti kao onaj, koji izlaže rezultate svoga mišljenja, i mora računati s time, da će ga pobiti i poučiti boljemu. Jer, ljudski je varati se. Naprotiv, On govori s punomoću od Boga danom, Stoga s autoritetom, koji je sam po sebi razumljiv, s nepokolebivom sigurnošću i s pravom da zahtijeva. Njegov je govor uvijek jasan, jednomislen, svima razumljiv, a ipak iznad razumijevanja sviju. Zahtijeva, a da ne iznudjuje. Veličanstven je, a ne bahat. Zato se dive slušaoci, koji još nisu nikad čuli govoriti ovakovim načinom.

V l a s t n a d s o t o n o m . Opsjednuti spoznaje i priznaje Ga kao jačega, kao

"Sveca Božjega". Isus mu zapovijedi, da zašuti i da izadje napolje. Narod ponovno zadivljen priznaje Njegovu "vlast i silu". Kod Njega nema ni protuslovlja niti razlike izmedju riječi i djela. Jedno i drugo je silno. Ako On odmah na početku dokazuje svoju božansku vlast protiv sotonine moći, narod zna, da je kraljevstvo tame zamijenjeno zamijenjeno kraljestvom svijetla. Borba za vlast medju Kristom i Sotonom, koja je započela u pustinji, nastavlja se kroz javni život Isusov. I to uvijek tako, da sotona podliježe moći Kristove riječi. No ujedno i tako, da ga Krist veže, ali ga ne uništava. Borba će se nastaviti kroz tisućljeća, kako u unutrašnjosti duše, tako i u vanjskom toku povijesti. Konačna faza te borbe je ocrtana u Apokalipsi, jer će istom svršetak ovoga vremena donijeti svešetak sotonine vlasti. Istom će kod drugoga dolaska Gospodin zaposjesti svoje potpuno gospodstvo. I sve će Mu se neprijateljske moći morati poklониti.

2. U Petrovoj kući

Nije slučaj, da je Isus učinio prvo čudo izliječenja u kući i obitelji Petrovoj. Petar mora biti posebnim načinom utvrdjen u vjeri, jer on ima posebnu službu i poslanje. Tako Isus ozdravljuje Petrovu punicu, koja je oboljela od jake groznice. Opet je naglašena vlast izliječitelja. Evandjelje upotrebljava neobičan izraz, da je Isus "zapovijedio" groznici. On postupa s njome kao s neprijateljskom pobunjenom moću,koja u Njomu priznaje jačega i koja pred Njegovom zapovijedju uzmiče. Isus je kao Spasitelj liječnik. Čovjek nije poznavao bolesti u prvotnom stanju, kako je

izašao iz Božjih ruku. Ona je došla na svijet istom po grijehu. Isus , koji sada počinje uspostavljati prvotno stanje, a to je počimanje, koje će završiti stvaranjem novoga neba i nove zemlje. gleda stoga u bolesti neprijatelja. On pobija ovu neprijateljsku moć, te kasnije daje svojima nalog,da liječe bolesne. Čitav je čovjek, dušom i tjelom,Božje djelo. Zato treba da čitav čovjek, na duši i tijelu ozdravi po Isusu i da jednom na duši i tijelu sudjeluje u preobraženju i slavi bez bolnoga života.

3. M e d j u n a r o d o m

Subota svršava poslije sunčanog zapada.Tako je narodu dopušteno, da dovede bolesnike. Oni se iz sviju ulica i uličica vuku k Njemu, ili ih nose na nosiljkama. Nevolja se umnožava, valovi boli se uzdižu i udaraju o Njega, koji jedini može ove valove utišati. On polaže na svakoga od njih ruke i ozdravljuje ga. Polaganje ruku znači, da ozdravljenje dolazi odozgo, dakle od Boga. Ako Krist liječi bolesnike ne samim činom volje, nego tjelesnim dodirom svoje ruke, to je nagovještanje sakramenata, koji takodjer vanjskim vidljivim i tjelesnim postupkom podjeljuju unutarnju ne - vidljivu božansku snagu.

Opet su izliječeni i opsjednuti. Oni vičući priznaju, da je Isus Sin Božji. Ovdje se očituje znakovni karakter čuda. Zli duhovi spoznavaju na tome znaku čudesa, da tu djeluje viši duh, Duh Božji. Čudesa su vatreni znaci višega svijeta. Putokazi, koje je Bog postavio na staze svoga Sina. Svečano ovjerov

ljenje Isusova poslanstva. Isus će se na te znakove uvijek pozivati. Oni oduzimlju ljudima izgovor i ispriku za njihovu nevjeru.

Dok su stanovnici Nazareta istjerali Isusa stanovnici Kafarnauma žele Ga silom zadržati kod sebe. No, On mora odgovoriti svome poslanju, pa takodjer i drugim gradovima navješta ti blagu vijest o Božjem kraljevstvu.

U ovim je prvim scenama slika Krista Lukinog evandjelja već jasna. To je moćni Krist, koji svoju moć upotrebljava za pomoć i liječenje. Za tu nadsvjetovnu, nadljudsku, božansku moć Luka kao Grk ima posebno razumijevanje. A Luka kao liječnik osobito oko. Moć, koja se upotrebljava za služenje, točnije, moć u službi ljubavi, to je ono, što ovo evandjelje ističe na Kristovom liku.

P R V I U Č E N I C I

5,1-11

"Kad narod navali k njemu, da sluša riječ
Božju, stajaše on kraj jezera Genesaretskoga.
I vidje dvije ladjice, gdje stoje na obali je
zera, a ribari su izišli iz njih te ispirali
mreže. Izidje u jednu ladjicu, koja je bila
Simonova i zamoli ga, da malo otisne od kopna.
I sjeo je pa je učio narod iz ladjice. Kad
presta govoriti, reče Simonu: Izvezi na puči-
nu, te bacite svoje mreže na lov! Simon odgo-
vori: Učitelju, svu noć smo se trudili i ni -
šta nismo uhvatili, ali na Tvoju riječ bacit
ću mrežu. I učinivši to uhvatiše veliku množi
nu riba, te im se mreže razdirale. I namignu-
še na drugove, koji su bili na drugoj ladjici,
da dodju i da im pomognu. I dodjoše i napuniše

obje ladjice tako, te se skoro potopile. Kad to vidje Simom Petar, pripade ka koljenima Isusovim govoreći: Izidji od mene, Gospodine, jer sam čovjek grješnik. Jer udivljenje obuze njega i sve, koji su bili s njim, od lova riba, koji uloviše; a tako i Jakoba i Ivana, sinove Zebedejeve, koji su bili drugovi Simonovi. I reče Isus Simonu: Ne boj se! Odsada ćeš loviti ljude. I izvukavši ladjice na kopno, ostaviše sve i otidjoše za njim."

Dosad je Isus djelovao sam. Sada počinje oko sebe okupljati učenike. I to ne kao zajednišu slušača, nego kao suradnike, kojima dopušta, da aktivno suradjuju na Njegovu djelu. To ni u kom slučaju nije samo sobom razumljivo, već to iznenadjuje. Jer, da čovjek treba suradjivati na djelu Bogočovjeka, nešto je potpuno neočekivano. A, ipak spada na bit Boga, koji je postao čovje, da On treba ljude za izgradnju Božjega kraljevstva. Poziv značajno počinje sa Simonom Petrom.

1. P r i p r a v a

Simon je bio, a da toga nije ni slutio, već prije uključen u pripravu. U Sinagogi je doživio ozdravljenje opsjednutoga. U njegovoj kući Gospodin izliječio njegovu punicu. Na večer su pred njegovom kućom uslijedila mnoga ozdravljenja bolesnika. A sada sjeda Isus u njegovu ladju, naloži da odmakne od obale, i počinje iz ladjice poučavati narod. Tako Ga Simon može gledati i slušati iz najveće blizine. Time je on već izvanjski bliže Isusu i odijeljen od naroda, u posebnom položaju, koga će kasnije i duhovno zauzeti.

Neposredna priprava obuhvaća dvoje: zahtjev

i učvršćenje.

P r v i z a h t j e v je poslušnost vjere. Isus daje Petru nalog, da isplovi i da baci mrežu za ribolov, Petar bi svakomu drugomu odgovorio s odlučnim Ne . Jer, on izričito naglasuje, da se sa svojim drugovima čitavu noć trudio. Dakle u najzgodnijem vremenu za ribolov, a da nije imao nikakva uspjeha. Zašto, dakle, u najnezgodnije vrijeme, kad ljudski govoreći nije moguć nikakav uspjeh, još jednom bacati mrežu? No, njegov odgovor glasi: "Ali na tvoju riječ bacit ću mrežu." On sluša u duhu poslušnosti. Plaća i potvrda je bogati ribolov. Množina riba tako je velika, da Simon i njegov brat Andrija, koji je sigurno s njime u ladjici, moraju pozvati svoje prijatelje Jakoba i Ivana, koji su u blizini u drugoj ladjici, da bi obje ladjice napunili ulovom.

Čovjekovo je da se muči, a Božje je dati uspjeh. Čovjek treba da se založi. Da se trudi, ten upotrijebi sva sredstva, koja mogu pomoći. No uspjeh u radu oko Božjega kraljevstva ne leži u njegovoj ruci. Crkva je odtada dosta često upotrijebila sve pastoralne metode. Uložila najbolje sile. Dugo godina radila. Pa ipak, uprkos sjetve, nije požnjela nikakve žetve. A onda je, naprotiv, Bog neočekivano i nenadano dao žetvu tamo, gdje nije bilo nikakve nade, ili malo nade . Odmah kod prvoga poziva i poslanja Simonu Petru, koji je ovdje značajno po prvi put nazvan Petrom, treba biti jasno i očito, da uspjeh i neuspjeh leži u ruci Gospodina. Da pastoralni rad ima samo tada smisla, ako odgovara volji i nalogu Gospodina. Te da je i kod prividnoga ne-

uspjeha uprkos tome poduzet po duhu vjere.

D r u g i   z a h t j e v je spoznaja vlastite grješnosti. Petar zna, što znači ovaj ribolov. Kao što su magi po zvijezdi, tako je ribar po ribolovu upozoren na Krista. Jer, ovako obilat ribolov, ulovljen u vrijeme i na mjestu, gdje je čisto prirodno govoreći nemoguć, ukazuje na natprirodnu silu. Tako Petar spoznaje i doživljuje božansko, koje je u Isusu blizu. Ovom blizinom Boga, Petar je potresen do najunutarnije dubine. Postaje svijestan svoje grješnosti, koja ne može opstati u Božjoj blizini. Što više čovjek doživljava živoga Boga. I što više dolazi u Božju blizinu, to mu je bolniji i nepodnošljiviji njegov grješni vlastiti "ja". Zato Petar pada na koljena i prestrašen promuca: "Izidji od mene, Gospodine, jer sam čovjek grješan". No, baš je to ispravan stav. Čovjek nije pozvan na suradnju u Božjem kraljevstvu, jer je svojim duhovnim vlastitostima, svojim moralnim stanjem, svojim religioznim stavom osobito za to usposobljen. On je pozvan sasvim jednostavno, jer ga Bog zove, premda on sam nije ni svet, niti ima moralne i religiozne odgovarajuće isprave. Čovjek nije pozvan jer je takav, već je pozvan, premda je takav. On to mora priznati priznanjem vlastite grješnosti. Tada on ne će pripisati uspjeh sebi, nego Bogu. I zato ne će sebi dati slavu već Bogu. Tako je čudo ovoga ribolova najbolja priprava za poslanje. Ako se grješni čovjek prihvaća rada u pouzdanju na Božju veličinu i u Božju snagu. I ako u vjernoj poslušnosti ide na posao, tada ima pravilan stav. Sve drugo odgovara čisto prirodnom mišljenju i krivi

je stav.

No, Krist se ne zadovoljava zahtjevima. On po čudu postizava, unutarnje utvrdjenje Simona i njegovih drugova. Ribari, koji razumiju ovaj posao, ne će nikad zaboraviti ovaj ribolov. Nešto slično nisu ni izdaleka vidjeli i doživjeli. Da nenadano i u najnepodesnije vrijeme množina riba upliva u mrežu. Da je ribolov tako obilan, te su obje ladjice prepune, pa se skoro potapljaju, to je za njih nešto nečuveno, neshatljivo, jer je nadljudsko. Kad kasnije kod propovijedanja blage vijesti u Izraelu naidju na otpor. I kad nakon godina napornoga rada budu morali konačno napustiti svoj vlastiti narod, gotovo bez uspjeha u radu, Kad tada podju u poganske misije i tamo kao malena manjina skoro potonu u poganskim velegradovima. Kad, konačno budu morali kao mučenici, napustiti svoj život i prepustiti Božje kraljevstvo nesigurnoj sudbini: oni se, uprkos svega toga, ne će prevariti u Kristu. Jer, oni od ovoga časa znaju, da uspjeh može nadoći iznenada, neočekivano i u vrijeme, koje Krist u suverenoj slobodi bude odredio. Oni ne će sebi razbijati glave o uspjehu ili neuspjehu. Jer sada znaju, da o tome odlučuje Krist. Da On može nakon dugih noći neuspjeha, nenadano, jednoga jutra pokloniti uspjeh. U radu oko Božjega kraljevstva ne smije se mjeriti čisto prirodnim mjerilima. Ne računati čisto ljudski, nego treba i mora vjerovati, da sve leži u Gospodnjim rukama. Zato u ovom radu postoji samo nada, a nipošto očajanje.

2. P o s l a n j e

Isusov odgovor Simonu na molbu: "odlazi od

mene ", upravo je čista suprotnost." Ne boj se! Odsada ćeš loviti ljude". Grješan čovjek ima razlog za strah. No milost Kristova razgoni strah. Grijeh vodi u daljinu. Milost poziva u blizinu. I to ne u samu blizinu, ni u prvom redu ne za osobni užitak i za osobno doživljavanje. Već u blizinu suradnje na Božjem djelu. "Odsada ćeš loviti ljude". Petrova ladjica će od sada ploviti morem svjetovne povijesti. A posada će neprekinuto tražiti ljude pomoću udice i mreže. Oni moraju biti Božji plijen. Ne za smrt i propast, nego da ih izvadi iz bijedne bare čisto ljudskoga i zemaljskoga i da ih prebaci u bezgranično more božanske ljubavi. Jer, vode ovoga vremena samo su prividno more. One su u stvari jezerce, napola zamuljeno jezero. Istom kad se čovjek zapleo u Gospodnje mreže i po njima uplivao u talase milosti, doživljava, što znači sloboda i širina života u Bogu.

A za ovo djelo ribara ljudi Isus uzimlje ljude i daje im nalog i punomoć za ribarenje. Ljude ne treba propustiti samima sebi. No, ne smijemo ni misliti, da Bog čini sve. Prema Kristovoj volji treba, kad je već jednom tako odredio, truditi se oko tih ljudi i to str - pljivošću i tvrdokornom strašću ribara. Treba primijeniti razboritost i okretnost kod maloga lova na pojedince. A metode mreža kod velikoga lova, da ulaganjem svih sila učinimo svoje. Nema ništa tako važnog kao zvanje ribara ljudi. Oni trebaju uvijek iznova započinjati, ponovno ići u lov. Ribari ljudi trebaju biti u svim socijalnim slojevima, u svim političkim sistemima, u svim narodnim, političkim i rasnim grupama u svim starosnim dobima i spolovima, i izobraženosti, svagdje, prema nalogu Gospodina, na djelu. To je poslanje.

A odgovor ? "Oni ostaviše sve, i otidjoše za njim." Nije zabilježena ni jedna riječ, koju su četvorica prvih učenika izrekla kao odgovor na poziv. Ni sumnjajuće krzmanje, niti otklon u oholoj poniznosti, ni bura oduševljenja Jednostavno je naglašeno dvoje: da su sve ostavili i da su pošli za Njim. Oboje je važno. S v e o s t a v i t i. Čovjek mora razriješiti veze, koje ga mogu kočiti i spriječavati. On mora imati slobodno srce i ruke. On ne pripada svojoj sadašnjoj okolini i svojem dosadašnjem svijetu. Krist želi imati potpuno na raspoloženju čovjeka, koga je pozvao na suradnju. Odricanje je preduvjet za potpunu pripravnost.

" O t i d o š e z a N j i m ". Od ovoga je časa Učitelj okružen krugom učenika. No, oni Ga ne slijede kao inače kružoci učenika, što slijede učitelja filozofije, Jer, to nije samo duhovno sljedbeništvo. To je potpuno zalaganje života. Isus, koji je ove ljude učinio ribarima ljudi, uzimlje ih iz njihova malena svijeta. Sada će Ga slijediti u velikom svijetu. Oni pripadaju potpunoma Njemu. Njihov je život našao novu sredinu. Njihov rad novi cilj. Odsada Krist odlučuje o svemu što se njih tiče. Krist je njihova sudbina na život i smrt, i na novi život. Oni su se vratili drugačiji s ovoga neobičnoga ribolova. Ova je vožnja postala za njih vožnja u nova mora. Vožnja puna veličine i odvažnosti, o kojoj oni sada više naslućuju nego je razumijevaju. Nasljedovanje Krista sa stvarnim odricanjem i stvarnim predanjem

najveće je, što postoji u životu čovjeka.

NEPRIJATELJI: PREDIGRA

5, 12-16

"I kad je bio u jednom gradu,gle, čovjek sasvim gubav vidjevši Isusa pade na ničice i zamoli ga: Gospodine, ako hoćeš, možeš me očistiti. I pruživši ruku, dotaknu ga se govoreći: Hoću, očisti se! I odmah guba spade s njega. I on mu zapovijedi: nikome ne kazuj. Nego idi, pokaži se svećeniku i prinesi žrtvu za svoje očišćenje, kako je zapovijedio Mojsije za svjedočanstvo njima. Ali se glas o njemu još većma razglašivao, i mnoštvo se naroda sakupljalo, da ga slušaju i da se izliječe od svojih bolesti. A on se povukao u pustinju i molio se. "

Pored učenika, koji se okupljaju oko Isusa , sada počinju i neprijatelji da zatvaraju svoju frontu oko njega. Predigru tome čini jedno Isusovo čudo.

1. Čudo

Gubavac susreće Isusa u nekom gradiću. Već je to nešto neobično. Gubavi su morali boraviti izvan gradova i sela, isključeni iz ljudske zajednice, da time uklone svaku zarazu. No, ovoga čovjeka sasvim pokrivena gubom,kome su gnoj i čirovi izgrizali čitavo tijelo, tjera očaj. On lomi sve ograde zakona i ljudskih odredaba. Kad je čuo, da je Isus ovdje, pristupa Isusu, pada pred Njim ničice i očaj-

nim glasom poviče: "Ako hoćeš, možeš me očistiti". Isus nije ustuknuo pred tom pojavom bijede i pred opasnošću zaraze. Naprotiv, On ga se dotakne i stavi svoje ruke na njegovo bolesno tijelo. Uz to reče moćnu zapovijed - ničku riječ: "Hoću, očisti se". Guba otpade s toga bolesnika kao zamazano odijelo. Susret izmedju zdravoga, čistoga Krista i ovoga bo - lesnika, zamazanog čovjeka. Izmedju jakoga zadovoljnoga Krista i ovoga očajnoga čovjeka. Izmedju ravnoga, uspravnoga Krista i ovoga čovjeka, koji pada ničice, potresan je.

2. Značenje

No, čudo, samo po sebi, nije glavna stvar ovoga izvještaja, već značenje čuda,u stanovitoj mjeri, makana čuda. Naime, neprijateljima treba čudo biti svjedočanstvo. I to u višestrukom smislu. Ponajprije treba posvjedočiti, da Isus potiče ljude , te se pridržavaju Mojsijevog zakona: "Idi, i pokaži se svećeniku i prinesi žrtvu za očišćenje, kako je Mojsije odredio." Isus nije revolucionar. On priznaje Mojsijev zakon,dok je na snazi. Neprijatelji Mu ne će moći ni - šta predbacivati. Nadalje, čudo treba da bude svjedočanstvo, da se ovdje dogadjaju stvari, s kojima se oni moraju pozabaviti. Čudo se ne dogadja jednostavno u tišini i skrovitosti. Bolesnik, koji je upravo izliječen, mora se prikazati svećenicima. A ovi moraju uzeti svoj stav. To znači moraju sa svom formalnošću ustanoviti, to je on u istinu izliječen. Prema tome ima i pravo da se povrati u ljudsku za - jednicu. Za njih nema uzmicanja. Oni sami moraju izdati i izliječenomu i liječniku svjedočanstvo. Time se priznaje i treće,naime,čudesni karakter ovoga svjedočanstva. Ako ovlašte-

ni svećenici ispitaju slučaj, morat će jasno ustanoviti, da ovako nenadano izliječenje, jedino riječju i jedino dodirom, nije moguće učiniti čisto prirodnim silama. Time oni moraju Isusu posvjedočiti, da raspolaže drugim, nadljudskim, nadprirodnim silama. Tako je čudo neke vrsti izazov. Isus ne dopušta neprijateljima da izbjegnu. On ih stavlja pred izbor. Tjera ih, da zauzmu stav. Time počinje razračunavanje i borba. I još nešto posljednje leži kao neke vrsti svjedočanstvo u ovom izvještaju o čudu. Isus nalaže narodu i izliječenomu, da ne govore o ovome čudu. Uprkos toga, vijest prolazi redovima, kao brza paljba. Izazivlje lančanu formalnu reakciju. Sada dolaze sa svih strana, da ih izliječi. Ali, baš to Isus ne će. On ne će, da dolaze k Njemu samo radi tjelesnih nevolja, jer je Njemu prije svega stalo za dušu. I On , nadalje ne želi, da se mesijansko djelovanje već sada prebrzo širi te da ne probudjuje krivo nade. Tako se Isus povlači u samoću,u molitvu. Sada, kad su se oko Njega okupili prvi učenici. Kad je započeo otpor neprijatelja, započela je i nova faza Njegova djelovanja. On više ne djeluje sam i u neometanom, veselom napredovanju. Sada već dolazi do izražaja ono, što je u Nazaretu i Kafarnaumu počelo: dioba duhova. Isus ide u samoću, da moli za svoje kao i za svoje neprijatelje. Tako je ovo izliječenjo gubavca po načinu kako se zbiva i kako ga Isus iskorišćuje, prodigra za prvi veliki borbeni nastup s neprijateljem.

§§§§§
§

P R V I   N A P A D A J :

B O G O H U L J E N J E
5,17 - 26

"Kad je on jedan dan učio, sjedili su farizeji i književnici, koji su došli iz svih sela Galilejskih i Judejskih i iz Jerusalema,i sila Gospodnja bila je u njemu da liječi. I gle, ljudi nosili su na postelji čovjeka,koji je bio uzet i tražili su, da ga unesu i postave pred njega. I ne našavši kuda će ga unijeti od naroda, popeše se na krov i kroz otvor od ploča spustiše ga s posteljom na sredinu pred Isusa. I vidjevši njihovu vjeru reče: Čovječe, oprošteni su ti grijesi tvoji. Tada počeše pomišljati književnici i farizeji govoreći: Tko je ovaj, što huli na Boga? Tko može opraštati grijehe osim jedinoga Boga? A kad Isus razabra njihove misli,reče im: Što razmišljate u svojim srcima? Što je lakše reći: Oprošteni su ti grijesi tvoji, ili reći: Ustani i hodi? Nego da znate, da Sin čovječji ima vlast na zemlji opraštati grijehe reče uzetome: Tebi govorim, ustani, uzmi svoju postelju, i idu kući svojoj! I odmah ustavši pred njima uze postelju, na kojoj je ležao, i otide svojoj kući slaveći Boga. I sve obuze udivljenje i slavljahu Boga i napunivši se straha govorahu: Danas se nagledasmo čuda!"

Neprijatelji se okupljaju. "Sjedili su farizeji i književnici, koji su došli iz svih sela Galilejskih i Judejskih i iz Jeruzalema!" Njihov napadaj još nije sistematičan. Oni promatraju Isusa i formalno vrebaju na Nj,Da

prema povodu i prigodi mogu usjeći. Prvi prigovor glasi: bogohuljenje.

1. Scena

Na nosiljci donesu uzetoga. Nosioci ne mogu zbog mnoštva naroda ući u kuću. Popnu se bez oklijevanja na ravni krov niske kuće. Načine na laganoj konstrukciji ove istočnjačke kuće otvor i spuste uzetoga neposredno pred Isusa. Isus kaže uzetome: "Čovječe, oprošteni su ti grijesi tvoji". Neprijatelji drže ovu rečenicu bogohuljenjem. S njihova stanovišta je to opravdano, jer oni naglasuju, da samo Bog može oprostiti grijehe. Ako koji čovjek sebi přisvaja Božanske vlastitosti i božansku moć, on snizuje Boga na ljudsku razinu. ili uzvisuje samoga sebe ba Božju visinu. To je, dakle, ujedinjenje Boga i čovjeka, i prema tome bogohuljenje. Samo tko po vjeri zna, da Isus upravo nije jedino čovjek , nego je Bog, koji je čovjekom postao, ne vidi u Njegovim riječima ni neopravdano prisvajanje, niti bogohuljenje, već izraz Njegove bogočovječje biti.

Isusov odgovor na ovaj napadaj zvuči neobično, ali istodobno psihološki vrlo vješto. Po sebi treba više moći, da se oproste grijesi, nego da se izliječe bolesti. Jer grijeh je gori od bolesti. Grijeh zahvaća u metafizičko i religiozno, u odnos izmedju Boga i čovjeka. To je nešto, što čovjek ne može vlastitim snagama urediti ni upravljati. Grijeh je pad iz visina. No, napola mrtav leži u provaliji, taj se ne može vlastitom snagom ponovno uspeti. Naprotiv, liječenje od bolesti je nešto, što načelno ne premašuje ljudske mogućnosti, osim u načinu, kojim ono uslijedjuje. Naime, kao ovdje jednom jedinom riječju i da s mjesta uslijedi. Dakle je oproštenje grijeha teža stvar... Ali vanjska vidljivost, što upada u oči, što je čovjeku bez poteškoća moći spoznati, obratna je. Laganije je riječima kazati: "Tvoji grijesi su ti oprošteni". Jer čovjek ne može kontrolirati učinak. A teže je kazati: "Ustani, uzmi svoju postelju i idi!" Jer, tu je neposredni učinak takav, da ga čovjek može ustanoviti. Zato Isusov odgovor glasi: "Što je laganije reći: Oprošteni su ti grijesi tvoji, ili reći: Ustani i idi?" Isus sada kaže što je teže reći, da drugi spoznaju, kako uslijed toga On može baš i ono učiniti, što je laganije reći. Tako postaje izliječenje uzetoga za njih dokaz i svjedočanstvo. Tko može kazati što je teže, taj može reći i što je lakše. Oni u stvari nemaju odgovora na ovo svjedočanstvo činjenica. Obratno: Sve obuze divljenje i slavljahu Boga i napunivši se straha, govorahu: " Danas se naglodasmo čuda!"

2. Pozadinsko pitanje

Iza ove veze izmedju ozdravljenja uzetoga i opraštanja grijeha stoji duboko čovječansko pitanje odnosa **bolesti i grijeha**.

a/ Bolest i grijeh **imaju nešto zajedničko**. Jer prvotno nije bilo medju stvorovima bolesti. Istom po grijehu je došla na svijet bolest i smrt. To je izričita nauka Biblije. Osim toga, svagdanje iskustvo pokazuje, da ima mnogo bolesti, koje

su neposredni učinak grijeha: spolne bolesti, djelovanje alkohola, rastroj živčanog sustava uslijed poročnoga života, itd.

Nadalje, nauka je objave, da sotona može udariti čovječanstvo bolestima. To je vidljivo iz knjige Jobove i Apokalipse.

I konačno, jednako znamo iz Svetog Pisma, da bolesti mogu biti pripuštene ili i neposredno poslana kušnja Božja i čišćenje čovjeka. Ovaj puta ne kao kazna za grijeh, nego naprotiv, za oslobodjenje od grijeha i krive privrženosti na zemaljsko. Osim toga negativnoga, bolest ima za kršćanina i neprocjenljivu vrijednost, da sudjeluje na bolima i krvnoj žrtvi Gospodinovoj. A time omogućuje čovjeku da sudjeluje na otkupnom dijelu Kristovom.

Stoga je krivo, ako se, s jedne strane, bolest promatra nužno i samo kao posljedica grijeha, te poput primitivaca smatra čarobnjaka i liječnika jednim te istim. A po tome misli se bolesti ukloniti zaklinjanjem zlih duhova i izmirenjem s bogovima. Ali jednako je tako krivo, ako se potpuno raskida veza izmedju grijeha i bolesti kao dva svijeta, koji nemaju ništa zajedničko. Brom, luminal, insulin i električni šok su vrlo djelotvorna sredstva liječenja. No, ona ne mogu odstraniti ni religije niti opravdane svijesti grješnosti.

b/ Ako bolest i grijeh stoje jedno uz drugo, to Isusova riječ uzetome pokazuje, da je grijeh gori od bolesti. Da je, dakle, uzetost duše gora od uzetosti tijela. Kristov pogled prodire preko ljuske tijela u duševno

stanje čovjeka. Diagnoza, koju Isus postavlja glasi: uzetost duše zbog grijeha. Doslijedno tome, Njegova terapija je oproštenje grijeha. Tjelesna bespomoćnost, koja je za okolinu uzetoga prividno najvažnija činjenica, za Krista je sporedna stvar. A ozdravljenje ovoga uzetoga za Njega je nešto, što On izvodi onako usput. Kao neka vrsta sporedne pojave njegovih riječi, koje djeluju u dubinc srca. Ovaj je vrednosni sud Gospodina nešto, što današnji ljudi jedva mogu pojmiti. Jednostrano, na tjelesno orijentirano čovječanstvo, kome je tjelesno zdravlje važnije od svetosti. Tijelo važnije od duše. Snaga mišića važnija od čistoće srca: maše glavom nad tima riječima. A ipak je za kršćanina samo po sebi razumljivo: "Što koristi čovjeku, ako čitav svijet zadobije, a duši svojoj naudi?"

c/ Savršen čovjek zdrav je na tijelu i duši. U njemu je nadvladan grijeh i bolest. No, ovu savršenost nije moguće postići na zemlji u toku ljudskoga života. Svetac nije uslijed toga i tjelesno zdrav čovjek. Iskustvo i povijest svetaca pokazuje protivno. Za kršćanina može biti upravo put do svetosti, ako se sporazumi s bolestima, pa i s duševnim. Da se bori protiv njih i da bude u njima strpljiv, Obratno, zdrav čovjek nije nipošto nužno svetac. Uvježbano mišičavo tijelo športaša može biti sasvim spojivo sa životom u grijehu.

Ali, savršeni čovjek tj. čovjek u stanju savršenstva, može se naći istom s one strane ovoga života i istom na svršetku cijeloga medjuvremena i drugoga dolaska Gospodina. To

je čovjek, čija je duša i u ovom zemaljskom životu i u procesu čišćenja prekogrobnoga života konačno očišćena od svakoga grijeha i milošću Božjom posvećena. On će, osim toga, imati poslije uskrsnuća takvo tijelo, za koga bolest više ne postoji. To je tek savršeni čovjek. Isus je došao da stvori toga na tijelu i duši savršenoga čovjeka. Ako Isus ovdje na zemlji oprašta grijehe i liječi bolesti, to je kao odbljesak vatre iz drugoga, nekoga svijeta. To je polaganje temelja nove zgrade. Ljudi iz toga razabiru, kako će jednom biti, kad spasonosno djelovanje Spasitelja dodje do punoga učinka.

Tako je ozdravljenje uzetoga na duši i tijelu nagoviještanje onoga, što će Krist jednom učiniti svima, koji Njemu pripadaju. Takva moć, da opet uspostavi prvotnoga čovjeka. Da ga učini još većim, no što je bio, to je nešto, što može učiniti samo Stvoritelj svijeta. To je Božje djelo. Ako samo čovjek to sebi prisvaja, on u stvari ruži Boga. Ako pak čovjek sebi prisvaja tu vlast i stvarno je vrši, on nije samo čovjek, već Bogočovjek. Zato je prigovor bogohuljenja sa strane nevjernika razumljiv. A čudjenje i radosno udivljenje vjernika baš je zato istom shvatljivo. Tako ova scena baca svijetlo na pozadinu lika i djelovanja Isusova.

DRUGI NAPADAJ: PRAVA I KRIVA SVETOST

5,27-32

"Kad zatim izidje, vidje carinika po imenu Levija, gdje sjedi na carini i reče mu: Ajde za mnom! I ostavi sve, ustade i podje za njim. I priredi mu Levije u svojoj kući veliku gozbu, i bila je velika množina carinika i drugih, koji bijahu s njima za stolom. I mrmljali su farizeji književnici njihovi govoreći učenicima njegovim: Zašto jedete i pijete s carinicima i grješnicima? I odgovori im Isus: Ne trebaju zdravi liječnika, nego bolesni. Nisam došao da zovem pravednike nego grješnike na pokoru."

Farizeji imaju trostruki povod, da se sablazne nad Kristom. Jer, On pozivlje carinika na posebno nasljedovanje. A time u svoju blizinu, izabranje i poslanstvo. No, carinik je zbog svoga zvanja usmjeren na novac. Zbog toga ima i malo smisla za duhovno i za religiozno. On je, osim toga, već po zvanju gotovo prisiljen da druge vara kako bi došao na svoj račun te izvukao potrebni dobitak. I konačno, on je radi zvanja prisiljen, da dolazi u dodir s Nežidovima. On je dakle izvrgnut pogiblji, da bude zaražen protuvjerskom ili poganskom zarazom. U svakom slučaju, on je stalno levitski nečist, jer živi u uskom dodiru s neprijateljima Zakona. Kako može Isus jednoga takvoga posebno izabrati ? K ovome pridolazi i drugo. Pozvani priredjuje veliku gozbu, kao izraz svoga veselja i kao oproštaj od svojih prijatelja. Njegova je kuća puna njemu jednakih. Isus i Njegovi učenici sjede kod stola medju carinicima i grješnicima. Razgovaraju i jedu s njima u potpunoj bezbrižnosti. Kako može jedan religiozni učitelj u Izraelu ne - to takvo da se usudi? I treće. Na ovaj prividno opravdani prigovor Isus odgovara tako, da nikako ne opravdava ni sebe niti svojih učenika. Naprotiv, On naglasuje, kako je došao tra

žiti grješnike, a ne pravednike. To se potpunoma protivi farizejskom mišljenju. Farizeji smatraju sebe izdvojenima, jer osobito strogo žive. Oni žele biti sveti, koji nemaju ništa zajedničko s nesvetim. Zbog savjesnosti oni se uklanjaju svakome dodiru s onima, koji ne uzimlju ozbiljno Zakon. Oni su radikali, koji ne trpe kompromisa. Integralci, koji nemaju nikakva posla s polovičnim. Stoga sa sigurnošću očekuju, da, ako Isus ozbiljno misli sa svetošću, mora pozvati nje, sveto, a ne nesvete carinike. Razumijemo njihovu sablazan. Ne mogu se, ipak, porušiti jednostavno sve ograde i upuštati se s ovom "klateži". Rabi Hillel je napisao: "Nama nenaobraženoga, koji bi se bojao grijeha i čovjeka iz naroda, koji je pobožan". Kod Iv.7,49.govori jedan od farizeja: " Proklet bio, koji ne poznaje Zakona". A baš se s tom"klateži" i "svjetinom" druži sam Učitelj i Isusovi učenici. Ovdje možemo u zaštitu prave religioznosti i iz počitanja pred svetošću samo ogorčeno da se od toga odvratimo. Tako misle farizeji.

2. T u m a č e n j e

Ako Isus kaže: "Ne trebaju zdravi liječnika nego bolesni" i : "Nisam došao da zovem pravednike nego grješnike na pokoru", to se ovdje ponajprije ne radi samo o vanjskom suživljenju ili o vanjskoj distanci. Povlačenje iz svijeta u samostan. Izgradnja vanjskoga ili unutarnjega gheta. Zaštita mladeži kroz konfesijonalne škole ima svoje opravdanje i nije protivno duhu Kristovom. Sigurno, Isus će svoje učiniti da budu sol i zemlja i poslati ih

medju druge. Ali, može se iz samostana ići k drugima. U samostanu moliti za druge i za njih raditi. Moguće je u profesionalnoj povučenosti sabirati sile za duhovno prožimanje

protukršćanskom svijeta. I može se u prvom redu još neizgradjene mlade naraštaje odgajati čisto i izobražavati ih, da bi bili dovoljno jaki te živu u sasvim drugoj okolini. Ne radi se ovdje o vanjskome. I bilo bi nasilje nad tekstom, kada bi ga se zloupotrebilo za napadaj protiv samostana i konfesionalnih ustanova.

Isusov odgovor i postupak učenika još manje znači pohvalu grijeha i grješnika, jer, Isus izričito zove bolesnike bolesnima, grješnike griješnima. Liječnik se bavi bolesnicima, sli samo zato da ih ozdravi. I Isus poziva grješnike, ali samo zato, da ih privede na pokoru. Ne može, daklo netko postati carinik i grješnik, da udje u kraljevstvo Božje. Grijeh nije put do Boga. Bilo bi opet potpuno iskrivljenje teksta, kad bi se iz njega povukao ovaj zaključak.

Što više, radi se o unutarnjem osvjedočenju. U njemu se odlučuje o pravoj ili krivoj svetosti. Neispravna svetost je ona farizeja. Nije neispravno, što oni ozbiljno hoće i zato se uklanjaju svakome vanjskome dodiru s nereligioznim. Već je neispravno što oni sebi zbog te ozbiljnosti i zbog toga odvajanja nešto umišljaju. Na temelju svoga djelovanja smatraju sebe pravednima. To je samo-pravednost. Zbog te svoje samopravednosti preziru sve drugo kao nepravedne. Na temelju svoga samoposvećenja uvjereni su o vlatitoj svetosti te s prezirom gledaju na druge kao nesvete. Oni ima

ju što trebaju. Time ne trebaju ništa drugo. Kao obraćeni oni ne trebaju obraćenja. Kao sveti ne trebaju Duha Svetoga. Kao pravednici ne boje se suda Božjega.

Mesija im je nepotreban. Zato ne znaju, što bi s Njime počeli. Odbijaju njega i Njegovo poslanstvo. Dakako, takve Isus svakako ne će pozvati.

Pravoj svetosti ide grješnik, koji je svijestan svoje grješnosti, i želi da je se oslobodi. Grješnik zna, da ništa nema i da mu najvažnije manjka. On trpi od svoje praznine. Želi, da bi ju vidio ispunjenu. On je svijestan, da sam sebi ne može pomoći. Zato i moli pomoć odozgo. Tako je svijest grješnosti bitni preduvjet za svijest milosti. Bez znanja o grijehu, nema zahvalnog znanja o oproštenju. Samo onaj cijeni oslobodjenje, koji spoznaje, da je vezan. Samo tko trpi pod svojom egzistencijom, kao životom u tamnici i podrumskoj jami, veseli se oslobodjenju kao izlasku u slobodu i daljinu. Krist kao Sveti došao je, da donese svetost onima, koji trpe pod svojom nesvetošću. On ne može ništa započeti s prividnim svecima, koji svoju prividnost drže za stvarnost. Suprotnost izmedju farizeizma i kršćanstva ne bi mogla biti oštrija. Samostan i put evandjeoskih savjeta je najbolji put. Ali nije svatko, tko koraca tim putem, već bolji čovjek. On će pače, postati i gori, ako sebi zbog ovoga koracanja nešto uobražava. Svećeništvo kao poziv u blizini i nasljedovanje Gospodina, nešto je veliko. No, tko sebe u tom smatra velikim podao se je uobraženosti. Služba, koja privodi u Božju blizinu, odvukla ga je po kri

vom uvjerenju, kao osobu, u udaljenost od Boga. Ovu tragiku farizejizma moguće je naći i u kršćanstvu. Pa ipak, kršćanstvo i farizejizam su nespojive suprotnosti.

TREĆI NAPADAJ: O MOLITVI I POSTU

5,33-39

"A oni mu rekoše: Zašto Ivanovi učenici često poste i mole se, tako i farizejski, a tvoji jedu i piju? Isus im odgovori: Možete li dopustiti, da svatovi poste, dok je s njima zaručnik? Doći će dani, kad će se ugrabiti od njih zaručnik, onda će postiti u one dane. A govorio im je i priču: Nitko ne reže krpe od nove haljine i ne meće je na staru haljinu, inače i novu razdere, a staroj ne dolikuje krpa od nove. I nitko ne lijeva novoga vina u stare mješine, inače će novo vino probiti mješine i ono će se razliti, i mješine će propasti; nego novo vino treba lijevati u nove mješine, /i oboje će se sačuvati/. I nitko, koji je pio staro, ne će /odmah/ novoga; jer tvrdi: Staro je bolje."

1. P i t a n j e

Farizeji prividno napadaju uvijek male stvari i vanjštinu. U stvari, kod svakoga se napadaja radi o bitnom religioznom pitanju. Tako i ovdje. Prigovor glasi: "Ivanovi učenici često poste i mole se, i farizejski isto tako, a tvoji jedu i piju". Molitva i post su kao i uopće religiozne vježbe važne. Sam je Isus postio i molio. Njegovi će učenici činiti isto. I to u odredjene vremena za molitvu i na posne dane, kako je to iz Djela Apostolskih po

znato. I Crkva će ustanoviti odredjeno posne dane i posna vremena. I Njezini su svećenici i redovnici obvezani na obavljanje odredjenih molitava. Ali, molitva i post nije najglavnija stvar. Vjerske su vježbe put, a ne cilj. Sredstvo a ne svrha. Samo pripravljanje posude, a ne njezin sadržaj. Da Ivanovi učenici poste i da farizeji poste i mole, to je u redu. Ali, oni su to smatrali kao ono, što odlučuje. A time postaju vjerske vježbe ljudsko djelo, koje trebaju biti svrha samima sebi. Ali, baš to je krivo. Oni zamjenjuju pobožnost i religioznost s obavljanjem odredjenih vježbi.

Pitanje o značenju vjerskih vježbi važno je za svakoga, tko vodi vjerski život. Njemu je potreban post, jer mora držati na uzdi nagonski život. Njemu treba molitva, jer mora biti uvijek pripravan za Boga i uvijek se Bogu obraćati. Ali, sve je to tek pomoćno sredstvo i priprava prava religije. S time je u skladu Isusov odgovor.

2. O d g o v o r

Gospodinov odgovor glasi: "Možete li dopustiti, da svatovi poste, dok je zaručnik s njima?" Isus hoće kazati, da je sada u kratkom vremenu, dok je On s njima radosno vrijeme, svadba svjetovne povijesti. On je božanski zaručnik, koji je došao u prosce svojoj zaručnici, Crkvi. Kad On ne bude više kod njih vidljivo, imat će još svadbeno veselje. No ne više ono svadbeno raspoloženje nepomućenoga, velikoga veselja. Tada je za njih došlo vrijeme posta.

Isusov odgovor je važan. On prodire u pra-

vo središte i otvara najunutarniju bit prave religioznosti, naime djelovanje Božje. Nije najvažnije ono, što čovjek čini, već ono, što Bog čini, dolazak Božji. To je cilj, svrha i sadržaj. Ako čovjek moli, to je ili zato, jer je Bogom sasvim ispunjen. Tada je njegova molitva strujanje iz unutranje punine. Ili, jer on nema te punine, i tada je molitva čeznutljivo gledanje u vis, čekanje i zaklinjanje, dok Bog dodje. Ako čovjek posjeduje Boga, on takodjer posti. Ili zato, jer je tako pun Boga, da mu ništa drugo ne prija – tako je postio Isus u pustinji. Ili, jer čovjek osjeća, da je pun zemaljskoga, i zato još ne posjeduje punine Boga. I tako će on tražiti, da se preko posta odriješi i oslobodi zemaljskoga, da bi bio sasvim pun Boga. Dakle, post i molitva ne odlučuju o razlici izmedju farizeja i kršćana. Izmedju njihovih i Njegovih učenika. Već odlučuje značenje, koje oni pridaju postu, uvjerenje, iz koga oni poste i mole. Farizeji stavljaju molitvu i post kao svrhu u sebi. Za kršćane to je samo priprava i sporedna pojava nečeša sasvim drugoga. Onoga što daje pobožnosti vrijednost, naime, posjeda Boga. To je, dakle, bitna razlika.

Zato Krist pridodaje svomu odgovoru još nešto drugo. Njegov dolazak i poslanstvo nije krpanje staroga odijela. Ili punjenje stare mješine novim vinom. Kršćanstvo nije samo produbljenje židovstva. Nastavak prirodne moralnosti. Čišćenje poganske religije. Ono je nešto sasvim novo i sasvim drugo. Potpuno novo, svadbeno odijelo čovjeka. Potpuno novo vino, koje treba puniti u sasvim nove mješine. Dakle, novi sadržaj, koji traži i nove oblike. Zato su i od Kristova dolaska i vjer-

ske vježbe nešto sasvim drugo i novo. Samo prividnost ostaje ista. Ali bit je druga. Posti se s ove i s one strane, no sasvim drugačije. Samo onaj, koji je shvatio ovo novo i drugačije, taj je kršćanin. Jer, vanjština vara. Ima mnogih, koji izgledaju sveti, a ipak to nisu. A ima mnogo njih, koji su sveti, ali kao takvi ne izgledaju. Učenici Kristovi ne izgledaju sveti, jer oni manje poste i mole nego farizeji. Pa ipak, oni su sveti, jer ih je pozvao sveti Bog i jer su puni Duha Svetoga. Farizeji izgledaju sveti, jer poste i mole. Ali oni nisu sveti, jer oni ne traže Boga nego sami sebe. Bog, Božja milost, Božja volja odlučuju, a ne čovjek i njegovo djelovanje. Prvi u religioznom životu je bezuvjetno Bog. O tome se radi kod ovoga napada i kod odgovora Gospodinova.

ČETVRTI NAPADAJ: SLOVO ILI DUH

6,1-11

"Kad je u drugu subotu išao kroz usjeve, njegovi su učenici trgali klasje, trli ga rukama i jeli. A neki od farizeja rekoše: Zašto činite, što nije dopušteno činiti u subotu ? I odgovori im Isus: Zar niste ni to čitali, što učini David, kad ogladnje on i oni, što su bili s njime? Kako udje u kuću Božju i uze postavljene hljebove i jede i dade svojim pratiocima, a kojih nije slobodno jesti, nego samo svećenicima? I reče im: Sin je čovječji gospodar i od subote.

U drugu subotu ušao je u zbornicu te je učio. I bio je ondje čovjek, kome je bila usahla desna ruka. A književnici i farizeji motrili su ga, ne će li u subotu liječiti, da nadju, za što da ga optuže. Ali on je znao njihove misli i reče čovjeku s usahlom rukom: Ustani i stani na sredinu! Ustavši on stade. Tada im Isus reče: Pitam vas, da li je dopušteno u subotu učiniti dobro ili zlo, život spasti ili pogubiti? I pogledavši naokolo na sve njih reče mu: Pruži ruku svoju! I učini, i ozdravi ruka njegova. A oni se napuniše bezumlja, i dogovarahu se medju sobom, što bi učinili Isusu."

I četvrti napadaj dotiče jedno od životnih pitanja. Naime, pitanje, o čemu se zapravo radi kod Božjega zakona? Stvar je tako važna, da neprijatelji poduzimaju napadaj u dva udarca.

K o d p r v o g a u d a r c a radi se o zakonu subote. Svetkovanje subote je osobitom ozbiljnošću naglašeno u Mojsijevom Zakonu. A provodi se u Izraelu sa svom strogošću. Zabranjen je svaki rad. Stvarno više je nego pravo, da jedan dan u sedmici pripada Gospodinu Bogu. To je u redu. Ali, farizeji ne pazo toliko na istinski duh, i svrhu ove zakonske odredbe, nego na odredbu kao takvu. Za njih je važno slovo zakona, a ne duh zakona.

Oni vide, kako Isusovi učenici rukama taru klasje, da bi se nasitili. To je po njihovom, farizejskom mišljenju, zabranjeno djelo. Oni se zbog toga sablažnjuju i prigovaraju Kristu. U svom odgovoru Isus ih upućuje na isto Sveto Pismo, na koje se oni pozivlju. Podsjeća ih i na to, da je David jeo ne samo zr-

nje nego i čitavo hljebove. Pa i drugima je dao jesti, a upotreba tih je bila po slovu zakona zabranjena. Jer, postavljeni hljebovi u svetištu pripadali su Gospodinu, a ne ljudima. Bili su Bogu posvećeni i stoga, oduzeti ljudima. Uprkos toga Sveto Pismo hvali Davidov postupak, jer on je time duhom služio unutranjoj volji Božjoj i zakonu, i ako nije to učinio po slovu zakona. Tako trebaju i farizeji, trebaju svi ljudi da paze ne na vanjska slova zakona, nego na njegov duh. U subotu nije odlučno, da se ništa ne radi. Nego da se zato ništa ne radi, kako bi mogli biti sasvim pripravi i otvoreni za Gospodina. Mirovanje od rada samo je negativni dio. Pozitivno je odlučno. A to je živjeti i biti otvoren za Gospodina Boga. Slovo zakona, koje zabranjuje ljudski rad, samo je pomoćno sredstvo za duh, koji se treba otvoriti Božjem Duhu. Farizeji ne vide od samih stabala slova prekrasnu šumu duha zakona. Oni su paragrafske duše. Cjepidlake, koji od same knjiške mudrosti ne vide života. Njima je ograda važnija od vrta, koji o-na zaštićuje.

D r u g i u d a r a c je uslijedio radi čudesnog ozdravljenja, što ga je Isus učinio. U subotu se našao u zbornici čovjek s usahlom rukom. On želi, da ga Isus ozdravi. Farizeji smatraju ovo ozdravljenje zabranjenom djelatnošću. Kao neki težački posao, koji se ne smije subotom obavljati. Isus je progledao njihove misli i formalno ih izazivlje: "Pitam vas, da li je dopušteno u subotu učiniti dobro ili zlo, život spasiti ili pogubiti? " Isus je ovdje kristalno jasnim riječima istaknuo ono, što je odlučno. Izvanjsko ispunjavanje zakona može pod okolnostima biti zlo, ako protuslovi

istinskom Božjem duhu i biti prave religioznosti. Prokršaj vanjskoga slova zakona može biti dobro, ako se time odgovara Božjem duhu. Ne odlučuje slovo, nego duh. I tako On ozdravlja bolesnika, njima uprkos.

Uvijek ima kršćana, koji vise o slovima. Oni zaboravljaju, da je crkveni zakonik zaštita evandjelja i izraz njegova duha. Dakle, da mu je evandjelje viša norma. Oni zaboravljaju, da su rubrike pomoćna sredstva, da se dostojno služi sv misa i da se dostojne dijele sakramenti, No , tko se tako jako gubi u rubrikama, da mu njihovo obdržavanje otklanja duh od bitnoga, nalazi se na krivom putu. Ima redovnika, kojima je vanjsko izvršavanje dnevnog reda, pravila reda, odredbe o šutnji itd. najvažnije. I oni uopće ne opažaju, da su po tome skučeni i pomalo stegnuti u svom duhovnom stavu, dok ne izgube pravu slobodu djece Božje . Ne opažaju, da je prikraćena širokopoteznost evandjelja i slobodno disanje jednostavnoga Božjega djetinjstva. Zbog stalnoga bojažljivoga gledanja na vanjske odredbe. Svima tima neka bude uvijek opomena stav, što ga je Isus uzeo prema prvotno dobro mišlje - noj religioznosti , koja se kasnije prometnula u karikaturu farizejske religioznosti. Slovo je važno, ali je ono samo zato tu, da objasni i zaštiti duh. Duh je najvažniji.

U tome leži stanovita tragika, da su ljudi slova tako ukrućeni, te više ne podnose veličine duha. Oni pozivom na svoja slova, navješćuju i duhu borbu. Zato ovo poglavlje završava potresnim riječima: "A oni se napuniše bezumlja, i dogovarahu se , medju sobom, što će Isusu učiniti ".

Nazaretska scena ovdje se ponavlja u velikim obrisima. Tamo je započela dioba duhova. Ovdje dolazi skoro do svoga vrhunca. Nauka i bit Isusa Krista nešto su novo i drugo. Čovjek treba njoj kazati "DA", i dozvoliti, da ga ovaj duh oblikuje i vodi.

I Z B O R A P O S T O L A

- 6,12-16

"Onih dana izidje na goru, da se pomoli, i provede svu noć u molitvi Božjoj. Kad bi dan, dozva svoje učenike i izabra od njih dvanaestoricu; njih nazva i apostolima: Simona, koga nazva i Petrom, i Andriju, brata njegova, i Jakoba i Ivana, Filipa i Bartolomeja, Mateja i Tomu, Jakoba Alfejeva i Simona prozvanoga revnitelja, Judu Jakobova i Judu Iškariotskoga, koji ga je izdao."

Dioba duhova je započela. Već postoje i krug učenika i neprijateljska fronta. Isus sada prelazi, da čvrsto formira svoje. On daje Novomu Zakonu novo vodstvo izborom dvanaestorice. Da se tu radi o nečemu vrlo važnom, vidljivo je već iz činjenice , što se Isus povlači čitavu noć na molitvu. Istom tada čini odlučni korak.

I s u s z o v e učenike k sebi. Izabire izmedju njih dvanaestoricu i daje im posebno ime apostola. Inicijativa potpuno izlazi od Krista. U Crkvi nije moguće samomu sebi dati poziv ili oduzeti ga. Nije to vlastiti izbor, nego je čovjek pozvan i izabran. Crkva nije demokratski izgradjena odozdo prema gore. Njezine najvažnije službe nisu nastale povjesnim

procesom u toku razvoja. One nisu ni neka vrsta duhovnog nadomjestka i time nužno zlo. Svećenik ne postaje takodjer ni karizmatičkim putem time, što je Duh na njega sašao i on može pozivom na ovaj Duh početi djelovati i govoriti. Obratno, sve to ide odozgo prema dolje. Prema tome ima hierarhijski biljeg. Bog zove, i to, konkretno, preko Crkve. Svećenički poziv može biti unutranji poticaj duha i srca, i slobodna odluka mladoga čovjeka. Pače, u najviše slučajeva tako i jest. Ali, to ne odlučuje. Odlučno je naprotiv primanje Crkve po rukopoloženju. Tek po tome primanju predleži pravo zvanje. Služba je bitna u Crkvi. Time nije rečeno, da karizmatički elemenat manjka. On dolazi u Crkvi do izraza po svecima. Bez službe i bez vanjskoga naloga, ali po unutarnjemu Božjem poslanju, njihov način može djelovati kao obnova, poticaj. Kao oživljavanje ili kao religiozno vodstvo. No karizmatičko je podredjeno autoritetu službe. A najljepše je tamo, gdje je služba i karizma ujedinjeno u jednoj osobi, kao što je bio slučaj kod dvanaestorice.

Isus zove d v a n a e s t o r i c u. To je posebno naglašeno. Stari narod od dvanaest plemena po krvnoj vezi, sada je zamijenjen novim Božjim narodom. Ovaj nije prirodna krvna jedinica, već nadprirodna duhovna zajednica. Na mjesto dvanaest Jakovljevih sinova sada je postavljeno dvanaest Kristovih apostola. Broj dvanaest je nakon otpada Jude ponovno dopunjen izborom Matije. Apokalipsa posebnim načinom naglasuje kod gradnje Crkve ova dvanaest temeljna kamena. Izborom apostola postavljeno je vodstvo Novoga Zakona.

Dvanaestorica dobivaju posebno ime a p o -

s t o l i, dakle poslani. Oni ne rade vlastitom punomoćju i vlastitim autoritetom, već po nalogu i prema volji drugoga. Oni nisu suvereni, nego poslanici. Oni nisu ruka, nego orudje. Sve što oni primaju, ne primaju u prvom redu za sebe, nego za druge. Oni trebaju to dalje nositi. Tradicija, kao predavanje nečega primljenoga, utemeljena je u imenu apostola.

2. P o z v a n i

Dvanaestorica su poimence prikazani. Na čelu je Simon. I izričito se kaže, da mu je Isus dao službeno ime "Stijena". Osoba Petrova ovdje postaje nosilac službe. Crkva je sagradjena na službi dvanaestorice sa Simonom na čelu tako, da je Simon stijena, koju je postavila ruka Kristova, a koja sve nosi. Ova stijena nije samo predbježna i prolazna pomoć na funkcija. Nemoguće je ukloniti stijenu, a da se čitava zgrada ne sruši. Zato će služba jednoga ostati tako dugo, dok je Crkve. Primat ima trajan karakter. To je već vidljivo iz slike o stijeni.

Pored njega se spominje Andrija, njegov brat. Ime je grčko. Oba brata potječu kao Galilejci iz pograničnog područja. Tu se vide utjecaji grčke kulture. Medju dvanaestoricom ima i drugih parova braće. Kroz čitavu se povijest Crkve sve do današnjih dana uvijek ponavlja, da braća idu zajedno putem nasljedovanja Krista. Da su pozvani u svećeništvo. Isto plodno tlo kršćanske obitelji stvara odozdo pravu pripravu tako, da kad poziv odozgo dodje bude shvaćen i prihvaćen.

Drugi par braće, koji je spomenut, jesu Jakob i Ivan. Prvi mučenik stoji uz prvoga

velikoga mistika. Prvi krvavi svjedok uz velikoga duhovnoga svjedoka Evandjelja i Apokalipse. Jednom ih je Isus nazvao sinovima groma. No njihov neobuzdani temperamenat obuzdala je i ublažila milost.

Uz bojažljivoga Filipa tu je Bartolomej ili Natanael, Izraelac u kome nema prevare. Tu su dva tiha muža, iskrena, ravne linije, koji su se osobito dobro razumjeli.

Matej, carinik, stoji uz melankoličnoga, sumnjičavoga Tomu. Obadvojica morali su ostaviti iza sebe ne baš lagani put. No obojica su sačuvali vjernost do kraja, kad su se jednom njime uputili.

Uz Jakoba, konzervativnog Židova, tu je Simon, revolucionarni revnitelj. A kao posljednji spomenuti su dvojica Jude. Jedan je brat ili sin Jakobov, pisac novozavjetne poslanice. Drugi i posljednji je Juda Iškariot, o kome Evandjelje kaže "koji Ga je izdao." I on pripada dvanaestorici. I njegova se linija nastavlja u Crkvi. Medju apostolima ima apostata. Medju pozvanima izdajica. Elita poznaje one koji su podbacili.

Tako dvanaestorica pružaju šarenu sliku. U cjelini gledani, oni ne potječu ni iz najgornijega sloja bogatih i odličnika, niti iz najnižega sloja proletera. U bitnosti, svi oni pripadaju srednjem staležu. Dakako, s velikim rasponom različitih stupnjeva naobrazbe i jakih socijalnih razlika. I prema karakteru oni su vrlo različiti. Svećenici Gospodnji nisu uniformirani. Oni nisu ostvarenje šablona. Kraj sve raznolikosti spaja ih u jednu zajednicu to, da ih je Isus pozvao u svoju službu.

Da ih je poslao i da potpuno stoje u njegovoj službi. Veza, koja ih ujedinjuje je On sam. On je njihova tajna. Njihovo jedinstvo u množini.

Kako Evandjelje ističe, Isus sada s njima silazi s gore. On je u njihovoj sredini. Apostoli su Njegova pratnja.

Krug učenika dobio je čvrste oblike. Novi Zavjet je stvoren takodjer i u svom organizacijskom obliku: Krist - Dvanaestorica - u širem krugu ostali učenici. Sve ih je Krist poslao širokim masama naroda. Ova slika na proplanku gore postala je trajno stanje kao organizirana Crkva.

NOVA NAUKA
6, 17-26

"I sišavši s njima stade na mjestu ravno On i velika četa njegovih učenika. I silna množina naroda bijaše iz sve Judeje i iz Jeruzalema i iz primorja Tirskoga i Sidonskoga, koji dodješe, da ga slušaju i da se izliječe od svojih bolesti. I izliječiše se, koje su mučili nečisti dusi. I sav je narod tražio da ga se dotakne, jer je iz njega izlazila sila i sve je iscjeljivao.

I on podignuvši oči svoje na učenike svoje govoraše: "Blago vama siromasima, jer je vaše kraljevstvo Božje. Blago vama, koji ste sad gladni, jer ćete se nasititi. Blago vama, koji sad plačete, jer ćete se smijati. Blago vama, kad zamrze ljudi na vas, i kad vas izopće i pogrde i zabace ime vaše kao zlo zaradi sina

čovječjega ! Veselite se u onaj dan i klikujte, jer, gle, velika je vaša plaća na nebu, jer su tako činili prorocima oci njihovi. Ali teško vama bogatima, jer ste primili svoju utjehu. Teško vama, koji ste sada siti, jer ćete gladovati. Teško vama, koji se sad smijete, jer ćete tugovati i plakati. Teško vama, kad vam stanu svi ljudi laskati! jer su tako činili njihovi oci lažnim prorocima."

Važniji od vanjskoga organizacijskog oblika i autoritativne službe je novi duh. On je skiciran u govoru na gori. Kod Luke ovaj govor nije odredjen za židovske čitaoce, nego za pogane. Zato je ispušteno sve tipično židovsko. A čitava je propovijed skraćena na jednu trećinu Matejevog teksta.

NOVI ČOVJEK

1. Propovjednik

Krist stoji na vrhuncu svoje djelatnosti. Nose Ga oduševljene mase. "I silna množina naroda bijaše iz sve Judeje i iz Jeruzalema i iz Primorja Tirskoga i Sidonskoga". Njegov je glas već prodro preko granice zemlje. Uzdižu Ga valovi oduševljenja. On nije samotarac. Prorok u kutu, mukotrpno sakuplja nekoliko učenika. Nije zakonoznanac kao ostali, koji je okružen nekolicinom učenika. On je čovjek naroda, koji ipak istovremeno stoji iznad čitavoga naroda.

On je tu kao Jaki, jer liječi bolesne i tjera zle duhove." I sila je izlazila od Njega i sve je iscjeljivao." Sve slabo uzmiče pred tom jakošću. Sve bolesti nestaju pod Njegovom spasonosnom rukom. Sve nečisto uzmiče pred Njegovom čistoćom. A sve demonsko bježi

pred Njegovim Božanstvom.

Od ovoga proroka, koji stoji usred mnoštva i koji govori mnoštvu. Koji kao Jaki zrači svojom snagom, očekuju vijest obnove, kojom će sve maleno postati velikim. Sve slabo jakim. Sve nečisto čistim. Sve usko širokim. I sve nesveto svetim. U toliko je čudnovatiji program, što On ga razvija. To je, doduše, preobražaj, ali u sasvim drugom smislu. Ovaj propovjednik donosi novi svijet. Jer Božje kraljevstvo prodire u čovječje kraljevstvo, da razori demonsko. Ovaj propovjednik, koji donosi novo, gleda to novo u njegovom dovršenju. Ono tek sada u Njemu i po Njemu započinje. No dostići će savršenstvo za pojedinca u smrti kao prelazu u novi život. Za cijeli svijet na sudnji dan, kao prelazu u novo nebo i u novu zemlju. Kod čitavog naviještanja ovoga propovjednika pogled je usmjeren na posljednje. Samo tako je Njegova nauka razumljiva.

2. P R O P O V I J E D

Četverostrukom blaženstvu stoji nasuprot četverostruki "teško". " B l a g o v a m a s i r o m a s i m a, - t e š k o v a m a b o g a t i m a." Kod Krista se ne radi o socijalnoj nauci, o novoj razdiobi posjeda, o gospodarskom prevratu. Već o pogledu na jedini odlučni prekret, na jedinu stvarnu i ozbiljnu revoluciju. O onom obratu, kod koga će posljednje biti prvo, a prvo posljednje. Tamo će se pokazati, da sve one, koji u ovom svijetu žive u siromaštvu, upravo stoga nije ovaj svijet mogao uhvatiti u svoju mrežu. Naprotiv da su oni održali slobodan pogled na svijet Božjega kraljevstva, koje dolazi. Siromah nije

pun zemaljskoga i zato čeka na bolje što će doći. Naprotiv, bogati se snalazi u ovom svijetu, kao da je ovaj trajan. On nalazi sada i ovdje svoje zadovoljenje. Zato on ne misli na "tamo" i na "jednom". On se toga boji i bježi pred time. Ali, kraljevstvo Božje dolazi uprkos toga.

"B l a g o v a m a, k o j i s t e s a d a g l a d n i ... t e š k o v a m a k o j i s t e s a d a s i t i." Pogled je opet odlučno usmjeren na Božje kraljevstvo , koje dolazi. Gladan zna, da nešto treba. Da je potreban. On željno očekuje, da se ispuni ono, što mu je sada uskraćeno. Sit je samozadovoljan. On hoće sadašnje ovjekovječiti, a neće vječnosti, koja smjenjuje sadašnje. Njemu ne treba čestitati, kad dodje Božje kraljevstvo, već ga valja žaliti. Zato za njega ne vrijedi "blago" već "teško".

"B l a g o v a m a, k o j i s a d a p l a č e t e.... t e š k o v a m a, k o j i s e s a d a s m i j e t e". I ovdje je riječ "sada" bitna. Oni, koji plaču, nisu zadovoljni s ovim sadašnjim svijetom. Od njega imaju očekivati i trpjeti samo bol i trpnje i neugodnosti. Zato oni gledaju u budućnost i očekuju drugo, novo, što Krist donosi. Naprotiv oni, koji se smiju, puni su radosti. Dobro se osjećaju u svojoj površnosti i uživanju ugoda. A ne će da vjeruju u njihovu kratkotrajnost. Veliki obrat će pretvoriti njihov smijeh u jadikovanje. Zato za njih već sada vrijedi "teško".

"B l a g o v a m a, k a d z a m r z e l j u d i n a v a s, i k a d v a s i z o p ć e i p o g r d e... t e š k o v a m a, k a d v a m s t a n u s v i l j u d i l a s k a t i". Obe grupe stoje u oštroj suprotnosti jedna prema drugoj. One se ne puštaju u miru. Jaki, siti i oni, koji se smiju, progone, protjeravaju, mrze i preziru one, koji plaču, siromahe i gladne. Krist, kao proslavljeni, silni propovijednik ne stoji na strani bogatih, sitih i nasmiješenih. On hvali siromašne, gladne i one, koji plaču. To je začudno. Njemu nije stalo samo do preobrazbe ovoga zemaljskoga, sadašnjega svijeta. On donosi nešto sasvim drugo, novo: Božje kraljevstvo. Njegovo poslanje nije dakle poboljšanje sadanjega svijeta. Oplemenjenje čovjeka. Nastavak humanitarne etike. Ono je nauka o dolasku Božjega kraljevstva. U tome leži nečuveno snažno i moćno ovoga propovjednika i Njegove riječi. Njegova snaga i moć promašuje ovaj svijet, jer donosi novi svijet. Nadmašuje sve ljudsko, jer donosi Božje kraljevstvo. Tko sluša Njegovu riječ, živi od budućnosti. Stavlja sve na kartu velikoga preokreta, koji je po Kristu sada počeo i jednom biti dovršen.

N O V I D U H
6, 27-36

"Ali kažem vama, koji slušate: Ljubite svoje neprijatelje, dobro činite onima, koji na vas mrze! Blagoslivljajte one, koji vas kunu, i molite se za one, koji vas kleveću! I koji te udari po obrazu, okreni mu i drugi, i koji

ti otme kabanicu, ne uskrati mu ni košulje. Svakomu, koji ište u tebe, podaj; i od onoga koji otme tvoje, ne traži natrag. I kako hoćete, da čine ljudi vama, onako činite i vi njima. I ako ljubite one, koji vas ljube, kakovu vi zaslužujete milost? jer i grješnici ljube one, koji njih ljube. I ako činite dobro, onima, koji vama čine dobro, kakovu vi zaslužujete milost? jer to čine i grješnici. I ako uzaimate onima od kojih se nadate, da ćete dobiti natrag, kakovu vi zaslužujete milost? jer i grješnici uzaimaju grješnicima, da i oni jednako natrag dobiju. Nego ljubite neprijatelje svoje, dobro činite i uzaimajte ne nadajući se odatle ničemu, i bit će vam plaća velika, i bit ćete sinovi Svevišnjega, jer je on blag nezahvalnima i zlima. Budite dakle milosrdni, kao što je i Otac vaš milosrdan."

Ako se Krist do sada prije svega obraćao na svoje učenike, od sada su Njegove riječi izričito upravljene svima slušačima.

Do sada je Kristov pogled bio upravljen na dovršenje Božjega kraljevstva, koje dolazi. Ovo je kraljevstvo po Njemu već započelo. A sada treba da započne i u Njegovim učenicima. Ovaj je početak prije svega unutranji i sakriven. No on je već tu i živa je stvarnost.

1. Z a h t j e v

Prvo, što Isus zahtijeva nije ni molitva niti djelo, već uvjerenje. On želi obnovu srca, unutrajnu reformu čovjeka. Ovo uvjerenje je ljubav. I ta je ljubav ocrtana u svom čitavom opsegu: "ljubite svoje neprijatelje". Ona,

dakle, mora biti opsežna, i ne smije nikoga
isključiti, pa ni najzagriženije neprijatelje.
Ona načelno ne pozna nikakvih ograda u opsegu.
Njezino svjetlo treba da prodre u svaki zaku-
tak, a njezin žar treba sve ugrije.

Uvjerenje je prvo. Ali, ono je samo tada
pravo, ako tvori djela. "Činite dobro onima,
koji vas mrze". Budući je ljubav po biti do-
bra, - jer je rodjena od Boga, koji je ljubav
- to i njezin učinak mora biti nužno dobar.
Činite dobro! Na mržnju se ne odgovara mrž -
njom. Ne uzvraća se udarcem, nego nadvladava
ljubavlju. Jer, dobro mora biti jače od zla.
Uvjerenje je samo onda istinito, ako i nepri-
jateljima želi dobro: "Činite dobro onima,koji
vas mrze". Tako, dakle, Bog moli, da bi dao i
mrziteljima i psovačima svoj blagoslov. Da bi
time zlo bilo nadvladano i odozdo i odozgo.
Prava ljubav ne uzimlje sama svoju sudbinu u
tvrde ruke, već sve polaže u Božje ruke. "Mo-
lite se za one, koji vas kleveću". Ne odgova-
rati nipošto ne znači povlačenje u samoga se-
be, ili prigušenu šutnju, ili grčevito umorno
odricanje. Već znači daljnje podnošenje i pre-
nošenje čitavoga duševnoga tereta na Boga. Ti-
me je čovjek unutranje slobodan i može u slo-
bodi nastupiti prema mrzitelju i klevetniku.
Ljubav, koja moli i blagoslivlje, to je pravi
duh i nova sila, koja sve pobjedjuje. Stari
pravni poredak je raskliman. Odnos; JA-TI stav
ljen je na sasvim novo tlo. Odsad ljudska za-
jednica slijedi novi zakon. To je novi duh,
što ga Krist donosi i traži.

2. D j e l o v a n j e .

Ono se pokazuje pozitivno i negativno.

P o z i t i v n o: onaj, koji ljubi,tre -
ba uvijek biti pripravan da trpi i da daje.
"I tko te udari po obrazu, okreni i drugi. I
koji ti uzme kabanicu, ne uskrati mu ni ko-
šulje. Svakomu koji ište u tebe,podaj." Ego-
izam se raspao, jer se Ego sada izgubio u
Bogu. Zato čovjek više ne reagira s uskoga
vlastitoga "ja" . Nego on stoji iznad stvari
i dogadjaja, jer je izrastao iznad sebe time,
što je u ljubavi povezan s Bogom. Tako je
njegov odgovor uvijek iznenadjenje. Sasvim
drugačije, no što čovjek očekuje. On je uvi-
jek sa smijehom pripravan da zlo primi, a
dobro da čini. On stoji na sasvim drugoj ra-
zini. Ljudska se područja prosudjuju i obli-
kuju sa stajališta Božjega kraljevstva.

N e g a t i v n o: U ljubavi ne smije bi
ti sakrivenoga sebeljublja. "I ako vi ljubi
te one, koje vas ljube, kakvu vi zaslužujete
milost? Jer i grješnici ljube one, koji njih
ljube. " Isto vrijedi i za dobročinstvo, za
uzajmljivanje itd. Tako daje zato,da primi,
traži samoga sebe. Novi čovjek treba da ima
unutranju punimu, koja struji i daje, a da
ne broji. Poklanja, a da ne očekuje nagrade.
Svako se proračunavanje protivi unutar -
njoj biti ljubavi.

M o t i v. Sve je to moguće samo u Bogu,
s Bogom i za Boga. "I bit ćete sinovi Sve -
višnjega, jer je On blag i nezahvalnima i
zlima", Najunutarnija tajna Božjega kraljev-
stva je ljubav prema Bogu. Zato je Bog pok-
retna sila. Motiv novoga čovjeka u Božjem
kraljevstvu. Čovjek je samo kanal, kroz koga

struje Božje vode. On sve prima i zato može dalje davati. Božja ljubav nije bijedna vatrica, koju treba tjeskobno čuvati na ljudskom ognjištu. Božje vatre uvijek gore i ne će nikad izgorjeti. Tko je od Boga rodjen, ima Božji život u sebi i po tome puninu bogatstva, koje samo od Boga dolazi. On ne treba pažljivo brojati, tjeskobno računati, škrto dijeliti i zabrinuto misliti na budućnost. On može sa smiješkom davati punim rukama, a da se mnogo ne brine za učinak i odgovor. Ta, on daje od Boga, za Boga i u Bogu. Zato je ljudski učinak sasvim sporedna stvar.

Samo čovjek, koji u Božjem kraljevstvu živi iz Boga, koji je pun Boga, ima taj novi duh. Taj može odgovoriti i zahtjevu za razvijanjem ovoga duha. To je uistinu dio neba na zemlji. Božje je kraljevstvo već stvarno započelo. Zato su sveci kao odbljesak buduće slave. Kao naslučivanje onoga, što će biti, kad Gospodin ponovno dodje.

N O V I U Č I T E L J I

6,37-49

"Ne sudite, i ne će vam se suditi; ne osudjujte i ne ćete biti osudjeni; opraštajte i bit će vam oprošteno. Dajte i dat će vam se: mjeru dobru, nabijenu stresenu, preobilatu dat će u naručje vaše; jer kakvom mjerom mjerite, onakvom će se vama odmjeriti. A kaza im i priču: Može li slijepac voditi slijepca? Ne će li obadva pasti u jamu? Nije učenik nad učiteljem, a svaki će biti savršen, kao što je učitelj njegov. A zašto vidiš trun u oku brata svoga, a grede u oku svome ne opažaš? Ili kako možeš reći bratu svome: Brate, daj da izvadim trun iz oka tvoga, kad sam ne vidiš grede u oku svomu? Licemjere, izvadi najprije gredu iz oka svoga, pa ćeš onda vidjeti da izvadiš trun iz oka brata svoga. Nema drveta dobra, da rodi zao rod, ni drveta zla, da rodi dobar rod. Svako se drvo po svom rodu poznaje, jer se smokve ne beru s trnja, niti se groždje bere s kupine. Dobar čovjek iz dobra blaga srca svoga iznosi dobro, a zao čovjek iz zla blaga iznosi zlo; jer iz punine srca usta govore. A što me zovete: Gospodine, Gospodine, a ne činite što govorim? Svaki, koji dolazi k meni i sluša moje riječi i izvršuje ih, kazat ću vam, kakav je. On je kao čovjek, koji gradi kuću, pa kopa u dubinu i udari temelj na stijeni. A kad dodje poplava, navali bujica na onu kuću, i ne može je pokrenuti, jer biješa dobro sagradjena. A koji sluša i ne izvršuje, on je kao čovjek, koji sazida svoju kuću na zemlji bez temelja, i navali na nju bujica, i odmah pade, i velika bi ruševina kuće one."

1. U v j e r e n j e

U čovječjoj je naravi, da želi druge poučavati. Ima pravdaša, koji hoće svakoga, koji drugačije misli, obratiti svome mišljenju. U svojoj kritici oni kritiziraju sve i svakoga, samo ne sebe. Da, kritičari su često vrlo osjetljivi prema kritici, koja se vrši na njima.

U Božjem kraljevstvu treba to biti drugačije. Ne smije se suditi i osudjivati, nego davati i opraštati.

Time nije zabranjeno svako sudjenje kao takvo. Postoji bitna razlika izmedju privatnoga

i službenoga suda. Ako roditelji ocjenjuju svoju djecu, odgajatelji svoju povjerenu mladež, starješine svoje podložnike, suci krivce, to je potrebno i po Božjoj je volji. Osvjedočenje, kojim se to čini, to je ono, što odlučuje. A to osvjedočenje znači, da samoga se be ne držimo boljima od drugih. Da iste zahtjeve i, po mogućnosti još veće, stavljamo na sebe. Ne smijemo druge mjeriti drugom mjerom, no što mjerimo sami sebe. Neprijazno zanovijetanje, nemilosrdna kritika, osudjivanje odozgo prema dolje, školništvo, koje sve bolje zna od drugih: sve to protuslovi Kristovom duhu.

2. M o t i v i

Isus spominje tri motiva. P r v i i n a j v a ž n i j i je odnos prema Bogu. Mi sami stojimo pod sudom. I to pod sudom, pred kojim ne možemo opstati. Mi smo, prema tome, ovisni o milosrdju. Zato moramo imati razumijevanje prema svakomu krivcu. Moramo biti veselo pripravni, ako je ikako moguće, da ne prosudjujemo po strogom pravu nego milosrdno. Pravi odnos prema Bogu uredjuje odnos prema čovjeku.

D r u g i m o t i v je odnos čovjeka prema čovjeku. Tko druge poučaje, smatra sebe vodjom. Tada je bitno, da nije sam slijep i zaslijepljen. Jer inače vodi slijepac slijepca i obadva padaju u jamu. Samo onaj, koji samoga sebe pravilno poznaje i prosudjuje, taj može poznavati i prosudjivati drugoga. Pravo vodstvo stavlja, prije svega, zahtjev na samoga sebe. A prava reforma počinje kod vlastitoga Ja. Samo onaj, koji samoga sebe kritički promatra, smije i druge kritizirati.

T r e ć i m o t i v je pogled na vlastiti Ja. Jer, tko sebe drži boljim od drugih, taj je prema Isusovim riječima, licemjer. On probudjuje lažni privid. Radi kao da je dobar. On podiže viku radi truna u oku bližnjega. A radi, kao da sam nema grede u svom oku. Stvarno pak čitava greda zamračuje njegov vid.

Tako je motivacija, koju Krist daje, decrescendo od Boga prema čovjeku i vlastitom Ja. Tko ne reagira na motiv odnosa prema Bogu, trebao bi biti barem pristupačan za socijalni motiv. I ako nije ni to slučaj, morao bi, najmanje, uvidjeti, kako je smiješan, ako druge kori, a sebe hvali. Druge, bolje od sebe nastoji popraviti. Upozoruje na pogreške drugih, dok, možda, svi sa svim prstima upiru na njega.

2. Z n a k r a s p o z n a v a n j a

Ako hoćemo znati, da li je pouzdan onaj, koji poučaje, imamo kao siguran znak raspoznavanja njegova djela. Po plodovima se pozna drvo. Dobra djela su plodovi, koji dozrijevaju na zdravom drvu. Zla djela su otpalo voće bolesnoga drveta . Pomanjkanje dobrih djela pokazuje na čovjeka , koji uopće nije plodno drvo. Jer, s trnja ne očekujemo smokwe, ni s kupine grožđje. Dakle, pravilno mjerilo čovjeka nisu ni vanjski privid. Nisu niti njegove lijepe riječi. Ni njegova laskava obećanja niti zvučni programi. Ni izljev njegovih čuvstava, niti skala njegovih raspoloženja. Jedino trijezni pogled na njegova djela

i njegov život pružaju dokaz za iskrenost njegova mišljenja. A time za pouzdanost ili nepouzdanost njegova vodstva. Tako uvjerenje i djela konačno tvore jedinstvo. I to je jedinstvo znak pravoga prstena.

Govor na gori svršava slikom,koja pokazuje važnost ovoga djelovanja. Kuća, koja je sagradjena na pećini, prkosi oluji. Kuća sagradjena na pijesku, ruši se kod poplave. Samo onaj čovjek u kraljevstvu Božjemu gradi svoju kuću na kamenom tlu, koji ne samo sluša, nego koji djeluje. Drugi, koji oduševljeno sluša i odobrava, ali ne uredjuje svoje djelovanje prema tome, gradi na pijesku. Kršćansko djelo, kao izraz kršćanskog uvjerenja, jedino je pravo kršćanstvo.

§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§§
§§§§§§§§§§§§§§§§

+++++++
+++
+

ŠKOLOVANJE NARODA U VJERI

Nova je nauka proglašena. Sada će se pokazati, kako je primaju. Da li s vjerom ili nevjerom. Dosljedno tome,čitav je naredni odlomak posvećen školovanju u vjeri. I to u tri etape. Najprije je ocrtana prava i kriva vjera. Zatim je preduzeto teoretsko. Konačno je praktičko školovanje u vjeri.

P R A V A I K R I V A V J E R A

Četiri scene pokazuju raznoliko prihvatanje nauke.

V J E R A P O G A N I N A
7,1-10

"Kad svrši sav svoj govor pred narodom,dodje u Kafarnaum. A u jednoga je satnika bio sluga bolestan na umoru, koji mu je bio vrlo drag. Kad ču za Isusa, posla k njemu starješine židovske moleći ga, da bi došao i izliječio njegova slugu. Kad oni dodjoše k Isusu, moljahu ga usrdno govoreći mu: Vrijedan je, da mu to učiniš; jer ljubi narod naš i sagradio nam je zbornicu. Isus podje s njima. I kad je već bio blizu kuće, posla satnik k njemu prijatelje govoreći: Gospodine, ne trudi se; jer ja nisam vrijedan, da unidješ pod krov moj. Zato i ne držah sebe za vrijedna, da dodjem k tebi; nego reci riječ, i ozdravit će sluga moj. Jer i ja, iako sam čovjek pod vlašću, imam pod vlašću, imam pod sobom vojnike, pa rečem ovomu: Idi ! i ide; i drugomu: Dodji! i dodje; i slu zi svome: Učini to ! i učini. Isus čuvši to za

čudi mu se, i okrenuvši se k narodu,koji je išao za njim, reče: /Zaista/ vam kažem: Ni u Izraelu ne nadjoh toliko vjere. I vrativši se kući oni, koji bijahu poslani, nadjoše slugu /koji je bio bolestan/, zdrava."

Od poganskoga rimskoga satnika najmanje možemo očekivati vjeru. Kao poganin nije pripravljen za Božju riječ ni Mojsijevim zakonom, niti prorocima, ni zavjetom i hramom. Kao Rimljanina najviše se ga doimlje moć. Jer, Rim vlada svijetom od škotskih gora do partskih granica. On zna upotrijebiti svoju moć. I sam to ističe, kad kaže: "Ako kažem ovome: Idi i ide i drugomu: Dodji i dodje, i sluzi svome: Učini to, i učini". No, ovaj je čovjek upravo osjetio i granice svoje moći, i stoji bespomoćan pred bolešću svoga sluge. Židovi su mu govorili o Isusu i rekli, da ovomu proroku iz Nazareta stoji na raspolaganje Božja moć. Ako pak Bog djeluje u Isusu, tada se radi o svemoći. Ovaj neizobraženi vojnik spoznaje to jasnim pogledom i trijeznim sudom. On zna, da će njegov susret s Isusom biti susret nemoći sa svemoću. Svoju spoznaju izrazuje riječima: "Ja nisam vrijedan,da unidješ pod krov moj, nego reci riječ, i ozdravit će sluga moj." Nemoć ne može primiti svemoć. Svemogući treba da kaže samo jednu riječ. On zapovijeda nad bolešću, životom i smrću, kao što časnik svojim vojnicima.

Sasvim drugačije Židovi. Njima manjka svijest vlastite slabosti. Stoga i svijest Božje moći u Kristu. Dok ovaj poganim kaže" ja nisam vrijedan ", Židovi smjelo tvrde o njemu " vrijedan je, on to zaslužuje". Oni ne znaju, da pred Bogom nije nitko vrijedan. Da,strogo uzevši, nitko nema zasluga,nego da je sve slobodni dar Božji, koji se daje i nevrijednomu. Kao opravdanje svoga uvjerenja o njegovoj vrijednosti i zasluzi, oni naglasuju "jer on ljubi naš narod i sagradio nam je zbornicu". Za njih nije odlučna Božja veličina, već vlastita korist. Tko njima pomaže, taj po njihovom uvjerenju zaslužuje, da ga Bog nagradi,i on je toga vrijedan. Uz veliki osjećaj distance u vjeri rimskoga satnika, stoji ovaj sitničav, egoistički stav. Ovaj je daleko udaljen od onoga sasvim drugačijega što je Božje i od njegove nepristupačne veličine. Zato Isusov odgovor glasi: "Ni u Izraelu nisam našao tolike vjere". Isus ozdravljuje na smrt bolesnoga i time potvrdjuje ispravnost vjere rimskoga satnika.

Crkva je ove riječi vjere poganina uzela u svoju liturgiju. Ona naredjuje svakog dana kod svečanosti sv mise. U času kad se Svemogući približava slabim ljudima, da svi ljudi ponavljaju ponizne riječi vjere rimskoga pohanina, ali jednostavnoga, ispravnog vojnika: "Gospodine, nijesam vrijedan, da unidješ pod krov moj". Prava vjera spoznaje udaljenost, duboku i široku provaliju, izmedju svemogućega Boga i nemoćnoga čovjeka. Vjera zna, da čovjek sa svoje strane može samo moliti, i to ponizno. Jer provaliju može samo Bog premostiti. Vjera je susret izmedju svemogućega Boga i nemoćnoga čovjeka.

VJERA NARODA

7,11-17

"Zatim podje u grad, koji se zove Naim,i s njim su išli učenici njegovi i silan svijet, i kad se približi k vratima gradskim,glè,iz

nosili su mrtvaca, jedinca sina matere njego ve, koja je bila udovica. I mnogo naroda iz grada išlo je s njom. I kad je vidje Gospo - din, sažali mu se i reče joj: Ne plači. I pri stupi i dotaknu se mrtvačkog lijesa, a nosio ci stadoše. I reče: Mladiću, tebi govorim: ustani! I sjede mrtvac, i stade govoriti. I dade ga materi njegovoj. A strah obuze sve i slavili su Boga govoreći: Veliki prorok usta- de medju nama, i Bog pohodi narod svoj. I raz glasi se glas o njemu po svoj Judeji i po svoj okolini."

Bio je znak Božje moći, kad je Isus samim činom volje ozdravio slugu rimskoga satnika. Ali, sad stoji pred uistinu beznadnom situ- acijom. Umro je neki mladić. On je jedinac svoje majke, a ova je udovica. Time su dakle, ovdje raskidane sve niti. I nitko i ne misli na pomoć. Majka koraca iza lijesa. Tako se potpuno izgubila u svojoj boli, da uopće više ne može ni misliti niti se nadati. Narod se sprema na pogreb. A što i može drugo činiti? Ni učenici ne mislo na to, da bi se obratili na Isusa. Jer mrtvac nije samo olinjalo sta - blo već iskorjenjeno drvo. Tu nema pomoći. Ta- ko ovdje dolazi inicijativa isključivo od Isu sa. On ima sućut tj. on trpi zajedno s onima, koji trpe. I tako On hoće pomoći. Rimski je satnik naglasio Isusovu vlast zapovijedanja. Isus sad upotrebljava ovu vlast. On zapovije- da mrtvomu: "Tebi govorim, ustani". U ovoj riječi leži nešto veličanstvena, vladarsko. "Tebi govorim". Krist se ne poziva ni na ko ga drugoga. Ne moli Oca nebeskoga. Već se po- zivlje na samoga sebe, na svoju vlastitu vo - lju, na vlastitu moć. Njegova zapovijed "usta ni", sama Njegova riječ povraća mrtvomu život.

Čudo uskrsnuća ovoga mrtvaca je nešto tako nečuveno, da sve obuzimlje strah. "Strah obu- ze sve". Oni imaju vjeru, jer hvale Boga. Oni su uvjereni, da je Bog pohodio svoj narod, tj. da u svome narodu opet čini znakove i čudesa svoje moći.

Pa ipak, ova je vjera još nedovoljna. Ona ne prodire zapravo do presudnoga. Učinak je samo:" Velik prorok ustade medju narodom". Oni ne shvataju istinsku božansku Isusovu bit. I tako i Židovi zaostaju iza rimskoga satnika. Ako je Isus samo veliki prorok, tada se nije po Njemu ništa bitno novo dogodilo. Tada osta je sve na dosadanjoj razini Izraela, u čijoj je sredini od časa do časa opet ustao po koji prorok. Time je jednostavno produžena linija proroka. To je samo obnova, ali ništa novo. Ta- da nije Bog sam i osobno i neposredno pohodio svoj narod. Već je, kako mnogo puta prije to- ga, poslao svoga glasnika. Dakle po posredniku pomogao svojemu narodu. No, u stvari, s Isu - som započinje nešto odlučno novo. Završetak svega dosadanjega i početak sasvim drugoga i novoga. Židovi, dakle, imaju vjeru, ali ne, za pravo, pravu vjeru. Oni hvale Gospodina, ali premalo spoznaju pravu veličinu Božju. Uskrsnu će mrtvoga trebalo bi im pokazati, da sada za- počinje novi život, jer u njihovoj sredini stoji Gospodar života i smrti. Više se ne ra- di o samo jednom novom prstenu u lancu. O jed- noj novoj stranici u povijesti ovoga naroda. Radi se o odlučno drugome, potpuno novomu, o uskrsnuću od mrtvih i početku novoga života.

§§§§§§§
§§§

V J E R A V O D J A
7,18-35

"I javiše Ivanu njegovi učenici za sve ovo. Tada dozva Ivan dvojicu učenika svojih i posla ih Gospodinu, da ga pitaju: Jesi li ti onaj, koji ima doći, ili drugoga da čekamo? Kad dodjoše k njemu, rekoše: Ivan Krstitelj posla nas k tebi, da te pitamo: Jesi li ti onaj, koji ima doći, ili drugoga da čekamo, U onaj čas izliječi mnoge od bolesti i muka i zlih duhova, i mnogim slijepima darova vid. I odgovori im: Idite i javite Ivanu, što vidjoste i čuste: Slijepi progledaju, hromi hode, gubavi se čiste, gluhi čuju, mrtvi ustaju, siromašnima propovijeda se evandjelje. I blago onomu, koji se ne sablazni o meni.

Kad otidoše poslanici Ivanovi, poče mnoštvo naroda govoriti za Ivana: Šta ste izišli u pustinju da vidite? Trsku, koji vjetar ljulja ? Ili što ste izišli da vidite? Čovjeka obučena u meke haljine ? Eto, koji nose dragocjene haljine i žive u slastima po kraljevskim su dvorovima. Ili šta ste izišli da vidite? Proroka? Da, kažem vam i više nego proroka. Ovo je onaj, za koga je pisano: "Eto, ja šaljem andjela svoga pred licem tvojim, koji će pripraviti put tvoj pred tobom". Jer vam kažem: Nitko izmedju rodjenih od žena nije veći od Ivana/Krstitelja/, no najmanji u kraljevstvu Božjem veći je od njega. I sav narod, koji je slušao, i carinici priznaše pravdu Božju krstivši se krštenjem Ivanovim. Ali farizeji i književnici odbaciše namjeru Božju za sebe i ne htjedoše da ih on krsti. S kime ću dakle isporediti ljude ovog naraštaja? I na koga su nalik?. Oni

su kao djeca, koja sjede na trgu i dozivaju jedni druge: Mi smo vam svirali, i niste igrali; mi smo naricali, i niste plakali. Dodje Ivan Krstitelj, koji niti je jeo kruha niti je pio vina, a vi kažete: Djavao je u njemu! Dodje Sin čovječji, koji jede i pije, a vi kažete: Evo čovjeka izjelice i pijanice, prijatelja carinicima i grješnicima. I opravdaše mudrost sva djeca njezina."

Od vodja Izraela trebalo bi očekivati pravu vjeru, koja prodire do presudnoga. Ali baš oni nemaju te vjere.

Ivanovo poslanstvo Kristu daje prigodu, da postavi odlučno pitanje:"Je si li onaj, koji ima da dodje, ili drugoga da čekamo ?" Linija je u pitanju premašila proročko, jer je to pitanje o Mesiji. Ako je Isus samo prorok, makar i veliki prorok, Izrael mora čekati na drugoga. Jer Izraelu je obećan Mesija. A s njime i mesijansko doba u Božjem kraljevstvu. Isusov odgovor je trebao olakšati vjeru, jer je kazao dvoje. Ponajprije, da se samo na Isusu ispunjaju oni znaci i čudesa, koja prorečena o Mesiji. Ispunja se riječ velikog Izaije u 36. poglavlju njegova djela:" Slijepi progledavaju, hromi hode, gubavi se čiste, gluhi čuju, mrtvi ustaju, siromasima se propovijeda evandjelje." Sve su to mogli slušaoci i očevici vidjeti vlastitim očima. Upravo je uskrsnuće mladića iz Naima ponovno to dokazalo. Ako se, dakle, ispunjaju mesijanska proroštva, Isus nije samo prorok, već Mesija. Odgovor Ivanu je mjerodavan putokaz za vodje Izraela.

K tome pridolazi i drugo. Ovaj Ivan, koji je postavio pitanje i omogućio upozorenje, sam je mesijanska ličnost i ispunjenje proročan-

stva. Jer, kod Malahije je rečeno, da će neposredno pred Mesijom ići glasnik i prokazivač putova. Taj glasnik je Ivan Krstitelj. Pa to je i izazvalo veliko gibanje. Široki slojevi naroda nisu slijedili glas Krstitelja zato, jer su htjeli vidjeti trsku na obalama Jordana, koju vjetar ljulja. Još manje, jer su htjeli da se tamo ulaskaju bogatašu i narodnom odličniku. U tu bi svrhu morali posjetiti kraljevsku palaču. Oni su izašli, jer ih je pozvala neobična Ivanova proročka riječ. A sad znaju, da je Ivan više nego prorok. Da je on posljednja točka u nizu proroka. Da je posljednji ispruženi prst, koji pokazuje na Mesiju. On ima posebnu misiju u povijesti spasenja. On je raskrsnica izmedju Staroga i Novoga Zavjeta. I tako je medju svima Izraelcima "najveći od žene rodjeni". Ali novo, što sada Mesija donosi, pravo Božje kraljevstvo, to je nešto sasvim drugo. Nešto potpuno novo, da se ništa dosadašnjega ne može s njime usporediti tako, te je najmanji u ovome Božjemu kraljevstvu veći od najvećega izvan toga kraljevstva. Jer, funkcija priprave uvijek je manja od najmanje funkcije već ispunjenoga.

Tako obje riječi Isusove: Njegovo pozivanje na mesijanska proročanstva na Njemu ispunjena, kao i na položaj Krstitelja, sadrže dvostruki dokaz Njegove vlastite mesijanske važnosti i veličine.

A učinak? Dioba je duhova jasna, kad se kaže: "I sav narod, koji je slušao i carinici priznaše pravdu Božju krstivši se krštenjem Ivanovim. Ali farizeji i književnici odbaciše namjeru Božju za sebe i ne htjedoše da ih on krsti." Dioba je duhova, dakle, započela već

s propovijedanjem Krstitelja. I to je dioba duhova, koja je upravo protivno od onoga, što se je moralo očekivati. Nije se dogodilo, da vjeruju vodje naroda, a narod da je zatajio, već obratno. Jednostavni neizobraženi narod spoznaje Božje zakone i prihvaća riječ Krstitelja i njegovo krštenje pokore. Vodje Izraela, duboko su se zaletjeli i zaglibili u svoje predrasude, traže samo svoju čast i ostaju tvrdokorni.

Krivnja za njihovu nevjeru ostaje na njima samima. Jer, Bog je upotrijebio sve metode. No vodje Izraela su kao svojeglava djeca. Ako im zasviraju na ples, ne će plesati. Kad im zasviraju tužaljke, ne će plakati. Krstitelj je nastupio strogo u riječi i djelima. Oni su našli na njemu samo to, da ga je djavao opsjednuo. Isus je nastupio blago i prilagodljivo. I sada Mu baš to prigovaraju. Nazivaju Ga izjelicom, pijanicom i prijateljem carinika. A baš oni nisu sinovi mudrosti, nego djeca svoje vlastite ludosti. Zato ne spoznaju glas mudrosti.

Bog učini što može. On je poslao proroke, poslao je preteču. Sam je došao u Isusu. Strogošću i blagošću, riječju i djelom je pozivao k vjeri i dao istinsku mogućnost, da prime pravu vjeru. Ali Izraelovi duhovni vodje nipošto ne će bezuvjetno spoznati ni ispuniti Božju volju, nego sačuvati vlastite položaje. Nametnuti vlastitu volju i uveličati svoju čast. Oni uskraćuju da slijede Božju riječ, i uskraćuju svoj pristanak istinitoj vjeri. Tako je i danas. Bog čini što može riječju, djelom i svojim znacima. Ljudi bez predrasuda mogu doći do vjere. No, tko se je zapleo i učahurio u samoga sebe, i nedavno traži samoga sebe,

taj i nalazi samo sebe. Zato i ne može naći Boga. Podbacivanje vodstva Izraela je opomena i upozorenje.

V J E R A   G R J E Š N I C E
7,36-5o

"Molio ga jedan od farizeja, da bi jeo s njim. I ušavši u kuću farizejsku sjede za stol. I, gle, žena, koja je bila grješnica u gradu, doznavši, da je on za stolom u kući farizejevoj, donese posudicu od alabastra s pomasti, i stade straga kod nogu njegovih, i plačući stade suzama prati noge njegove i kosom s glave svoje otare ih te cjelivaše noge njegove i pomasti mazaše. Kad to vidje farizej koji ga je pozvao, pomisli u sebi: Da je ovo prorok, znao bi, tko i kakva je žena, koja ga se dotiče, da je grješnica. Tada prozbori Isus i reče mu: Simone, imam ti nešto kazati! On reče: Učitelju, kaži! Reče: Dvojica su bili dužni jednome vjerovniku; jedan je bio dužan pet stotina dinara, a drugi pedeset. Kad oni ne imadoše, odakle da isplate, pokloni obojici. koji će ga dakle od njih više ljubiti? Odgovori Simon: Mislim, da onaj, komu je više poklonio. On mu reče: pravo si sudio. I okrenuvši se k ženi, reče Simonu: Vidiš li ovu ženu ? Udjoh u kuću tvoju, vode mi na noge nisi dao, a ova suzama obli moje noge i svojom kosom otare. Cjelova mi nisi dao; a ova, otkako udje, ne presta cjelivati nogu mojih. Uljem nisi pomazao glave moje, a ona pomašću pomaza noge moje. Zato ti kažem: Oprošteni su joj mnogi grijesi, jer je mnogo ljubila; a kome se manje prašta, manje ljubi. A njoj reče: Oprošteni su ti grijesi. I stadoše misliti u sebi oni, što bijahu s njime za stolom: Tko je ovaj,da i grijehe oprašta? A ženi reče: Vjera ti je tvoja pomogla, idi u miru!"

Četvrta scena zaokružuje sliku. Jer, protivno od samopravednih i prividno svetih vodja Izraela, koji stvarno uskraćuju vjeru, ovdje se opisuje grješnica. Od ove ne možemo ni smijemo ni tražiti niti očekivati vjeru. Ali,u - pravo, ona , na izgled izgubljena i odbačena. Ona,koja je živjela u grijehu i udaljenosti od Boga, nalazi izmedju svih najljepšu i najživlju vjeru.

Ova je žena uz bescjenje prodala kapital svoje ljepote i prosula balzam svoje ljubavi na nevrijedne. Sada mora, izrabljena i razočarana bolno iskusiti, da je bila samo izrabljena i odbačena na stranu, kao što se ispija čaša vode , a zatim se stavi na stranu. Ona dopušta svoj pad i svojim tijelom zaslužuje novac. Iz putenosti čini obrt, iz grijeha svoje zvanje. Ali i do ove izgubljene žene dopire Kristov glas kao zvuk iz drugoga svijeta. Sada ona spoznaje, da postoji druga i viša ljubav, koju nije moguće dovoljno rasipno izlijevati. Njezina se vjera probudjuje i sada vodi svu strast i snagu ljubavi u sasvim drugu kolotečinu. Ona probija sve ograde suzdržljivosti. Približuje se Isusu kod gozbe, na koju su pozvani samo muškarci. Pada do nogu Isusovih, da ponizi vlastitu oholost. Rasipno izražava Gospodinu svoju novorodjenu i novopokloni njenu ljubav. Kako sitničav ispada kraj nje ovaj škrti farizej, koji nije stavio Gospodinu na raspoloženje roba, da Mu opere noge.Koji nije Krista pozdravio poljupcem prijateljstva. Nije Mu dao mirisavoga ulja, da se pripremi za gozbu. Ovaj samodopadljivi farizej ništa ne očekuje od Isusa, jer uopće nije svi

jestan svoga siromaštva. On ne treba da se za išta kaje, jer je svet. On ne pozna druge ljubavi do prema samomu sebi. Obratno, žena zna da je grješna. Ali ona pozna i ljubav Gospodinovu, na koju se može jedino odgovoriti bezgraničnom protuljubavlju. Ona ima pravu vjeru koja ju izdiže iznad svega i koja priznaje Krista kao onoga, što On jest: Gospodin, koji oprašta grijehe, a daruje milost i ljubav.

Tako ove četiri scene ocrtavaju vjeru. Rimski satnik vjeruje u Isusa kao moćnoga Gospodara koji vlada nad bolešću i zdravljem. Židovski narod vjeruje, da je Bog u Isusu pohodio svoj narod. No, ova je vjera preslaba, jer se zadržaje samo na ljudskom. Izraelski vodje uskraćuju vjeru, jer ne traže Boga nego sami sebe. I pokornica nalazi vjeru, koja sebe predaje u ljubavi. Prema tome, iznenadjujući rezultat glasi: Poganin i grješnica dolaze do prave vjere. Izabrani narod ostaje na pola puta, a njegovi vodje ostaju nevjernici.

TEORETSKO ŠKOLOVANJE U VJERI

Isus nastoji da pridobije narod i da ga školuje u vjeri. Praćen od dvanaest apostola, svagdje propovijeda evandjelje. I žene Ga prate i služe Mu. Njegov prodor zahvata u širinu narodnih masa.

Tri su stvari ovdje posebno naglašene: Važnost vjerovanja, ispovjedanje vjere i život iz vjere.

§§§§§

VAŽNOST VJEROVANJA
8, 4-15

"Kad se sabralo veoma mnogo naroda, i dolazili k njemu iz svih gradova, kaza u priči: Izidje sijač da sije sjeme svoje. I kad je sijao, jedno pade kraj puta, i pogazi se, i ptice ga nebeske pozobaše. Drugo pade na kamen, i iznikavši osuši se, jer nije imalo vlage. Drugo pade u trnje, i trnje, što zajedno uzraste, uguši ga. A drugo pade na dobru zemlju, i iznikavši donese stostruki rod. Govoreći ovo povika: Tko ima uši, da čuje, neka čuje! Tada su ga pitali njegovi učenici, što znači ta priča. On reče: Vama je dano da znate tajne kraljevstva Božjega, a ostalima u pričama, da gledajući ne vide i slušajući ne razumiju. Ova priča znači: Sjeme je riječ Božja. Koji su kraj puta, to su oni, koji slušaju; onda dolazi djavao, i uzima riječ iz njihova srca, da ne vjeruju i da se ne spasu. Koji su na kamenu, to su oni, koji slušaju i s radošću primaju riječ, ali ovi nemaju korjena, nego za neko vrijeme vjeruju, a u vrijeme napasti odpadnu. Koje pade u trnje, to su oni, koji slušaju, ali otišavši zaguše se od briga i bogatstva i naslada života i ne donose roda. A koje pade na dobru zemlju, to su oni, koji riječ slušaju i u dobrom i plemenitom srcu drže i ustrajno rod donose."

Prispodoba o sijaču pokazuje, kako je kod istog sjemena, koga isti sijač i na isti način i s istim sredstvima sije, ipak rezultat izvanredno različan. Krist kao božanski sijač sije kod sviju isto sjeme svoje Božje riječi, i svagdje je milost Gospodnja djelotvorna. Ali

ljudi ne primaju milost na isti način.

P r v a g r u p a sluša riječ, ali ne vjeruje. Njihova su srca otvrdnula. Tako njihovo slušanje je samo izvanjsko. Oni u duši ne pitaju ni iskreno ne traže. Oni su, ili načelni racionalisti, koji unaprijed otklanjaju nadprirodno . Ili su skeptici, koji ne žele nikakve sigurnosti. Ili drže, da je duhovno samo nadgradnja, koje se mogu odreći, a koja u najboljem slučaju ne odlučuje. Ili su moralno pokvareni, te otklanjaju istinu, jer neće njezine posljedice. Ili su vjerski uobraženi, samozadovoljni, samima sebi dostatni, visoko lete i oholi. Zato : potpuno nepristupačni za nauku poniznosti i evandjelje križa.

D r u g a g r u p a vjeruje, ali njihova vjera nije ustrajna. Oni kažu "da". Ali, čim se ukaže poteškoća, ili naidju na drugo mišljenje, oni napuštaju " da " i pripravni su da kažu"ne". To su ljudi bez dubine. Ljudi osjećaja i stalnoga kolebanja. Ljudi zabave, koji konačno ništa ne uzimlju ozbiljno. Nesamostalni, potpuno ovisni od drugih. Ljudi mase bez svoga mišljenja. Ljudi prodani užicima, koji se kreću na liniji najmanjega otpora. Površni ljudi, koji se ničega ne drže. Na njihovu se vjeru nije moguće osloniti, jer ta nema korjena.

T r e ć a g r u p a: su ljudi istinske vjere. No, vjera kod njih nije duša, koja se oživljava. Nije svjetlo, koje sve prožimlje. Već je ona jedan stupac pokraj drugoga. Jedan zasebni isječak njihove egzistencije. Kraj toga ima još mnogo drugoga prostora, koji nema nikakve veze s vjerom. A to drugo postaje

stalno većim, sve se više proširuje. Na koncu prekrije čitavu dušu i uguši biljčicu vjere. Oni su počeli dobro, ali su se polagano omaknuli, dok od njihove vjere nije konačno ništa ostalo. Ili je to mrtva vjera, koja nema životvorne snage ni života. Teoretska vjera, koja se praktični ne izražava. Neplodna vjera, koja ne vrši djela. Kod jednih brige života, rad i napor, peripetije životne borbe, zvanični rad do iscrpljenja, vrtlog nemira, konačno vuku vjeru u dubine. Kod drugih su, obratno, životni užitci, besprekidna omama osjetila, bogatstvo, koje im sve omogućuje, moć i utjecaj njihova položaja, koji ih opijaju. Konačno, vjera postaje još sjećanje iz mladosti, a ne snaga, koja životu u njegovom toku daje pravac.

Č e t v r t a g r u p a ima jedino ispravnu vjeru. Pripravnošću srca i finoćom unutranje reakcije oni imaju osjećaj za istinito. Prihvatljivi su za Božju riječ. Skloni su da je radosno prime. Imaju snagu, da je zadrže i da sačuvaju energiju, te po njoj žive. To su ljudi, koji Božju riječ primaju, čuvaju i ostvaruju. Prva je milost, ali je sudjelovanje bitno. Prava vjera suradjuje. Time postaje život plodonosan. I to ne samo povremeno nego trajno. "Oni riječ slušaju i u plemenitom srcu drže i ustrajno donose rod."

Četiri scene raznolikoga djelovanja po vjeri tvore neke vrsti paralele onim četirim scenama raznih stavova prema vjeri, opisanih u sedmom poglavlju.

§§§§§§

ISPOVIJEDANJE VJERE
8,16-18

"Nitko ne pokriva svjetiljke posudom, kad je zapalio, niti meće pod postelju, nego je stavlja na svijećnjak, da vide svjetlost, koji ulaze. Jer ništa nije tajno, što ne će biti javno, ni sakriveno, što se ne će dozna ti i na svijetlo izići. Gledajte dakle, kako slušate ! Jer tko ima, dat će mu se, a tko nema, uzet će se od njega i ono, što misli da ima."

Nije dosta imati vjeru u tišini srca. Treba je javno ispovijedati. Luč se ne stavlja pod vagan ili pod krevet, nego na stup, da širi svjetlost. Vjera ne smije biti sakrivena i potajna. Ona se mora ostvarivati na bijelom danu. Tko sakriva svoju vjeru, izvrgava se pogibli, da izgubi sakriveno. Tko vjeru ispovijeda, u vjeri će rasti. Vjera nije nešto, što se rasplinjuje kao voda u posudi. Već je ona vrelo, koje neprestano iznova ključa i struji. Ne zahtijeva se bojažljivost i brižno čuvanje, nego se traži punina bogatstva. Zato zalaganje i rad. Vjera ne spada u zatvorene hramove srca, već na ulice i trgove života. Oba nije biser zatvoren u sanduku. Prsten od briljanta u kutiji. Ona je ukras, koga čovjek vidljivo nosi, da bi proslavio Boga. Ona je zastava, koja lepršа na sljemenu. Nešto, za što se čovjek otvoreno zalaže sa samo po sebi shvatljivim razumijevanjem. Nešto, o čemu nenametljivo, ali i neprisiljeno govori.

§§§§

ŽIVOT IZ VJERE
8,19-21

"Dodjoše k njemu mati i braća njegova, i nisu mogli do njega od naroda. Kad mu javiše: Mati tvoja i braća tvoja stoje napolju i hoće da te vide, odgovori im: Oni, koji riječ Božju slušaju i izvršuju, mati moja i braća su moja."

Isus kaže o onima, koji "Božju riječ slušaju i izvršuju" nečuveno smjelo i neobično: "Oni su mati moja i braća moja". Oni, dakle, pripadaju Isusu i tvore s Njime jednu jedinu obitelj. On ih ljubi kao svoju majku. S njima saobraća kao sa svojom braćom. Oni žive u Njegovoj blizini. Stanuju u Njegovoj duhovnoj kući. Hrane se s Njime kod jednoga stola. Pouzdano druguju s Njime. Živjeti iz vjere znači živjeti s Bogom, i zato u stalnoj povezanosti s Njime. Vjera nije mukom oteta poslušnost gotovo nasilnoga podvrgavanja volje Božjoj riječi. Vjera nije takodjer ni tapkanje u tami i bolno, opasno napredovanje u tamnoj noći. Nije ni reagiranje na tihi, skoro neprimjetljivi glas zova iz daljine. Već vjera je život u blizini Božjoj. Sakrivenost u Njegovoj ljubavi. Koracanje u Njegovom svjetlu. Svakodnevni boravak s Njime.

Isusova vjerska nauka i školovanje u vjeri ne odvija se u teoretskim raspravama i teološkim traktatima, nego u prispodobama slikovite prodornosti. Ona predaje punu stvarnost topline i zavodljive ljepote.

§§§§§

PRAKTIČKO ŠKOLOVANJU U VJERI

Poslije teoretskog izlaganja slijedi praktičko školovanje. I ovo je takodjer podijeljeno u četiri scene, paralelno s onim četirim scenama prve etape i s četirim grupama prispodoba. Kod sviju četirij u scena vjera je time probudjena i unaprijedjena, što nadčovječanska moć Isusova daje dokaz Njegove nadčovječanske biti.

V L A S T N A D P R I R O D O M
8, 22-25

"U jedan dan izidje on sa svojim učenicima u ladjicu i reče im: Otplovimo na drugu stranu jezera. I otploviše na pučinu morsku. Dok su plovili, on zaspa. I podiže se silna bura na jezeru i ladjica se punila valovima, i bijahu u pogibli. Zato pristupivši probudiše ga govoreći: Učitelju, učitelju, izgibosmo! A on ustade, zaprijeti vjetru i valovima morskim i smiriše se, i posta tišina. A njima reče: Gdje je vjera vaša? A oni uplašivši se stanu se čuditi govoreći jedan drugome: Tko je dakle ovaj, da i vjetrovima i valovima zapovijeda i slušaju ga! "

Učenici se voze s Njime preko jezera. Isus zaspi. Nenadano bukne oluja praiskonskom snagom. Izmjena hladnoga zraka u visinama, gdje vjetar brije snježnim vrhuncima Hermona, i žar vrućine nad koritom jezera uzrokuju nečuvenu i nenadanu snagu oluje. A ova se poput divlje zvijeri baca u jezero. Doskora nije moguće vidjeti pjenu, koja okružuje uzburkane valove. Jer ovi se dižu tako visoko,

da ljudi stoje pred njima kao pred vodenim zidovima. Čamac je bespomoćno predan na milost elementima. Jedra, kormilo, vesla, potpuno zatajuju pred divljom snagom neobuzdane prirode. Ribari, navikli na oluju, konačno napuštaju borbu. Oni probude Isusa. I mi osjećamo iz njihovih riječi smrtni strah: "Učitelju, učitelju, izgibosmo". Isus se probudi, vladarski zapovijedi vjetru i valovima, a oni Mu se bacaju pod noge. On je Gospodar prirode. Njegova zapovjednička riječ vlada njezinom snagom. Ukroćuje njezinu žestinu i ublažuje njezinu neobuzdanost. Ljudi, zadivljeni priznaju: "Tko je dakle ovaj, da i vjetrovima i valovima zapovijeda i slušaju ga?" Najvažnije u ovom odlomku je prijekor Isusa: "Gdje je vaša vjera?". O tome se dakle radi. Prava vjera zna za moć Gospodinovu. Čuti se u toj moći osigurana i zna, da je u njoj zaštičena. Stoga i nema straha.

Kad raste vjera, nemir opada. Kad opada vjera, raste nemir. Nevjera ili je uznemirena strahom za egzistenciju. Ili traži krivu sigurnost u praznovjerju. Čovjek zna, da je njegova moć ograničena. Zna, da kod svakoga razvijanja svoje snage samo uvijek izazivlje neprijateljske sile, i da konačno mora priznati svoju vlastitu nemoć. Pa makar to bilo istom u bespomoćnoj izvrženosti smrti. I u bolnoj spoznaji o propasti naroda i kultura. Postoje snage, koje stavljaju čovjeku i čovječanstvu nepremostive granice. Jer upravo je ljudska narav odredjena za smrt. A stvoreno biće svagdje nailazi na granice konačnosti. Samo jedan može ukloniti te granice, pokidati ograde, te produžiti dalje stupanje u beskonačnost. Produžiti život u vječnost. Samo On, koji je kao

Gospodar dao zakone starima i poradi toga stoji iznad njih, može te zakone probiti i ukinuti ih: Bog, Gospodin. "Tko je ovaj, da vjetrovima i valovima zapovijeda?", pitanje je, koje nailazi svoj žadovoljavajući odgovor u vjeri u božanstvo. Nemoćan čovjek spoznaje u Kristovoj nadprirodnoj moći Njegovo božanstvo. Time ima vjeru,koju Isus traži.

V L A S T N A D S O T O N O M
8, 26-39

"I ploviše u zemlju Gerasensku,koja je prema Galileji. Kad on izidje na zemlju, srete ga iz grada neki čovjek, u kom su bili djavli. I nije se odavna oblačio u haljine, i nije živio u kući nego u grobovima. Kad vidje Isusa, pade pred njega i povikavši iza glasa reče: Što ja imam s tobom, Isuse, Sine Boga Svevišnjega? molim te, ne muči me! Jer zapovijedi nečistomu duhu, da izidje iz čovjeka; jer ga je odavna mučio, te su ga vezali u verige i okove i čuvali ga, ali on izlomi okove, a djavao tjerao ga je po pustim mjestima. Isus ga zapita: Kako ti je ime? On reče: Legija, jer su mnogi djavli ušli u njega. I molili su ga da im ne zapovjedi, da idu u pakao. A ondje je bio veliki čopor svinja, koji je pasao po gori. I zamoliše ga, da im dopusti, da u njih udju. I dopusti im. Tada izidjoše djavli iz čovjeka i udjoše u svinje; i navali čopor niz obronak u jezero i utopi se. Kad vidješe pastiri, što se dogodilo, pobjegoše i javiše u gradu i po selima. Izidjoše da vide, što se dogodilo, i dodjoše k Isusu i nadjoše čovjeka, iz koga izidjoše djavli, gdje sjedi obučen i zdrave pameti kod nogu Isusovih, i uplašiše se. Očevici pripovijedaše im, kako se opsjednuti iscijeli. I zamoli ga sav narod iz okoline Gerasonske, da otide od njih, jer su se vrlo uplašili. A on ušavši u ladjicu vrati se natrag. Čovjek iz koga izidjoše djavli, molio ga, da bude s njime. Ali ga Isus otpusti govoreći: Vrati se kući svojoj i pripovijedaj, što ti Bog učini. I otide propovijedajući po svem gradu, što mu Isus učini."

Scena u Gerasi u isti je mah neobična i neugodna. Čovjek, koga Krist susreće, opsjednut je od djavla. On viče. Ima napadaje bjesnoće i tada raspolaže snagom, koju nemaju obični ljudi. Potpuno je izvan sebe i vlada se kao zvijer. Jer ga ljudi ne mogu ni umiriti niti ukrotiti, jednostavno ga puštaju da trči i tako prepušten samomu sebi, provodi životinjski život u praznim grobovima. Ali, ludost ima ovdje demonski uzrok. Ovaj je čovjek opsjednut i to, kako evandjelje ističe, od čitave legije zlih duhova. To je kao mobilizacija pakla, koja se ovdje Isusu suprotstavlja.Pored Isusove veličine, mira i premoći, ovdje stoji divlja, pomamna bjesnoća, groza tamnih sila bezdna. Neobično je, da ovaj ludjak, u značajnoj mješavini osobne vjere i svjetlog časa te luciferske jasnoće upoznaje i priznaje Isusa, tko je: "Isus, Sin Boga Svevišnjega". Vjera je ovdje opet priznanje moći. I to ovdje očajno priznanje dano sa škripanjem zubiju. I pakao se mora Bogu klanjati. I sotona Mu je podvrgnut. I tako ovdje stoji Utjelovljeni Bog nasuprot opsjednutoga čovjeka. I to u mirnoj nadmoći, pred kojom se nemir i nesigurnost sotone previja u prahu kao zmija pod nogom,koja ju gazi. Životinjsko i nečisto ove tamne moći pokazuje se u tome, da želi sjuriti u svinje.

A razornost "Ubice od početka" se očituje i u tome, da ovo krdo svinja juri u jezero i tamo ga potaplja. Pastiri i narod ovoga kraja vjeruju zbog ovoga dogadjaja. Ali, to je vjera, koja, doduše, priznaje snagu i nadmoć. No u isti mah probudjuje strah pred neugodnim, koje ovdje susreće. Ljudi žele udobno stanovati u svojim malim stanovima, i imati svoj mir. Moraju imati osjećaj, da su na svojemu. No, ovdje je njihova tjesnogrudnost razbijena. I tako postaju nemirni. A osjećaj ugodnoga pretvara se u neugodno. Oni nisu dorasli ovoj veličini ili se boje izvanrednoga te kao obični ljudi više cijene obično. Ljubav tjera strah. Ali sama vjera, koja ne živi u ljubavi može probuditi strah. A to nije strah počitanja pred Bogom, koji vodi k Bogu, već je to egoistična bojazan, koja se plaši Boga. I pred Njim uzmiče. Tako ova scena pokazuje, da postoji vjera, koja je prava i osnovana, ali ipak nije dovoljna. Krdo svinja, koje se potaplja u jezeru, i Gerasenci, koji mole Isusa, da ih napusti, nezaboravna su opomena pred vjerom straha. Ova doduše, na časove doživljajno potresa čovjeka. Ali samo zato, da ga potakne, te što prije ponovno padne u lažni mir vlastite samosigurnosti. Vjera sama nije dovoljna.

V L A S T N A D B O L E Š Ć U
8,40-56

"Kad se Isus vratio, primi ga narod, jer su ga svi očekivali. I gle, dodje čovjek po imenu Jair, koji je bio predstojnik zbornički, i pade pred noge Isusove moleći ga, da dodje u

kuću njegovu; jer je u njega bila kći jedinica, od kojih dvanaest godina, i ona je bila na umoru. I kad je on išao, gurao ga je silen svijet. I neka žena, koja je bila bolesna od tečenja krvi dvanaest godina, te koja je sve svoje imanje potrošila na liječnike, i nijedan je nije mogao izliječiti, pristupi straga i dotače se skuta od haljine njegove, i odmah joj presta teči krv. Tada Isus reče: Tko je to, što me se dotače? A kad su svi to poricali, reče Petar i njegovi drugovi: Učitelju, narod te je opkolio i gura te/a ti pitaš, tko me se dotače/. A Isus reče: Netko me se dotače, jer ja opazih, da je sila izišla iz mene. Kad vidje žena, da se nije sakrila, pristupi drhćući, pade pred noge njegove i kaza pred svim narodom, zašto ga se dotače, i kako odmah ozdravi. A on joj reče: Kćeri, vjera tvoja ti je pomogla, idi s mirom!

Dok je on još govorio, dodje netko iz kuće predstojnika zborničkog govoreći mu: Umrla je kći tvoja, ne trudi više Učitelja? A Isus čuvši to, reče mu: Ne boj se, samo vjeruj, spasit će se. Kad dodje u kuću, ne dade ni jednomu da s njim udje osim Petru i Ivanu i Jakobu i djevojčinu ocu i materi. Svi su plakali i jaukali za njom. A on reče: Ne plačite! Nije umrla, nego spava. I podsmijevahu mu se znajući, da je umrla. A on je uze za ruku i povika govoreći: Djevojko, ustani! I povrati se duh njezin i odmah ustade; i zapovijedi, da joj dadu jesti. I veoma se diviše njezini roditelji. A on im zapovijedi, da nikome ne kazuju, što se zbilo."

"Vjera ti je pomogla". Ove riječi opravdavaju postupak žene, koja je bolovala od krvotoka. Njezina je bolest neugodna. Zato ona ne želi otvoreno o njoj govoriti pred narodom. Ona je i uvjerena, da to nije ni potrebno. Dovoljno je, ako se Njega dotakne. Time nije umišljena magija ili čarobnjaštvo. Isus je utjelovljeni Bog. A Njegovo je tijelo, ujedinjeno s božanskom osobom, tijelo Božje. Zato mi Majku Njegovu, koja Mu je dala ovo tijelo, zovemo Majkom Božjom. Ako je Njegovo tijelo uistinu tijelo Božje, tada moraju iz njega strujati sile, kao ni iz jednoga drugoga tijela. Zato će biti dosta, da ga se dodirnu bolesnici. Da to nije magija i čarobnjaštvo, već pravo shvatanje, izlazi iz činjenice, da Ga se ne dotiče gdjegod, već skuta. Njegove haljine, koji visi medju ramenima. Jer je skut zvanični znak zakonoznanca. Kad se dotakla ovoga znaka, htjela je kazati, da je Isus od Boga ovjerovljeni i opunomoćeni učitelj Izraela. Njegovo tijelo i odijelo ~~je tijelo i odijelo~~ je tijelo i odijelo Božjega poslanika. Dakako, žena ne razvija teološka razmatranja. Ne misli komplicirano. Jednostavnom i priprostom vjerom upravo intuitivno obuhvaća ono, što je ispravno. I, doista, Isus ustanovljuje, da je sila izašla od Njega i time potvrdjuje ispravnost stava vjere ove žene. "Tvoja ti je vjera pomogla". I sada, kad je došao čas, da ispovijedi tu vjeru, žena nema poteškoća. Ona pred čitavim narodom pripovijeda, zašto se je dotakla Njega, i kako je odmah ozdravila. Čitav je imetak potrošila na liječnike, a da joj nisu pomogli. No njezina vjera u Isusa donosi joj pomoć.

Tako je pohvala, koju Krist izriče ženi ,

pohvala prave, jednostavno ali smjele i jake vjere.

V L A S T N A D S M R Ć U

Posljednja od četiriju scena je praktičko školovanje, u kome su osobito uzeti u obzire četvorica izabranih učenika. Jer, Isus je uzeo samo Petra Ivana i Jakoba u kuću Jaira. Oni su svjedoci uskrsnuća. Petar će biti prvi nosilac službe i kao prvi papa bit će često ugrožen. A Crkva će uvijek biti izvrgnuta olujama sila, koje žele njezinu propast i smrt. Zato je važno, da Petar upozna Isusovu vlast nad smrću. Ivan je učenik, koji ima osobito razumijevanje za Kristov duh. On će u svom evandjelju vrlo doimljivo opisivati Isusovu smrt, probadanje Srca kopljem. Ali i Njegovo uskrsnuće i Njegovu pobjedu nad smrću. I on će u Apokalipsi opisati Isusa kao onoga, koji ima ključeve nad smrću, i podzemljem, kao pobjednik nad smrću. On uskrsava od mrtvih i odredjuje, tko će potpasti pod drugu smrt, a tko ne će. Tako je za Ivana bitno, da upozna Isusovu vlast nad smrću. Jakob je prvi mučenik. Dakle prvi od apostola, koji preko smrti ulazi u život. Kao prvi slijedi Krista i preko tame smrti u svjetlo uskrsnuća. Tako je i za njega spoznaja o pobjedničkoj Kristovoj vlasti nad smrću bitno važna. Ova trojica gledaju vlastitim očima, kako je Isus oživio mrtvu kćer Jairovu.

Narod je nevjeran, ismjehuje Isusa radi tvrdnje, da je smrt samo san. Za njih je mrtvac samo jedan, za kojim se plače i žali, i oni stoga već nariču. Njima uopće ne dolazi u pamet misao na uskrsnuće. No, otac djevojke je

muž vjere. Isus to priznaje i jača njegovu vjeru. Jer izričito kaže predstojniku sinagoge "Ne boj se, samo vjeruj i spasit će se".

Tako je ova škola prodorne snage i potrebne veličine. Krist pokazuje svoju vlast nad vanjskom prirodom u stišavanju oluje. Vlast nad sotonom u ozdravljenju opsjednutoga. Vlast nad smrću kod smrti kćeri Jairove. On stoji kao običan čovjek usred naroda. Ali Njemu je dana tajanstvena moć, koja izlazi iz Njega. Ona kroz Njega radi tako, da ljudi u vjeri moraju upoznati, kako je On više nego običan čovjek. I da Mu je dana vlast, koju samo Svemogući može podijeliti. Tko bez predrasuda i zaslijepljenosti ide kroz tu školu vjerovanja, mora povjerovati.

ŠKOLOVANJE APOSTOLA ZA PRIPRAVNOST TERPLJENJA

9, 1-9

"Sazvavši dvanaestoricu dade im silu i vlast nad svim djavlima i da liječe bolesti. I posla ih da propovijedaju kraljevstvo Božje i da iscjeljuju bolesnike. I reče im: Ništa ne uzimajte na put, ni štapa ni torbe ni kruha ni novaca, niti imajte po dvije haljine. I u koju god kuću udjete, ondje ostanite, i odanle izlazite. I gdje vas ne prime, izidjite iz onoga grada i otresite prah sa svojih nogu za svjedočanstvo protiv njih. Izišli su i prolazili po selima propovijedajući evandjelje i svuda liječeći.

Kad je čuo Herod četverovlasnik za sva/njegova / djela, zbunio se, jer su neki govorili, da je Ivan uskrsnuo od mrtvih, drugi da se pojavio Ilija, a drugi, da je ustao koji od starih proroka i reče Herod: Ivanu ja odsjekoh glavu, a tko je to, o kom ja to slušam? I želio ga vidjeti."

Školovanju naroda u vjeri, koje završava u posebnoj školi trojice apostola, slijedi posebno školovanje dvanaestorice o pravom shvatanju i ispunjavanju njihova poslanstva.

P O S L A N S T V O

Isus povjerava dvanaestorici posebno p o s l a n s t v o u svečanom obliku.

1. P u n o m o ć

Oni primaju vlast i punomoć. Vlast znači fizičku silu, da izvršava što zapravo hoće. Punomoć znači moralno opravdanje za djelovanje. I oboje se odnosi na ozdravljivanje bolesnika i istjeravanja zlih duhova. Dakle, prirodno i nadprirodno zlo treba da bude podvrgnuto njihovoj vlasti. Spasitelj ih šalje da liječe. Oni imaju svojim poslanstvom pokazati, od koga su poslani. Božje kraljevstvo treba da slomi sotonino kraljevstvo, i njegovo djelovanje. Skrb i duhovno pastirstvo, dakle briga za tijelo i dušu, pripadaju njihovom poslanstvu.

2. N a l o g

On ih šalje. Prije toga se kaže: "Sazvavši dvanaestoricu ". Poziv i poslanstvo sačinjavaju jednu cjelinu. Poziv je zato dan, da prime poslanstvo. A poslanstvo je moguće samo na

temelju poziva. Poziv vodi Kristu. Poslanstvo k ljudima. Apostol ide Kristu,a od Njega odlazi da bude poslan k ljudima. On ide k ljudima, da ih privodi Kristu.

"Da propovijedaju kraljevstvo Božje." Njihova poruka je dojavljanje glasnika.Oni donose vijest o drugome. Dakle, njihova riječ nije znanost. I nije zakon već navještanje dolaska kralja.

Oni imaju naviještati Božje kraljevstvo. Dakle kraljevsku vlast Božju. Bog je vladar svih vladara i kralj svih kraljeva.

"Da iscjeljuje bolesnike". Luka kao liječnik ima osobito uho za ovaj nalog. Bolest ne odgovara Božjoj stvaralačkoj volji. Ona je po grijehu došla na ovaj svijet. Pobjeda nad grijehom zato je i pobjeda nad smrću. I kad Božja kraljevska vlast dodje do svoga savršonstva, ne će više biti ni bolesti. Kad zamre glas Crkve kao glasnika, jer je drugi dolazak Kralja postao stvarnost, bolest i smrt su pobijedjeni. Tada je ostvareno Božje kraljevstvo.

3. O p r e m a

Ona vrlo iznenadjuje. Apostoli ne smiju ništa sa sobom uzeti kod provodjenja svoga poslanstva, nego jednostavno i priprosto ići takvi, kakvi jesu. Bez puno raspravljanja i bez velikoga aparata. Duhovnu pastvu ne odredjuju u prvom redu moderna pomoćna sredstva. Najvažnije je svijest poslanstva, povezanost s Kristom, propovijedanje N j e g o v e riječi, širenje - N j e g o v a kraljevstva.

Jednom riječju, Krist je zapravo oprema svojih glasnika.

4. D r ž a n j e

Oni moraju propovijedati na svakome mjestu tako, da je poruka upućena svima. Ako tu poruku ne prime, treba da napuste mjesto. I da otresu prah s nogu, kao što su to činili Izraelci, kad su morali ući u pogansku kuću. Milost treba ljudima ponuditi, ali ne silom naturiti. Apostol se ne smije prilijepiti na jedno mjesto, ni nemirno naokolo lutati. Već treba tako dugo ostati, dok ispuni nalog. Zatim ići dalje, da i drugi čuju riječ. Ne odlučuje vlastita udobnost, ni vlastita neugodnost, ne simpatija ili antipatija, već nalog.

5. U č i n a k

Poruka se brzo širi na temelju ovoga poslanstva od mjesta do mjesta. I u palaču Herodovu. Bolesnici ozdravljuju. Evandjelje se navješćuje. Riječ Kristova svakamo prodire. No učinak je kod ljudi različit. Jedni vjeruju, da je Ilija opet došao. Drugi slute, da je uskrsnuo jedan od velikih proroka. Treći pak traže iza toga pokreta uskrslog Krstitelja. Herod postaje nemiran. On bi htio vidjeti Isusa. Ovaj nemir i želja znak je uznemirujućega djelovanja, koje proizlazi iz Kristove poruke. Jer sada su je dvanaestorica poput zrake iznijeli, i svakamo je prodrla.

Ovim upućivanjem na Heroda i njegovu želju, da vidi Isusa odlomak o poslanstvu završava finim i lakim pokazivanjem na muku. Jer Herod će vidjeti Isusa, ali tek u muci. Isusovo poslanstvo završava u muci. Poslanstvo Njegovih učenika će imati izvanjski i ljudski je-

dnaki svršetak.

Tako ovaj odlomak o poslanstvu čini prijelaz do pripravc na spremnost za trpljenje.

U Č V R Š Ć E N J E U V J E R I
9, 10-17

"I vrativši se apostoli izvijestiše ga o svemu, što su učinili. I uze ih i otide nasamo prema gradu, koji se zove Betsaida. A do - znavši mnoštvo naroda podje za njim. I primivši ih govoraše im o kraljevstvu Božjemu i-iscjeljivaše one, koji su trebali iscjeljivanja.

A dan se počao mračiti. I pristupivši dvanaestorica rekoše mu: Otpusti narod, neka idu u okolna sela i zaselke, da nadju konaka i hranu, jer smo ovdje u pustinji. On im reče: Podajte im vi jesti. Oni odgovoriše: U nas nema više od pet hljebova i dvije ribe, nego može da idemo mi i kupimo jela za sav ovaj narod. A bilo je ljudi oko pet tisuća. On reče svojim učenicima: Posadite ih u rpe po pedeset. I tako učiniše i sve ih posadiše. Tada uze pet hljebova i dvije ribe, pogleda na nebo, blagoslovi ih i prelomi i dade svojim učenicima, da stave pred narod. I jedoše svi i nasitiše se. Iskupiše dvanaest košara komada, što im preteče."

Izmedju poslanstva i proricanja muke stoji kratki, ali važni odlomak o čudesnom umnaža - nju hljeba. On ne stoji ovdje slučajno, već želi naglasiti učvršćenje u vjeri. Jer poslanstvo ima smisao samo iz vjere. I samo sa sta - novišta vjere muka je razumljiva.

1. S i t u a c i j a

Apostoli se vraćaju s prvoga poslanstva.

Isus ide s njima u samoću. Postaje očito, da su apostoli nešto naučili. Oni ne misle više samo na sebe, nego se brinu za nevolju naroda. Osjećaju se za nj odgovorni. Poslanje je probilo egoizam. Zaoštrilo je pogled za druge. Srce je otvorilo za nevolju.

Krist naglasuje i podupire ovaj stav. "Podajte im jesti!" Oni trebaju imati dijela na Njegovoj zadaći. Nositi Njegov teret i nastavljati Njegovo djelo. Njihov je odgovor značajan i ispravan. "U nas nema više od 5 hljebova i dvije ribe. Što je to već za pet tisuća ljudi!" Apostoli bez Krista, imaju takoreći, prazne ruke i stoje pred nerješivom zadaćom. Tako je uvijek. Izgraditi Božje kraljevstvo nadilazi ljudsku moć. Ublažiti nevolje čovječanstva nadmašuje prirodne mogućnosti Crkve.

Rezultat, dakle, glasi: Odgovornost za druge, i volja pomoći. Ali nedovoljna moć i nestašica odgovarajućih sredstava.

2. Č u d o

Pomoć dolazi od Krista. On čini čudo i čini ga u nabujaloj punini. Preostaje dvanaest košarica. To znači, da je svaki apostol, na - kon što je sve razdijelio, još našao svoju košaru punu. I nije dijelio škrto, nego tako, da su se svi nasitili. Krist uvijek daje u punini. Ne računa tjeskobno. Niti ne važe pedantno. On daje puninom Božjega bogatstva.

No, Krist čini čudo preko apostola. Oni organiziraju i smještaju narod. Pod n j i h o - v i m se rukama umnažaju hljebovi i ribe. O n i to dijele. Tako to ostaje kroz stoljeća. Bilo da se radi o sakramentalnom kruhu

Euharistije. Ili o duhovnom kruhu Božje rije
či. Ili o zemaljskom kruhu karitativne pomo-
ći. Krist djeluje preko svojih povjerenika i
opunomoćenika. Poslanstvo je predpostavka.
Ali ispunjenje moguće je samo kroz povezanost
u vjeri s Kristom. Inače ne teče voda kroz
kanale izvora. Čemu žica, ako kroz nju ne
struji struja? Apostoli i njihovi nasljedni-
ci uvijek će se susretati s gladnima. I uvi-
jek će nanovo osjećati bolnu nedostatnost te
vlastitu nemoć. No, vjera ih vodi Kristu. Ta-
ko i mogu ljudima razdijeliti Kristovo bogat-
stvo, a time napuniti ruke, srca i duh ljudi
iz Kristove punine.

§§§§§§§§§
§§§§§
§§§
§

P R I P R A V L J A N J E M U K E

P R V O P R O R I C A N J E M U K E
9,18-27

"Kad se sam molio, bili su s njime i učeni
ci. I zapita ih: Za koga me drže ljudi? Oni
odgovoriše: Za Ivana Krstitelja, drugi za Ili
ju, drugi, da je ustao koji od starih proroka.
Tada ih upita: Za koga me vi držite? Odgovori
Petar: za Krista Božjega. A on im strogo za -
brani, da nikome toga ne kazuju govoreći, da
Sinu čovječjemu treba mnogo trpjeti, da će ga
starješine, veliki svećenici i književnici
odbaciti i ubiti, i treći će dan uskrsnuti.

A svima je govorio: Tko hoće da ide za
mnom, neka se odreče samoga sebe i uzme križ
svoj svaki dan i ide za mnom. Jer tko hoće
život svoj da spasi, izgubit će ga, a tko iz-
gubi život svoj zaradi mene, spasit će ga. Jer
što koristi čovjeku, ako sav svijet dobije, a
sebe izgubi ili sebe upropasti? Jer ako se
postidi mene i mojih riječi, njega će se Sin
čovječji postidjeti, kad dodje u slavi svojoj,
Očevoj i svetih andjela. Zaista vam kažem: Ima
nekih medju ovima, što ovdje stoje, koji ne će
okusiti smrti, dok ne vide kraljevstva Božje-
ga."

1. Z a K r i s t a

Krist sada ustanovljuje uspjeh vjerskoga
školovanja. "Za koga me drže ljudi?" Odgovor
nije zadovoljavajući. Jedni Ga drže za Iva-
na Krstitelja, drugi za Iliju, treći za jedno
ga od starih proroka, koji će ponovno doći.

Tako, dakle, školovanje u vjeri nije kod naro da imalo očekivani uspjeh. Drugačije je kod apostola. "Za koga me vi držite?" Petar odgovara: "Za Krista Božjega". Apostoli su, dakle, prožeti spoznajom, da je On Mesija. Isusova objava sada odlučno polazi za korak dalje. Mesijanske predočbe tadanjih Židova, a stoga i apostola, bile su mnogostruko jednostrane i krive. Oni su očekivali Mesiju,koji će im donijeti političku slobodu i narodnu veličinu. A s time i zemaljsko blagostanje i bezbrižan život. Isus je Mesija, ali sasvim u drugom smislu. On je sluga Jahve, o kome je Izaija pisao. Muž boli, janje, koje vode na klanje. Veliki patnik, koji nosi teret za narod i svu bol uzimlje na sebe. Zato, upravo iz ove spoznaje Njegova mesijanstva, slijedi za apostole iznenadjujuća riječ: " S i n u č o v j e č j e m u t r e b a m n o g o p r e t r p j e t i". Ne radi se, dakle, o zemaljskom sjaju, o ljudskoj veličini, o ovozemskom blagostanju. Njegov put je muka, poniženje, tama. I to nije muka samo u osobnom životu. Već je to muka Mesije u narodu i za narod. Jer " ć e G a s t a r j e š i n e i k n j i ž e v n i c i o d b a c i t i i u b i t i ". Sve tri grupe službenih vlasti,svećenstvo, književnici i politički zastupnici dvanaest plemena. Dakle svi, koji zajedno tvore veliko vijeće, zakonodavna i izvršna vlast naroda, Njega će odbaciti. Njegovo dakle, mesijanstvo ne će imati ništa pobjedničko. On nije izabranik ljudi nego odbačenik. On uzimlje na sebe odbačenje grješnoga čovječanstva, da kao odbačeni dokine odbačenje, A odbačene da još jednom učini pozvanima. Od Boga poslani, a od ljudi odbačeni, baš će po tome ispuniti

svoje poslanstvo. On će dokinuti odbačenje i ostvariti žalbu čovjeka tako, da će oni slijediti Njegov poziv i moći doći k Bogu.

" U b i t ć e G a". Radi se, dakle, ne samo o muci, sve do posljednjega i konačnoga. To je pravo žrtvovanje bez Božje intervencije u posljednji čas, i bez uvidjavnosti ljudi. I bez obrata u posljednjoj uri. To znači biti predan i predanost do uništenja. Odbačenje će postati potpuno izbačenje. Sotona će u ovoj smrti slaviti svoju pobjedu. Istom će kasnije spoznati, da je to njegov poraz, budući da ova smrt probudjuje novi život. Jer ona je smrt živoga Boga.

" I t r e ć i ć e d a n u s k r s n u t i". To će istom očitovati karakter i vrstu Njegova mesijanstva. Zato je pogled uperen na budućnost. Na sasvim drugi život. Na ono, što leži iza smrti. Njegovo će uskrsnuće biti početak uskrsnuća novoga čovječanstva. Njegova je smrt povratak u majčinsko krilo zemlje, da zatim bude na novo rodjen kao "prvorodjenac od mrtvih". Tada mogu i ljudi, koji su s Njime išli u smrt, s Njime takodjer biti preporodjeni. Njegova smrt otvara vrata života. On će time dokinuti tamnu sudbinu, kojom je sve predano smrti i smrću obilježeno. Jer sada ima sve po Njemu i u Njemu životvornu snagu, koja pobjedjuje smrt. Njegovo je poslanstvo neizmjerno veće, no što apostoli slute. Tako je ova riječ o muci, smrti i uskrsnuću, doduše, u prvi čas uništujući udarac. Nešto potpuno neshvatljivo, tudje njihovim mislima. Nešto što uništava njihove nade. U stvari, to je otvaranje

uske čahure njihovih predodžbi i pogled u sasvim druge daljine i veličine. Tako proricanje muke istodobno potresa i usrećuje.

2. Z a K r š ć a n i n a

"Tko hoće da ide za mnom, neka se odreče samoga sebe i uzme svoj križ svaki dan i ide za mnom!" Zahtjev je jasan. Ako On ide putem muke, koja svršava na križu, tada je nasljedovanje Njega nužno koracanje po istoj stazi. Kao što osudjenik nosi svoj križ na mjesto pogubljenja, tako treba kršćanin znati, da ga je svijet osudio. Njegov je život put na stratište. On nosi teret osude ljudi. Po biti je samotnik, neshvaćeni, osudjenik službenih. On je posvećen smrti. Njegov život je prinošenje žrtve, a ta će žrtva biti prihvaćena. Tako je njegov život umiranje. To protuslovi čisto prirodnom osjećaju i njegovim prirodnim željama. Zato on mora uvijek samomu sebi govoriti "ne" i odricati se samoga sebe.

Ali, kao što Krist svojom smrću i mukom ide u uskrsnuće, tako je ovaj vanjski i unutranji tvrdi život samo prividno gubitak. U stvari to je dobitak. Prividna smrt, u stvari to je život. "Tko hoće svoj život spasiti, izgubit će ga. A tko svoj život izgubi zaradi mene, spasit će ga." Prirodno egoistično mišljenje ide za zemaljskim dobitkom. Pri tome propada bolji ja. Što koristi čovjeku, ako čitav svijet zadobije, a izgubi samoga sebe i propadne? Tako je ovakav put, stvarno put u život.

Prije svega, treba upraviti pogled na cilj. A taj cilj je dioništvo na slavi Kristovoj.

To je trostruka slava: naime, slava preobraženoga Krista i slava nebeskoga Oca. A obadvi je okružene slavom andjela. U taj je svijet i u taj sjaj trostruke slave pozvan kršćanin, koji nosi križ. Tako ovdje ide putem sramote, a ne stidi se Krista, doći će na cilj slave. Obratno: stidi li se ovdje duha i puta Kristova, "Njega će Sin čovječji postidjeti,kad dodje u slavi svojoj". Tako čovjek ima birati. Ili dijeli s Kristom sramotu pred ljudima, ali će jednom sudjelovati na slavi Gospodinovoj. Ili se stidi Krista pred ljudima, ali će tad jednom izgubiti čast i slavu Božju. Tako je Kristov put i put kršćanina sasvim drugačiji, no što ga apostoli zamišljaju i žele. I drugačiji, no što bi ga ljudi izabrali. Vjera ovdje izazivlje odluku. Putovi se razilaze. Put života, kako ga većina zamišlja,put je u smrt. Put časti, put je sramote. I obratno, put smrti, kojim ide odbačeni,smrti zapisani, od svijeta osudjeni, put je u život, u čast , u slavu. Pred taj su izbor postavljeni apostoli i svi kršćani. Iako ne svi u istoj mjeri i istom jasnoćom.

DRUGO PRORICANJE MUKE
9, 28-36

" Oko osam dana poslije ove propovijedi uze Petra i Ivana i Jakoba i izidje na goru, da se pomoli. I dok se molio, postade lice njegovo drukčije, i odjelo njegovo bijelo i sjajno. I, gle , dva se čovjeka s njime razgovarala. To su bili Mojsije i Ilija. Pokazaše se u slavi i govorahu o smrti njegovoj, koju mu je trebalo podnijeti u Jerusalemu. A Petar

su i njegovi drugovi tvrdo zaspali. Kad se probudiše, vidješe slavu njegovu i dva čovjeka, koji su s njime stajali. I kad se ovi s njime rastajahu, reče Petar Isusu: Učitelju, dobro nam je biti ovdje, načinit ćemo tri sjenice: jednu tebi, i jednu Mojsiju i jednu Iliji, ne znajući što govori. Dok je on to govorio, dodje oblak i zakloni ih. I oni se uplašiše, kad zadješe u oblak. I ču se glas iz oblaka govoreći: Ovo je Sin moj izabrani, njega slušajte! I čim zaori glas, nadje se Isus sam. I oni ušutješe, i u one dane ne kazaše nikomu ništa od onoga, što vidješe. "

Krist je na koncu prvoga proročanstva o muci upozorio na to, da neki od prisutnih neće okusiti smrti, dok ne budu vidjeli kraljevstva Božjega. To se sada ispunja.

1. Preobraženje Kristovo

Krist se preobrazuje na gori. Njegovo odijelo i Njegovo lice posvema se mijenjaju. Sve je osvjetljeno sjajem Božje slave. Tome prisustvuju kao svjedoci Mojsije i Ilija, dakle Zakon i Proroci. To je prelazno očitovanje Božjega kraljevstva u svojem sjaju. Jer, tada će Stari i Novi Zavjet sudjelovati u Kristovoj slavi. Sva će tama biti osvjetljena svjetlom, a sva muka zamijenjena slavom. Ali, sada to još nije trajno stanje. Naprotiv, to je priprava na muku i smrt. "Jer oni su govorili o smrti Njegovoj, koju Mu je trebalo podnijeti u Jeruzalemu." Ovo će stanje biti trajno istom nakon uskrsnuća i uzašašća. Sada je samo antifona psalma. Odbljesak dalekoga svjetla. Predah na putu u smrt. Objava onoga, što dolazi nakon smrti.

2. Učenici

Opet su tu isti učenici, koji su prisustvovali uskrsnuću Jairove kćeri. Tamo su vidjeli pobjedu nad smrću. Ovdje gledaju preobraženje nakon smrti. I oni su time tako obuzeti, da Petar želi graditi sjenice, i tako časak produžiti, a prelaznomu dati značaj trajnoga. No njima se pokazuje, da još manjka odlučan korak. Korak kroz oblak. Jer oblak zasjenjuje Gospodina i oba svjedoka iz drugoga svijeta. Oblak je tama, koju treba prekoračiti. Oblak je i ujedno tajna Boga, u koju se ulazi samo preko smrti. Tako preobraženje još bitno leži u budućnosti.

Vjera je snaga, koja vodi na putu do cilja slave. Zato riječi: "Ovo je Sin moj ljubazni, Njega slušajte". To je slušanje vijesti o muci, tako tudjoj učenicima. Mesija, koji se pokazao kao trpeći sluga Jahvin, stvarno je izabrani Sin. Zato je slušanje ove neobične vijesti bitno. Značajno završava ovaj odlomak trijeznom rečenicom ! "Čim zaori glas, nadje se Isus sam". Svjetlo se ugaslo. Sjaj je potamnio. Glas je izčeznuo. Samo vjera kaže, tko je Isus. Kakav sjaj u Njemu prebiva i kakvoj slavi On ide ususret. Učenici su potreseni i ganuti. Šuteći čuvaju tajnu sami za sebe.

Tako su u ovoj čudnovatoj sceni zajedno izmješani slava i muka. Vječni život i vremenita smrt, cilj i put. Sjajna vječnost i bolna vremenitost. Božja riječ i ljudska šutnja. Očitovanje u slavi i sakrivenost u oblaku. Takav će biti u budućnosti život kršćanina u

ovome svijetu. To je koracanje u svjetlo - tami s pogledom na svjetlo, koje na kraju svijetli. To je tiho znanje o velikoj tajni. No ono što je odlučujuće leži u budućnosti.

TREĆE PRORICANJE MUKE
9, 37-57

"Drugi dan, kad su silazili s gore, srete ih mnoštvo naroda. I, gle, čovjek iz naroda povika: Učitelju, molim te, pogledaj na moga sina, jer mi je jedinac. I, gle, hvata ga duh i najedamput viče, i lomi ga, da se pjeni, i jedva odstupi, kad ga izlomi. I zamolih tvoje učenike, da ga istjeraju, ali ne mogoše. Isus odgovori: O nevjerni i pokvareni rode, dokle ću biti s vama i podnositi vas? Dovedi amo sina svoga! Dok se još približavao obori ga djavao i izlomi. A Isus zaprijeti nečistom duhu, izliječi dječaka i dade ga ocu njegovu. I svi se divili veličanstvu Božjem.

Dok se svi čudili svemu, što je on činio, reče svojim učenicima: stavite vi u svoje uši riječi ove: Sin čovječji treba da se preda u ruke čovječje. A oni nisu razumjeli ove riječi, i bila je od njih sakrivena tako, te je nisu shvatili; i bojali se da ga zapitaju, što znači ova riječ.

Udje u njih misao, tko bi bio najveći medju njima. Isus znajući pomisli srdaca njihovih, uze dijete, postavi ga uza se i reče im: Koji primi ovo dijete u ime moje, mene prima, i koji mene prima, prima onoga, koji me je poslao; jer koji je najmanji medju vama svima, on je velik. Tada prozbori Ivan i reče: Učitelju,

vidjosmo jednoga, gdje u ime tvoje izgoni djavle, i zabranismo mu, jer ne ide s nama za tobom. I reče mu Isus: Ne branite! jer tko nije protiv vas, za vas je.

Kad se navršiše dani, da on uzidje na nebo, on čvrsto namjeri da ide u Jerusalem. I posla glasnike pred sobom. I oni otišavši udjoše u selo Samarijansko, da mu priprave. Ali ne primiše ga, jer je namjerio da ide u Jerusalem. Kad vidješe učenici njegovi Jakov i Ivan, rekoše: Gospodine! hoćeš li da kažemo, da oganj sidje s neba, i da ih uništi? A on okrenuvši se zaprijeti im /govoreći: Ne znate, čijega ste duha. Sin čovječji nije došao da pogubi duše nego da ih spase/. I otidjoše u drugo mjesto."

1. POVOD

Isusu dovedu bjesomučnoha dječaka. Liječnik Luka je velikom točnošću opisao pojedine faze napadaja. No, kako što je kod ludjaka bila bolest demonski nadvišena, tako je ovdje padavica demonskim opsjednućem pojačana do vrhunca. Upada u oči suprotnost scene. Neposredno pred time preobraženje i sjaj blaženstva u glasu Očevom i u vjeri. Ovdje buka i nelagodnost sotonskoga i nevjere. Razumijemo Gospodinovo nezadovoljstvo zbog ovoga " nevjernoga i pokvarenoga roda".

On dolazi iz sjaja Očeva u ovaj sitničavi, egoistični, misaono potpuno iskvareni narod. "Dokle ću biti s vama i podnositi vas?" Uprkos toga, On ozdravlja opsjednutoga. A veliko divljenje prolazi kroz redove naroda.

§§§

2. P r o r i c a n j e m u k e

Upravo sada, kad je Gospodin tako ponovno dokazao svoju moć i probudio novo oduševlje - dokazao svoju moć i probudio novo oduševlje - nje u narodu. Kad su se "svi divili Božjem veličanstvu", neobičnom prodornošću naglasuje svojim učenicima, da se ne trebaju podati krivim predodžbama i krivim nadama. "Stavite vi u svoje uši riječi ove: Sin čovječji treba da se preda u ruke čovječje ". Izabrani Sin Božji, koga je neposredno nebeski Otac svečano potvrdio, bit će predan kao Sin čovječji u okrutne ruke ljudi. U ruke upravo onih ljudi, za koje je rekao, da ih već jedva podnosi. Upasti u ruke Božje za grješnika je neugodna stvar. Upasti u ruke ljudi je za Sina Božjega mnogo neugodnije. Ove ruke ne će mirovati, dok Ga ne izmuče do smrti. Pa i čak mrtvomu će još kopljem probosti Srce. Tako je treće proricanje muke najgorče. Prvo je obilježeno odredjenom stvarnošću i mirom. Drugo je, doduše, nagovještanje usred sjaja preobraženja. Treće se dobro pamti kao neugodno i gotovo grozno.

3. U č i n a k

Učinak nije nimalo zadovoljavajući. Prije svega, to je potpuno nerazumijevanje. Oni nisu razumjeli ove riječi, i bila im je sakrivena tako, da je nisu shvatili. U tri je izreke naglašeno, da uopće nisu ništa razumjeli. Njihove su mesijanske predočbe sasvim drugačije. Njihove nade i očekivanja izlaze, uprkos svega poučavanja Gospodinova, na političko, slavohlepno i na materijalnu veličinu.

Nerazumijevanje pridolazi na potpuno krivo mišljenje. Njima dolazi na pamet misao, tko je od njih najveći? Njima je stalo za veličinu

pred ljudima, a ne pred Bogom. Stalo im je za vlastiti "ja", a ne za Isusa. Krist još jednom kuša da im govori o preedgoji: "Tko je od vas najmanji, taj je velik". Stavlja dijete u njihovu sredinu i naglasuje važnost djeteta i time dječjega mišljenja i dječjega duha. Tko prima dijete, prima Njega, a tko Njega prima, prima Oca na nebesi. Ono, što Krist uči, to je duh djetinjstva, a ne težnja za vanjskom veličinom. Pred Bogom je maleno veliko, a veliko maleno. Samo tko promijeni mišljenje. Tko se dakle obrati, taj će imati razumijevanje za smisao trpljenja i smrti kao puta do istinitoga života i veličine i slave u Bogu.

Još i u trećem se otkriva, kako su učenici podbacili. Oni su uskogrudni, egoistični. Pačo, i u svom poslanju: "Učitelju, vidjesmo jednoga, gdje u ime tvoje izgoni djavle i zabranismo mu, jer ne ide za tobom." Oni hoće biti jedini izabrani. Isključivi krug izabranika. Njima nije stalo, što su djavli izagnani, već što su ih o n i izagnali. Njima je važnije njihovo osobno značenje od stvarnoga učinka. Posebni poziv za osobito poslanstvo podiglo je njihovu uobraženost tako, da sebi izgledaju važniji od drugih. Krist im pokazuje, da moraju biti širokogrudniji: "Ne branite. Jer tko nije protiv vas, za vas je." Isusova veličina pogleda, i širina srca mora biti primjer svakomu pravomu učeniku.

Tako rezultat školovanja nipošto ne zadovoljava. Isus to utvrdjuje svom jasnoćom. Ali ne prestaje da s velikom strpljivošću ponovno poučaje i školuje.

Time svršava veliki, glavni dio poučavanja

u Galileji. Prolazna formula za naredni glavni dio pokazuje to u punoj jasnoći: "Kad se navršiše dani, da bude uzet na nebo, On čvrsto namjeri da ide u Jeruzalem."

OSVRT

Najglavnije crte Kristova lika, kako ga je Luka ocrtao u ovom odlomku Gospodinove galilejske djelatnosti, jesu ove:

1. On je moćni Gospodar

Već se u Magnifikatu pojavljuje kao poslanik Svemogućega. Njegov dolazak nanovo pokazuje, da Moćni čine velike stvari. Snažno djeluje svojom rukom i strovaljuje silne s prijestolja. U Benediktusu Zaharija isto tako slavi dolazak Mesije kao djelo moći. "Spasenje od naših neprijatelja i iz ruku sviju, koji mrze na nas." Preteča navješta Krista kao moćnoga, koji krštava Duhom Svetim i vatrom , čisti gumni i donosi sud. Sam Isus vrši djela moći i to je vlast nad prirodom,koja se pokazuje u čudesnom ribolovu, u stišavanju oluje i umnožavanju hljebova. Vlast nad bološću kod groznice Petrove punice, kod ozdravljenja uzetoga i žene bolesne od krvotoka, čovjeka s usahlom rukom i kod gubavoga. On ima vlast nad sotonom, jer riječi opsjednutoga u Kafarnaumu, Opsjednutoga od čitave legije zlih duhova u Gerasi, i opsjednutoga dječaka. I konačno,ima vlast nad smrću, jer uskrsava mladića iz Naima i kćerku Jairovu.

ooOoo

2. On je Spasitelj

On se uvijek u ovom odlomku označuje kao spasilac i pomoćnik. Ova je funkcija razvidna već u Njegovom imenu. Poruka pastirima objavljuje Ga kao Spasitelja svijeta. U Magnifikatu se kaže, da će Njegovim dolaskom opet biti vidljivo Božje milosrdje, koje prolazi od koljena do koljena. A Simeon radosno priznaje "Vidješe oči moje spasenje tvoje". Prvi Njegov javni nastup u Nazaretu poziv je na tekst Izaije, prema kome Mesija donosi siromašnima evandjelje, zarobljenima slobodu,slijepima svjetlo. I Isus se ponovno poziva kod odgovora Ivanu Krstitelju, da slijepi gledaju, hromi hode, gubavi se čiste, gluhi čuju, mrtvi ustaju, a siromašnima se propovijeda evandjelje. Na prvi dan u Kafarnaumu oprašta grijehe. Svi Njegovi govori i sve Njegovo djelovanje u ovom odlomku ispunjeno je voljom da pomogne. On poziva carinika. Došao je da zove grješnike. Ne živi strogom askezom kao Ivan, već se prilagodjuje ljudima, da ih spase. Ima smilovanje udovicom iz Naima. Zove se prijateljem carinika i grješnika. Smatra sve,koji primaju Njegovu riječ, svojom majkom i svojom braćom. Nahranjuje gladne u pustinji. Svojim učenicima daje nalog, da se zauzmu za bolesne i da u svemu ispunjaju zakon ljubavi.

Tako Mu moć nije samo svrha niti služi da samoga sebe slavi. Već je pouka ljubavi stavljena u službu patnika i upotrebljavana je, da doskoči nevoljama.

ooo

3. On je Gospodin i pomaže svima

Treća crta na ovoj Kristovoj slici je univerzalizam.

Usko židovsko narodno mišljenje probija širina duha i ljubav srca, koje sve obuhvaća. Već je u poruci pastirima objavljen mir svima ljudima Božjega odabranja. U Benedictusu je pohvaljen kao svijetlo svima, koji sjede u tami i sjeni smrtnoj. Simeon Ga slavi kao spasenje svima narodima i kao svijetlo poganima. Luka vodi porodično rodoslovlje sve do Adama, da pokaže, kako je čitavo čovječanstvo s Njime povezano. Sam Isus upozoruje u Nazaretu na udovicu iz Sarepte i na izliječenje Naama Sirca, da kaže, kako On nije došao samo za Izrael. Blaženstva i čitav govor na gori pokazuju etos, koji nije specifično židovski, već je svima pristupačan. I u vjeri rimskoga satnika, koga Isus hvali, očituje se otvorenost i pripravnost nežidovskoga svijeta.

Tako ovaj veliki galilejski odlomak prikazuje Krista kao moćnoga pomagača čovječanstva. Luka potječe iz grčkoga svijeta. Zato misli univerzalistički.. Kao liječnik osobito razumije volju Krista da pomaže. Luka je trijezan promatrač, koga se moć Kristova osobito doimlje. Tako Kristova slika, koju Luka ocrtava sasvim odgovara značaju ovoga pisca. No prije svega odgovara značaju Isusa, koji svoju moć upotrebljava, da po mogućnosti svima pomogne.

§§§§§
§§§

POGOVOR

" Meditacije o Lukinom evandjelju" djelo je iz niza meditacija o evandjeljima, koje je Dr. R. Gutzwiller S.J. naumio obraditi. Do sada su izašle meditacije o Mateju, Luki i Ivanu. Katolička je javnost s velikim interesom primila Gutzwillerovo djelo. U kratkom razmaku izašlo je već i drugo izdanje "Meditacija o Matejevom evandjelju," Stručna je kritika istakla, da djelo znači sretni most izmedju biblijske teologije i čovjeka današnjega vremena.

1- Upravo u tome i leži značenje pojave Gutzwillerovih meditacija na hrvatskom jeziku. One otvaraju konkretan pogled u suvremeni biblijski pokret, koji se tako snažno zatalasao u zemljama s visokom katoličkom duhovnošću. Jer, biblijski je pokret jedan od znakova strujanja Božjega Duha unutar Katoličke Crkve. Težeći privodjenju duhovnosti katolicizma prvobitnim izvorima kršćanstva, biblijski je pokret dobio vrhovno odobrenje i poticaj u enciklici Pape Pija XII. "Divino afflante Spiritu".

Uistinu! Zar je moguće i pomisliti na prožimanje svijeta Kristovim duhom, ako dobro ne poznamo samoga Isusa Krista ? A gdje jače zrači Kristov duh, Njegova nauka, Njegova djela, Njegova neodoljivo privlačiva ličnost nego u evandjelju ? To je najautentičnija biografija Isusa Krista ! Napisao ju je kao prvotni autor, sam Duh Sveti. Nitko nam bolje,

vjernije, točnije i stvarnije ne približuje ličnost Isusa Krista od Duha Božjega. Zato molitveno čitanje i razmišljanje evandjelja čovjeka, korak po korak, prožimlje mislima, spoznajama, osjećajima samoga Isusa Krista. A to je, jamačno , najbolji i najsigurniji put, da "obučemo novoga čovjeka u Gospodinu Isusu Kristu", kako to traži sv. Pavao. To je i razlog, da Crkva u današnje dane širom otvara vrata čitanju i molitvenom razmišljanju samoga teksta Sv. Pisma. Ona je to učinila svjesna, da je "ignorantia Scripturarum, ignorantia Christi" /sv. Jeronim/.

I nije to učinila slučajno. Privodjenje vjernika izvornim vrelima kršćanstva omogućuje ne samo dublju, neposrednu spoznaju historijske ličnosti Isusa Krista. Pojava Boga, koji je usred grijehom opterećenoga čovječanstva postao čovjek, da to čovječanstvo preporodi Božjim životom. Dublje poznavanje vrela Božje objave otvara istodobno i dublji pogled za razumijevanje i ljubav prema Kristu, koji kroz vijekove, preko svoje Crkve, svoga otajstvenog tijela, nastavlja djelo otkupljenja i posvećenja ljudskoga roda. Zato je sasvim na istoj liniji probudjivanje neposrednog prilaženja sv. Pisma s enciklikom " Mystici Corporis Christi", jednim od najsnažnijih spomenika velikoga pontifikata Pija XII. Na istoj je liniji s enciklikom "Mediator Dei", kojim je Pijo XII. prihvatio pozitivna iskustva liturgijskoga pokreta i pročistio od nastranosti. Dao mu legitimaciju djelovanja Duha, koji oživljuje Crkvu.

2- Prijevodom Gutzwillerovih meditacija

dobivamo na hrvatskom jeziku djelo, kakvoga u toj vrsti još ne posjedujemo. To nije čista biblijska egzegeza. Niti je to samo teološko izlaganje biblijskoga teksta. Nije ni to čisto ascetično djelo s odredjenom i u pojedinosti provedenom edifikatornom svrhom. Gutzwillerovo djelo je zlatna sredina i zbir svega toga. Pisac niže odlomak po odlomak pojedinog evandjelja. Na tekst evandjelja nadovezuje svoje meditacije. U jakim, pregnantnim, lapidarnim crtama izdiže osnovne misli evandjelja. Otvara duboke poglede na njihov smisao i na njihovu medjusobnu povezanost s cjelinom. Ovakvom metodom približuje evandjelje današnjem vremenu. Upravo ga postavlja u našu sredinu. A tada se pojavljuje kao suvremeni dušobrižnik. On aplicira evandjelje, obučeno u moderno ruho suvremene teološke znanosti, na naše prilike. To čini oštroumno , otvoreno i hrabro. Kao što kod izlaganja smisla evandjeoskoga teksta često zapanjuje dubokim poznavanjem Sv. Pisma, tako nerijetko potresa i smjelom aplikacijom. Ovaj je način meditiranja evandjelja slobodniji, nevezaniji na odredjeno vrijeme. Pojedincu prepušta više slobodnoga uživlavanja u sam tekst Sv. Pisma. Zato i ne pokušava nametati svoje osjećaje i svoje zaključke. On ih samo lagano, logički, privlačivim tonom razlaže. Tako je svakomu dana mogućnost, da sam , pod svijetlom Božje riječi, prodire u dubinu svoga života i da ga oblikuje iz prvoga vrela kršćanske misli.

Kratkoća i pregnantnost jedna je od temeljnih značajnih ovih meditacija. Pisac želi izobraženom vjerniku, napose svećeniku usred svijeta, tako brzoga i burnoga toka, dati priliku, da se svakog dana kroz četvrt sata zadu

bi u uzvišene misli Gospodina Isusa Krista. To postizava majstorskim stilom, sjajnim jezikom, uzornom jasnoćom, solidnom teološkom erudicijom, strogo crkvenim mišlenjem, kao što i neobično izoštrenim okom za potrebe današnjega čovjeka. Ovako opremljen, danas već pokojni profesor teološkog fakulteta u Innsbrucku i akademski dušobrižnik u Zürichu, u svojim je meditacijama dao prvorazredno djelo kerigmatičke teologije, kako je danas shvatamo.

Zato Gutzwillerove meditacije dobro dolaze svećeniku i duhovnom pastiru. Ne samo kao odlično djelo za vlastitu duhovnu obnovu. One su istodobno bogati izbor materijala za propovijedi i katehezu. U njima struji duh evandjelja. Na njihovim recima može svećenik napajati dušu kristalno bistrom svježinom ličnosti. I tko jednom okusi silnu snagu neposrednoga dodira ovoga osvježujućega napitka, opazit će , kako je velika razlika napajati se duhom kršćanstva na samomu vrelu, ili crpsti iz drugotnih , ma kako inače vrijednih vrela. Zato ove meditacije odišu vedrim optimizmom, nepokolebljivom vjerom u životvornu snagu Gospodinove blage vijesti. I to je jedan od razloga, da Gutzwillerovo djelo izlazi na hrvatskom jeziku.

Započeli smo s Lukinim evandjeljem. Ono je najprikladnije za naše dane, da nam ocrta historijsku pojavu Isusa Krista. Luka je čovjek refleksivan, slobodan, kritičkog duha. On je "sve tačno ispitao od početka" /Luka 1,3/ i izložio u umjetnički dotjeranoj kompoziciji. Upravo ovu stranu Lukinog evandjelja umije Gutzwiller tako sjajno prikazati. Lukina slika Isusa Krista prikazuje ga kao Spasitelja čitavoga čovječanstva. U toj slici leži nešto, blago, fino, nježno, puno razumijevanja i opraštanja. To je lik Isusa Krista, za koga je sam Luka u Djelima Apostolskima napisao " prolazio je čineći dobro " / 10, 38./

Neka bi i ove meditacije prolazile rukama našega klera i činile dobro njemu i povjerenim dušama !

Zagreb, na dan svetog Luke 1959.

Dr. Nikola Kolarek

S A D R Ž A J

SADRŽAJ LUKINOG EVANDJELJA

ooOoo

TREĆI GLAVNI DIO: NA PUTU U JERUZALEM

Prva polovica: Pokret prema Jeruzalemu

1. Svečani pokret 9,51-1o,24
2. Nauke dane tom zgodom
   a/Pravi stav 1o,25-11,36
   b/Upozorenja i opomene........ 11,37-13,21

Druga polovica: Na putu

1. Kod gozbe 14, 1-14,24
2. Izgubiti i izgubljeno...........14,25-15,32
3. Zemaljsko 16, 1-16,31
4. Različite opomene...............17, 1-18,3o

ČETVRTI GLAVNI DIO: JUDEJA I JERUZALEM

U Judeji

1. Isus kao pomoćnik: bolesnici, grješnici 18,31-19,1o
2. Odgovornost čovjeka 19,11-19,27

U Jeruzalemu

1. Ulaz u Jeruzalem 19,28-19,48
2. Riječi:
   a/Rasprava s farizejima i pismoznancima.............. 2o, 1-21, 4
   b/Govori o svršetku........... 21, 5-21,38
3. Događaji:
   a/Isusov poraz 22, 1-23,56
   b/Isusova pobjeda i oproštaj...24, -24,49

Z A V R Š E T A K............. 24,5o-24,53